

فَاذَا فَرَعْتَ فَأُنْصَبْ وَ إِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ

رهنامه

فعالیت‌های غنی سازی اوقات فراغت

کانون‌های فرهنگی - هنری مساجد

تدوین : محمد تابش

با همکاری حسن مهدوی، آسیه کریمی، معصومه عبداللهی، ولی زاده، کبری راعی

به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل
و گر مراد نیابم به قدر وسع بکوشم

«سعدی»

فَاذْهَبْ فَرِحْتَ فَأَنْصَبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْجِعْ

نظامنامه جامع فعالیت های غنی سازی اوقات فراغت
کانون های فرهنگی هنری مساجد کشور

آسمانها

مرشنامه	: تایش، محمد، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدید آور	: نظام نامه جامع فعالیت های غنی سازی اوقات فراغت کانون های فرهنگی هنری مساجد کشور: آسمانی ها/ تدوین محمد تایش، با همکاری حسن مهدوی ... [و دیگران].
مشخصات نشر	: اصفهان: سرو چمان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۸ ص.
شابک	: ۱-۸۳-۲۵۶۲-۹۶۴-۹۷۸ : ۱۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: قیفا	
یادداشت	: با همکاری حسن مهدوی، آسیه کریمی، معصومه عبداللہی، رحیم ولی زاده.
موضوع	: اوقات فراغت -- ایران
موضوع	: مساجدھا -- ایران -- برنامه های فرهنگی
موضوع	: اوقات فراغت -- ایران -- برنامه ریزی
شناسه افزوده	: مهدوی، حسن، ۱۳۶۴ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ت۲ن۶/ GV۱۲۷
رده بندی دیویی	: ۷۹۰/۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۸۹۶۱۳۶

نظامنامه جامع فعالیت های غنی سازی اوقات فراغت
کانون های فرهنگی هنری مساجد کشور

آسمانها

تدوین:

محمد تابش

با همکاری:

حسن مهدوی، آسیه کریمی، معصومه عبداللہی

رحیم ولی زاده، کبری راعی

چشم انداز

بیانیه مأموریت

مقدمه

فصل اول: کلیات و تعاریف

- ۱-۱- رهنامه
- ۱-۲-۱- تاریخچه
- ۱-۲-۲-۱- کانون فرهنگی هنری مسجد
- ۱-۲-۳-۱- اهداف تشکیل فعالیت کانون های مساجد
- ۱-۲-۴-۱- راهبردها
- ۱-۲-۵-۱- مخاطبان
- ۱-۲-۶-۱- ساختار و سازمان
- ۱-۲-۷-۱- انواع کانون های فرهنگی - هنری مساجد
- ۱-۳-۱- اوقات فراغت
- ۱-۴-۱- نظر اسلام درباره اوقات فراغت
- ۱-۴-۱-۱- اهمیت شناخت وقت
- ۱-۴-۱-۲- تقسیم اوقات
- ۱-۴-۱-۳- فراغت شایسته
- ۱-۵-۱- فلسفه تربیتی و آموزشی اوقات فراغت
- ۱-۶-۱- تبیین حدود معنایی اوقات فراغت
- ۱-۷-۱- کارکردهای اصلی «فراغت»
- ۱-۸-۱- جوان و نحوه ی گذراندن اوقات فراغت
- ۱-۹-۱- اهداف فعالیت های اوقات فراغت
- ۱-۱۰-۱- اصول فعالیت های اوقات فراغت
- ۱-۱۱-۱- تنوع کارکرد و گستردگی فعالیت های اوقات فراغت
- ۱-۱۲-۱- نقش کانون های فرهنگی - هنری مساجد در غنی سازی اوقات فراغت
- ۱-۱۳-۱- سخنی با مجریان طرح اوقات فراغت

فصل دوم: پایگاه های فراغتی

- ۱-۲- پایگاه های فراغتی کانون ها
- ۲-۲- کارکردهای فراغتی کانون های فرهنگی - هنری مساجد
- ۳-۲- ظرفیت های فراغتی کانون ها
- ۴-۲- سازمان فراغتی کانون های فرهنگی - هنری مساجد

- ۲-۴-۱-ستاد اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد کشور
- ۲-۴-۲-ستاد اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد استان
- ۲-۴-۳-ستاد اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد شهرستان
- ۲-۴-۴-ستاد اوقات فراغت کانون فرهنگی - هنری مسجد
- ۲-۵-گردش کار و فرایند اجرایی
- ۲-۶-نقاط قوت و ضعف در سازمان فراغتی کانون ها
- ۲-۷-فرصت ها و تهدیدها
- ۲-۸-چالش ها

فصل سوم: مبانی، اصول و سیاست ها

- ۳-۱-مبانی حاکم بر اوقات فراغت مخاطبان کانون های فرهنگی - هنری مساجد
- ۳-۲-اصول حاکم بر اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد
- ۳-۳-سیاست های کلان برنامه های اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد
- ۳-۴-اهداف کلی حاکم بر برنامه های اوقات فراغت مساجد

فصل چهارم: شیوه نامه های اجرایی

- ۴-۱-آیین نامه نظارت و ارزیابی، ستادهای استانی اوقات فراغت
- ۴-۲-آیین نامه نظارت و ارزیابی، ستادهای شهرستانی اوقات فراغت
- ۴-۳-آیین نامه نظارت و ارزیابی پایگاه های اوقات فراغت
- ۴-۴-آیین نامه آموزشی پایگاه های اوقات فراغت

فصل پنجم: برنامه های الگویی اوقات فراغت

- ۵-۱-فعالیت فرهنگی
- ۵-۲-اهمیت و کارکرد فعالیت های فرهنگی
- ۵-۳-شاخصه های اصلی کار فرهنگی (ویژگی های کار فرهنگی)
- ۵-۴-اهداف کار فرهنگی
- ۵-۵-ابزارشناسی در کار فرهنگی
- ۵-۷-عناصر سه گانه کار فرهنگی (مربی، تمرین، طرح و برنامه های تربیتی)
- ۵-۸-سه نوع تربیت از دید صاحب نظران علم و تربیت وجود دارد
- ۵-۹-راهکارهای برنامه ریزی در ایام اوقات فراغت
- ۵-۱۰-محتوا در فعالیت های اوقات فراغت
- ۵-۱۱-فعالیت های تربیتی اوقات فراغت (گروه های حلقه های تربیتی)
- ۵-۱۲-اصول و مبانی جذب و نگهداری در گروه

فصل ششم: نمونه فرم های اوقات فراغت

- پیوست شماره ۱: شناسنامه پایگاه اوقات فراغت آسمانی ها
- پیوست شماره ۲: نمونه کارت شناسایی متریان اوقات فراغت
- پیوست شماره ۳: درخواست عضویت در طرح تابستانه (آسمانی ها)

- پیوست شماره ۴: ثبت مشخصات اعضای کانون فرهنگی هنری
- پیوست شماره ۵: فرم جذب و پذیرش اساتید و مربیان
- پیوست شماره ۶: فرم ارزیابی استاد (مربی) توسط مسئول آموزش کانون
- پیوست شماره ۷: فرم ارزیابی مربی توسط مربیان (مورد استفاده از کلاس های اوقات فراغت)
- پیوست شماره ۸: جدول ریز هزینه های فعالیت ها و برنامه های اوقات فراغت (آسمانی ها) کانون
- پیوست شماره ۹: نمونه فرم حضور و غیاب کلاس های تابستانه
- پیوست شماره ۱۰: نمونه جدول برنامه هفتگی (آموزشی و تربیتی) کانون
- پیوست شماره ۱۱: فرم گزارش موضوع کلاس های تشکیل شده در پایگاه اوقات فراغت
- پیوست شماره ۱۲: نمونه کارنامه مربیان طرح تابستانه اوقات فراغت آسمانی ها
- پیوست شماره ۱۳: نمونه گواهینامه پایان دوره آموزشی
- پیوست شماره ۱۴: نمونه متن لوح سپاس
- پیوست شماره ۱۵: نمونه فرم بازدید و ارزیابی پایگاه های فراغت آسمانی ها
- پیوست شماره ۱۶: نمونه فرم جمع بندی فعالیت های پایگاه اوقات فراغت «آسمانی ها»
- پیوست شماره ۱۷: صورتجلسه ستاد اوقات فراغت
- پیوست شماره ۱۸: نمونه فرم ارائه گزارش فعالیت کانون های فرهنگی - هنری مساجد
- پیوست شماره ۱۹: نمونه حکم مسئولیت اعضای ستاد اوقات فراغت کانون
- پیوست شماره ۲۰: فرم ارزیابی کمی ستاد های اوقات فراغت استانی

منابع

چشم انداز

با توکل به خداوند متعال و اعتصام به حبل المتین قرآن و عترت در پرتو اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) و با عزم و مجاهدت برای نیل به جامعه منتظر و زمینه ساز ظهور از طریق گام نهادن در مسیر تربیت انسان کامل و خلیفه الله، ستاد عالی کانون های فرهنگی - هنری مساجد کشور در نظر دارد چشم انداز فرهنگی ۱۴۰۴ در جهت غنی بخشی به فعالیت های اوقات فراغت کانون ها به اهداف ذیل نایل گردد:

پایگاه های فراغتی کانون های فرهنگی - هنری مساجد به عنوان محیطی امن، در قالب شبکه ای گسترده و مستحکم، پویا، آرام و مطمئن برای تربیت مربیانی با ایمان و معرفت، متخلق به اخلاق اسلامی و معنوی، دست یافته به تعلیم و تربیت اسلامی، متعهد به آرمان های انقلاب و جمهوری اسلامی، آشنا به فرهنگ و تمدن ایرانی - اسلامی، تجلی بخش در سبک زندگی اسلامی - ایرانی، توانمند در حوزه روابط و مناسبات انسانی، تلاشگر و سازنده، دارای تعهد اجتماعی، توانمند در علوم و فنون، سرشار از خلاقیت و ابتکار، پیشگام در هنر و ادب، بهره برداری از سیر، سیاحت، ورزش و تربیت بدنی در محیط مساجد با هدف قرار گرفتن در سکوی نخست در میان ارائه دهندگان خدمات فراغتی کشور.

پیشرفت کمی و کیفی، سازماندهی، هدایت، نظارت و ارتقای فعالیت های فراغتی کانون های فرهنگی - هنری مساجد در راستای احیای نقش محوری مسجد، مأموریت اصلی ما است.

آنچه به صورت واقعیت مشترک بین تمامی انسان ها با هر شغل و حرفه ای وجود دارد این است که هر انسانی با توجه به شرایط موجود خود، به اندازه ای که بتواند نیازهای اولیه خود را برطرف نماید کار کند. البته هیچ انسانی وجود ندارد که در تمام فصول به طور شبانه روز کار کند و یا به طور کلی کار نکند، با توجه به این واقعیت است که مقوله ای تحت عنوان اوقات فراغت مطرح می شود. به عبارت دیگر وقتی انسان در طول روز ساعاتی به کار می پردازد، پس از پایان کار باقی مانده وقت خود را به گونه ای سپری می کند که برخی آن را برای رشد و شکوفایی شخصیت خود، جمعی به صورت تفریح و سرگرمی و عده ای دیگر این زمان را به استراحت می گذرانند^۱.

از آنجا که اوقات فراغت نقش مؤثری در زندگی نسل جوان جامعه دارد، برنامه ریزی برای استفاده از این اوقات گران بها که چون برق و باد در گذرند، از اهمیت ویژه ای برخوردار خواهد بود و هر ساله دستگاه های فرهنگی در جوامع مختلف، مشغول برنامه ریزی و استفاده ی بهینه از این زمان، جهت ارتقای فرهنگی جامعه در مسیر اهداف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی خود می باشند. یکی از فعال ترین نهادهای حوزه ی اوقات فراغت که دارای سابقه ای طولانی است، نهاد مسجد و به تبع آن نهادهای فرهنگی مستقر در مساجد، نظیر پایگاه های مقاومت بسیج و کانون های فرهنگی - هنری مساجد است. پراکندگی و گستره فعالیت ها، مردمی بودن، فعالیت بر اساس بوم و جغرافیای فرهنگی، بهره گیری از نیروی انسانی بومی از جمله نکات حائز اهمیت در بررسی این نوع از پایگاه هاست که نقش تأثیرگذاری بر جریان سازی و توسعه ی فرهنگی جامعه بر عهده دارد. از این رو استفاده از ظرفیت عظیم نیروی انسانی متعهد و فعالیت های آن باید مد نظر مسئولین و برنامه ریزان قرار گیرد.

این رهنامه، مجموعه ای منسجم مشتمل بر توصیف وضع موجود اوقات فراغت کانون ها در ابعاد مختلف و تبیین آن اصول پایه، اهداف، راهبردها و رویکردها، سیاست ها و خط مشی های اجرایی، برنامه های الگویی، اقدامات اجرایی، شیوه نامه ها و آیین نامه ها، چشم انداز آینده و سازمان اجرایی است، که به منظور هدایت و ساماندهی فعالیت های کانون های فرهنگی هنری مساجد در ایام اوقات فراغت تدوین گردیده است. تدوین رهنامه به معنای اتمام کار نیست، بلکه هدف گذاری به منظور پیشرفت به جلو و عیب یابی مسیر با هدف حرکت به سوی تعالی است.

^۱ - داوودی، و فروزان کیام، ۱۳۹۰. تعریف اوقات فراغت. www.tebyan.net. دسترسی ۹۲/۲/۲.

فصل اول

کلیات و تعاریف

مساجد از پایگاه های مهم و استراتژیک جامعه ی اسلامی به شمار می رود که نقش مؤثری در روشنگری و انسجام اقشار مختلف جامعه دارند. بنای مسجد النبی که مسجد نمونه ی اسلام است تنها تأسیس یک عبادت گاه نبود، بلکه به شهادت محققان و مورخان، پی ریزی یک مدرسه ی بزرگ اسلامی است. نقش آفرینی مسجد در جذب جوانان و فرهنگ سازی این مراکز حساس بر اساس نیازهای جامعه اسلامی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در عین حال برنامه های مسجد نیز باید دارای آن چنان ارزش و جذابیت معنوی باشد که جوانان به سمت این مراکز مقدس و با برکت گرایش پیدا کنند و باورهای آن ها تقویت شود و عقیده و ایمان آنان از ناخالصی ها صیقل یابد.

بدین منظور جهت اعتلای اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی و تحقق منویات مقام معظم رهبری در برنامه ریزی و مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن و ترویج فرهنگ دینی، استفاده از این ظرفیت عظیم مد نظر قرار گرفت. بر این اساس پیرو مصوبه ی ۳۰۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ سه شنبه ۱۳۷۱/۱۲/۱۸، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأسیس ستاد عالی هماهنگی و نظارت بر کانون های فرهنگی - هنری مساجد در جهت احیای نقش واقعی فرهنگی و تبلیغی مساجد اقدام نمود.

در تاریخ ۱۳۷۲/۷/۱۰ اساسنامه ی این کانون ها مشتمل بر یک مقدمه، ۵ فصل، ۳۴ ماده و ۳ تبصره به عنوان مرکزی غیر تجاری و غیر انتفاعی که در جهت ارایه ی فعالیت های فرهنگی و هنری بر اساس موازین و ضوابط اسلامی و ایجاد کانون مذهبی، اجتماعی و مردمی در مقابله با تهاجم فرهنگی تشکیل می گردد توسط شورای فرهنگ عمومی کشور به تصویب رسید. پس از آن به سرعت کانون های فرهنگی - هنری مساجد در سطح کشور گسترش یافت.^۲

بر اساس مصوبه ی شورای عالی انقلاب فرهنگی، یکی از مهم ترین وظایف این ستاد راه اندازی، توسعه و تجهیز کانون های فرهنگی هنری در مساجد سراسر کشور می باشد. توزیع جغرافیایی این کانون ها که دارای برنامه های گسترده ای در حوزه های علوم قرآنی، فرهنگی، هنری، اجتماعی و علمی هستند به حدی است که در دور افتاده ترین نقاط مرزی اعم از روستایی و شهری شاهد فعالیت آنان با محوریت ائمه ی جماعت، حمایت هیأت امناء و همراهی جوانان سخت کوش مسجدی می باشیم.

^۲ - تابش م، راعی ک. ۱۳۹۰. اطلس فرهنگی کانون های فرهنگی - هنری مساجد استان اصفهان. (جلد اول) اصفهان: انتشارات و سپان.

۱-۲- کانون فرهنگی - هنری مسجد:

کانون های فرهنگی - هنری مساجد سازمانی فرهنگی، مردم نهاد، غیر دولتی و غیرانتفاعی، وابسته به مسجد است که با کسب مجوز از ستاد عالی کانون های فرهنگی - هنری مساجد، با استفاده از نیروهای متخصص و متعهد، زیر نظر ائمه جماعات با انجام فعالیت های مختلف فرهنگی و هنری ضمن حضور مؤثر و معنوی جوانان و نوجوانان در مسجد، زمینه توسعه و تعالی فرهنگی جامعه را فراهم می آورند.

۱-۲-۱- اهداف تشکیل فعالیت کانون های مساجد:

۱. تبلیغ، گسترش و تعمیق فرهنگ روح بخش اسلام و تأکید بر آرمان ها و ارزش های معنوی و فرهنگ اسلامی
۲. گسترش زمینه مشارکت و مباشرت مردم در امور فرهنگی، هنری، اجتماعی، علمی و غیره
۳. همگانی و عمومی نمودن تمامی عرصه های فرهنگی و هنری و تحقق آزادی فعالیت های فرهنگی - مردمی
۴. زمینه سازی برای حضور فعال جوانان و نیروهای متعهد در عرصه فعالیت های فرهنگی و هنری و شناسایی و تربیت استعداد های درخشان و غنی سازی اوقات فراغت جوانان و ترویج فرهنگ بسیجی
۵. ایجاد جاذبه های فرهنگی و هنری در مساجد بر اساس موازین و ضوابط اسلامی و کانون های پر تحرک و فعال مذهبی، اجتماعی و مردمی در مقابله با تهاجم فرهنگی مبتذل استکبار و کفر جهانی^۳

۱-۲-۲- مخاطبان:

با توجه به ماهیت محوری مساجد، مخاطبان کانون های فرهنگی - هنری مساجد، مجموعه ای از تمامی افراد در سنین مختلف را شامل می شود که در درون حوزه نفوذ مسجد در سنین مختلف اعم از زن و مرد وجود دارند. مخاطبین کانون ها در دو گروه عام و خاص قابل دسته بندی و فعالیت می باشند:

مخاطبین خاص: مجموعه ای اعضا و متریان کانون که به صورت فعال در برنامه های فرهنگی، آموزشی و تربیتی کانون مشارکت دارند. مانند اعضای حلقه های تربیتی کانون، اعضای گروه های هنری و یا اعضای هیأت تحریریه نشریه کانون. این گروه را کودکان، نوجوانان و جوانان تشکیل می دهند.

^۳ - شورای فرهنگ عمومی، ۱۳۷۲. اساسنامه کانون های فرهنگی - هنری مساجد.

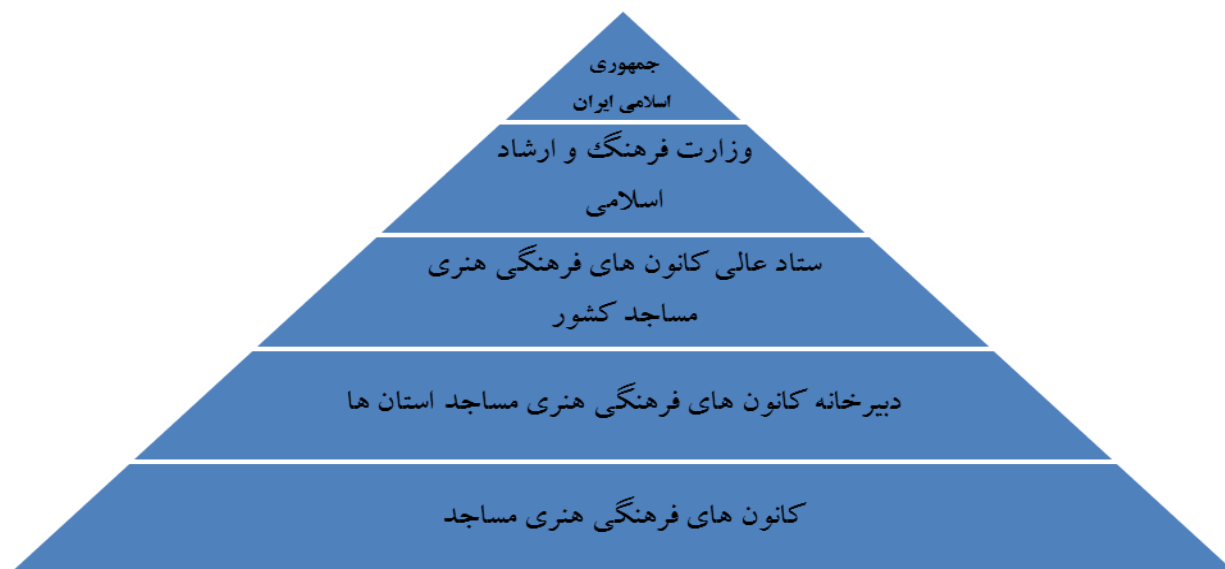

با توجه به شکل خاص سازمانی کانون های فرهنگی - هنری مساجد، متولیان و فعالان این کانون ها، ضمن اینکه عرضه کننده خدمات فرهنگی می باشند خود مصرف کننده و مخاطب کانون بوده و می بایست برای آنها نیز برنامه ی تربیتی و ارتقایی پیش بینی و طراحی شود.

مخاطبین عام: مجموعه ی اهالی و مرتبین مسجد اعم از خانواده ی اعضا، نمازگزاران، کسبه و غیره که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم تحت تأثیر فعالیت های فرهنگی، هنری و تبلیغی کانون قرار می گیرند. مانند حاضران در هیأت مذهبی کانون و خانواده ی اعضا که اعتلای فرهنگی و مذهبی فرزند خود را شاهد هستند.

۱-۲-۳- ساختار و سازمان

ساختار سازمانی کانون های فرهنگی - هنری مساجد در دو سطح حاکمیتی و فعالیتی قابل تفکیک است. در سطح حاکمیتی، ستاد عالی کانون های فرهنگی هنری مساجد کشور زیر مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تعریف می شود و در استان ها نیز دبیرخانه کانون های فرهنگی - هنری مساجد فعالیت می کند. ساختار سازمانی در سطح حاکمیتی وظیفه ی شناسایی مراکز فعال در مساجد، ثبت و ساماندهی، هماهنگی، نظارت و حمایت از کانون های فرهنگی - هنری مساجد را بر عهده دارد.

با توجه به تعریف ارائه شده، کانون های فرهنگی - هنری مساجد به صورت غیردولتی و مردم نهاد به فعالیت می پردازند. هر کانون دارای یک هیأت امنا به ریاست امام جماعت مسجد و یک مدیر مسئول به انتخاب و تأیید امام جماعت می باشد. در ذیل مدیر مسئول ارکان کانون تعریف می شود که واحدهای مختلف فعالیت کانون را شکل می دهند. همچنین ساختار آموزشی تربیتی کانون در قالب حلقه های تربیتی، وظیفه ی آموزش، ارتقا و کادر سازی کانون را بر عهده دارند.

۱-۳- اوقات فراغت

افراد از اصطلاح اوقات فراغت تحت تأثیر عوامل مختلف، برداشت های متفاوت و تعاریف مختلفی داشته اند که این تعاریف از نظر اقتصادی، اجتماعی، فلسفی، تاریخی، تعلیم و تربیت و یا فرهنگی بسیار متفاوت است.

کلمه ی «فراغ» یا «فراغت» در زبان محاوره و ادبیات عامه، دارای معانی متفاوتی است. یک معنی آن فارغ بودن، فراغت داشتن و بیکاری است. معنی دیگر آن خلاف «شغل» است، یعنی دست کشیدن و یا به پایان رساندن کار، رها شدن و رهیدن از کار و خالی شدن از کوشش و معنی آخر آن در ترکیب «فراغ بال»، آسودگی خاطر و آسایش است که در برابر رنج و سختی به کار برده می شود.

در لغت نامه ی «عمید»، فراغت به آسودگی، آسایش و آسودگی از کار و شغل معنی شده است. در فرهنگ فارسی معین نیز در تعریف لغوی اوقات فراغت آمده است: «اگر چه در لغت عربی فراغت به معنی اضطراب است و فراغ به معنای آسایش، اما فصیحای فارسی زبان فراغت را به معنی آسودگی، استراحت، آرامش و نیز مجال و فرصت بکار می برند.»^۴

در فرهنگ دهخدا، فراغت به معنای آسایش و استراحت، ضد گرفتاری از کار و مشغله، فراغت داشتن و فراموش کردن است.^۵ البته اوقات فراغت به معنای بیکاری نیست، چون در اوقات بیکاری، فرد کاری برای انجام دادن ندارد ولی در اوقات فراغت کارهای متعددی می تواند داشته باشد که تفاوت آن با اوقات دیگری که در آن ها به انجام کار و فعالیت مشغول می باشد آن است که فرد در اوقات فراغت خود فعالیت های ی را انجام می دهد که در نهایت به کسب آرامش و لذت دست یابد.^۶

سازمان ملی جوانان به بررسی تعاریف مختلف، مبتنی بر سه رویکرد اقدام کرده است که این سه رویکرد عبارتند از: فراغت به مثابه زمان، فراغت به عنوان فعالیت و فراغت به عنوان یک تجربه ی درونی.^۷

از تعاریف متعدد صاحب نظران نکات مشترک را می توان به دست آورد. از جمله این که، اوقات فراغت مخصوص قسمتی از اوقات آزاد فرد است نه زمان کار، بدیهی است با پیشرفت صنعت و تکنولوژی اوقات فراغت افراد افزایش یافته و از اهمیت بیشتری برخوردار می باشد و در نتیجه، گذراندن اوقات فراغت نوعی رضایت خاطر، آرامش و رفع خستگی را به دنبال دارد. البته فعالیت های اوقات فراغت بسته به فراغت گر این

۴ - سازمان آموزش و پرورش استان خراسان، ۱۳۸۹. تعریف اوقات فراغت. www.aftabir.com/articles. دسترسی ۹۲/۲/۲.

۵ - دهخدا، علی اکبر. ۱۳۳۹. لغتنامه، تهران، نشرنی، چاپ سوم.

۶ - لومسدن، لس. ۱۳۸۰. بازاریابی گردشگری، ترجمه محمد ابراهیم گوهریان، تهران، نشر دفتر پژوهش های فرهنگی.

۷ - سازمان ملی جوانان. ۱۳۸۱. پروژه بررسی وضعیت اوقات فراغت جوانان، تهران، انتشارات سازمان ملی جوانان.

گونه تعریف می شود که باید در زمان اوقات فراغت افراد را به دور از هر گونه تعهد شخصی، اجتماعی، خانوادگی و مذهبی دانست.^۸

گذری اجمالی بر کارکردها و ویژگی های اوقات فراغت به وضوح نشان می دهد که موضوع یاد شده، مناسب ترین مکمل برای نظام تعلیم و تربیت است؛ زیرا غیرموظف و آزاد بودن انتخاب در زمان پرداختن به فعالیت ها موجب ایجاد شوق و رغبت می شود، تنوع برنامه ها سبب سهولت انتخاب متناسب با علایق و استعداد های شخص می گردد و علاقه مندی جوانان به این عرصه، پویایی آن ها را به دنبال دارد چنانچه بر اساس نتایج تحقیقات انجام شده از سوی سازمان ملی جوانان، اغلب الگوهای رفتاری جوانان را چهره های مورد علاقه ی آنان در میان موضوعات فراغتی تشکیل می دهند.

از این رو، می توان گفت که اوقات فراغت، زمینه ساز رشد شخصیت و شکل گیری هویت جوان است و او را قادر خواهد ساخت که به عنوان عنصری فعال، خلاق و پویا در جریان هویت یابی خویش به ایفای نقش بپردازد. پس، بهره برداری صحیح و سازماندهی شده از این زمان می تواند در نقش عنصری مکمل، خلأ نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور را در شکل دهی به هویت جوانان، برطرف نماید.^۹

۱-۴- نظر اسلام درباره ی اوقات فراغت

بر اساس آموزه های اسلام، میل به تفریح یکی از نیازهای طبیعی است که با سرشت انسان آمیخته شده و از آغاز تا پایان زندگی همواره وجود دارد، به نحوی که در دوران کودکی به شکل بازی های کودکانه انجام می شود و در بزرگسالی به اعتبار تفاوت شرایط اجتماعی و خانوادگی به اشکال گوناگون تحقق می پذیرد. همچنین به همان اندازه که انسان به انجام امور عبادی و مادی دعوت شده در مورد توجه به اوقات فراغت نیز با توصیه هایی روبرو بوده است. بنابراین توجه به اوقات فراغت از موارد خاصی است که هر مسلمان نباید نسبت به آن بی اعتنا باشد و باید نهایت بهره ی روحی و معنوی را از آن کسب نماید.^{۱۰}

در فرهنگ اسلامی که انسانیت و آزادگی انسان را تأمین می کند، هیچ گاه به دلیل کار و تلاش، مسلمان با خود، بیگانه نمی شود و اختیار و اراده ی او سلب نمی گردد. در فرهنگ اسلامی طبق آنچه از قرآن و سنت برداشت می شود، بین «کار»، «فراغت» و «استراحت» هماهنگی کامل وجود دارد. در فرهنگ اسلامی، انسان باید وقت شناس باشد، زمان مناسب هر کار را تشخیص دهد و در فعالیت های مختلف، همه ی جوانب شخصیت خود را مد نظر داشته باشد. کار و تلاشش به هنگام، عبادت و ارتباطش با خدا به جا و نیز ساعاتی را به ارتباط با مردم و مراوده با هم کیشان خود اختصاص دهد و در مساجد در جمع آن ها حاضر شود تا از اثرات معنوی آن بهره مند

^۸ - احمدی، محمود. ۱۳۸۵. اقتصاد اوقات فراغت، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی مشهد.

^۹ - سازمان آموزش و پرورش استان خراسان، ۱۳۸۹. تعریف اوقات فراغت. www.aftabir.com/articles. دسترسی ۹۲/۲/۲.

^{۱۰} - وفا، جعفر. ۱۳۷۲. تحلیلی نوین از اوقات.

گردد؛ نه آنکه کار، او را از یاد خدا و یا حضور در اجتماع مسلمانان باز دارد. قرآن کریم می فرماید: «یا ایها الذین آمنوا اذنا نودی للصلوة من یوم الجمعة فاسعوا الی ذکر الله و ذروا البیع ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون»؛ ای کسانی که ایمان آورده اید! هنگامی که ندای نماز جمعه را شنیدید، به سوی ذکر خدا بشتابید و خرید و فروش را رها کنید که برای شما بهتر است اگر بدانید.^{۱۱}

در دین اسلام اوقات فراغت به مفهوم رها و آزاد از بار ایدئولوژی و عقیده، سخنی عبث است. بنابراین انسان خداشناس حتی در اوقات فراغت نیز نباید جهت گیری الهی خود را کنار بگذارد. هر چند بخشی از اوقات فراغت صرف لذت جویی می شود، اما در این مورد نیز، نیت الهی متضمن جهت گیری الهی در گذران اوقات فراغت است.^{۱۲}

زینت عابدان، امام سجّاد علیه السلام می فرماید:

«اللهم صلّ علی محمد و آله و ارزقنی صحّة فی عبادۀ و فراغاً فی زهادۀ و علماً فی استعمال و ورعاً فی اجمال ... تبّهنی لذكرک فی اوقات الغفلة و استعملنی بطاعتک فی ایام المهلة^{۱۳}؛ خداوندا! بر محمد و آل او درود فرست و صحّت در عبادت را روزی من کن و فراغت مرا در بی میلی نسبت به دنیا و علم مرا در عملی بر طاعتت و پرهیزگاری در نیکی ها... و در ایام غفلت مرا به ذکر و یاد خود آگاه کن و در ایام مهلت در دنیا مرا به طاعت خود مشغول کن».

۱-۵- اصول فعالیت های اوقات فراغت

الف) برنامه ریزی: هر فعالیتی برای اوقات فراغت، باید از برنامه ریزی دقیق، جامع و هدفداری برخوردار باشد. اگر چه شرکت در فعالیت های اوقات فراغت، الزامی نیست و بر اساس میل و اشتیاق انجام می پذیرد، اما این سخن به معنای بی برنامه بودن اوقات فراغت نیست؛ همان گونه که به معنای ذوقی و سلیقه بودن آن نیز نمی باشد. لذا هر چند دامنه ی فراغت گسترده تر باشد، نیازمند برنامه ی دقیق تر، جامع تر و جزئی تر است و اگر فراغت یک فراغت ملی است، باید یک برنامه ریزی ملی برای آن تدارک نمود؛ همانند اوقات فراغت تحصیلی که در مدت ۹۰ روز، بیش از میلیون ها دانش آموز، فرصت آزاد دارند، که باید برای این فراغت ملی برنامه ی سراسری تدارک دیده شود.

ب) شرکت کنندگان در یک برنامه ی آزاد و فعالیت های اوقات فراغت نباید در تمام فعالیت ها مشارکت داشته باشند، بلکه باید براساس اهدافی که هم اینک در نظر دارند، از روی رغبت و ذوق، فعالیت مورد نظر را انتخاب و در آن شرکت نمایند. آنچه در این مورد اهمیت دارد و یک اصل شناخته می شود، نوع فعالیت نیست، بلکه

۱۱ - قرآن کریم، سوره جمعه، آیه ۹ و ۱۰.

۱۲ فرج اللهی، نصرت اله. ۱۳۸۳. بررسی جایگاه گذران اوقات فراغت دانشجویان دختر دانشگاه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران.

۱۳ - صحیفه سجّادیه، فیض الاسلام، دعای ۲۰، ص ۱۴۰ و ۱۴۱.

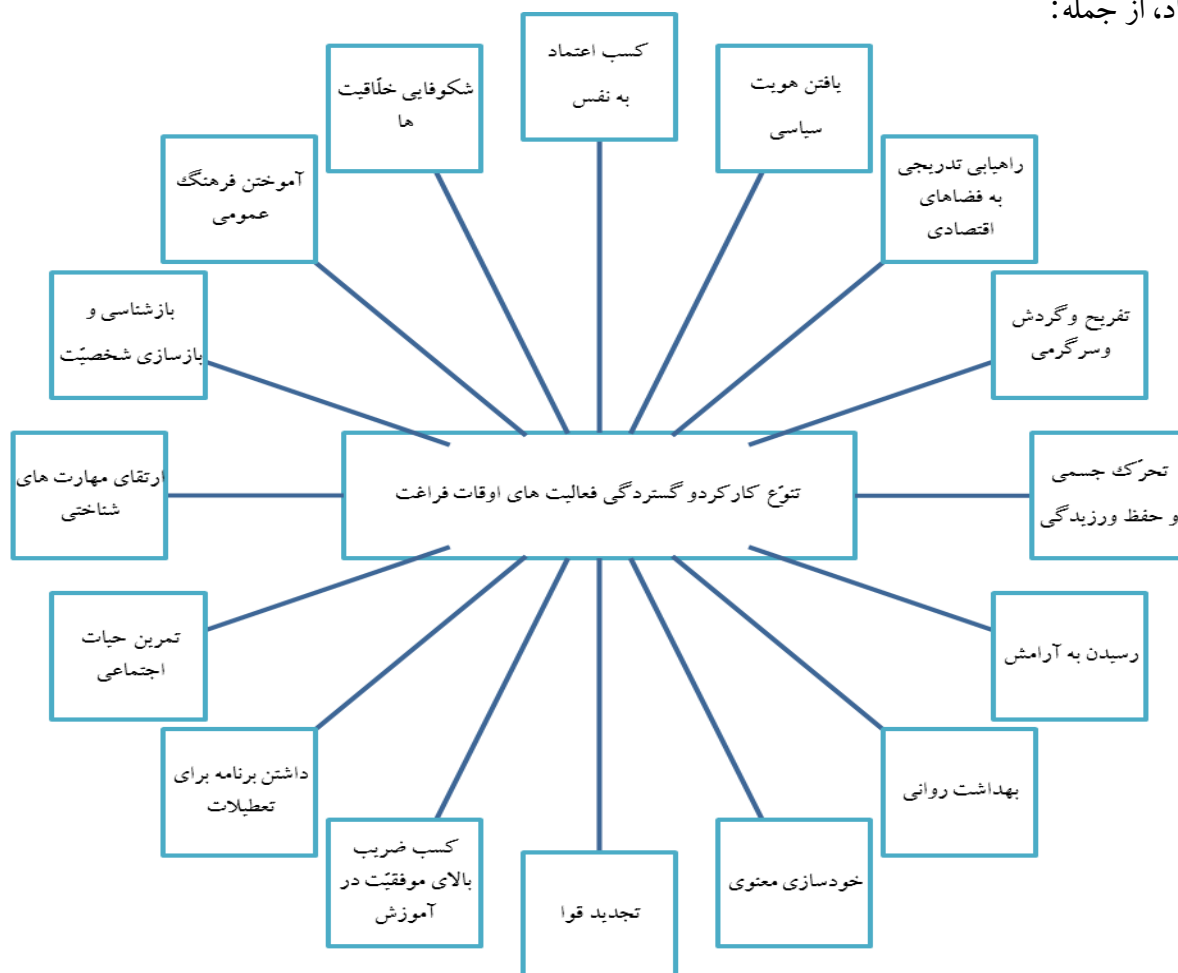
کیفیت آن است که باید شرکت کننده، فعالانه در فعالیت، کار و کلاس مورد نظر شرکت نماید، نه به صورت منفعل و با حالتی پذیرنده که فرآورده‌های فعالیت‌های هوشی و عملی دیگران را به طور انفعالی بپذیرد و از محصول هوش و نبوغ دیگران استفاده کند. لذا باید برنامه‌ها به گونه‌ای طراحی شوند که همه‌ی شرکت کنندگان در تمام فعالیت‌های مورد نظر، فعالانه مشارکت داشته باشند.

ج) برنامه‌ی طراحی شده برای اوقات فراغت باید تمام انواع فعالیت‌های آموزشی و پرورشی را در خود داشته باشد تا مراجعه کننده بر اساس اهداف و تمایلات خود در هر فعالیتی که می‌خواهد شرکت کند. برنامه نباید محدودیت موضوعی داشته باشد و به گونه‌ای شرکت کننده را مجبور به پذیرفتن یک موضوع و عمل خاص نماید. در واقع، برنامه‌ی اوقات فراغت باید به تمام تمایلات، نیازها و فعالیت‌های درخواستی پاسخ مناسب دهد و به تنوع افراد، برنامه‌ی پیش بینی شده داشته باشد.

د) اگر چه فعالیت‌های اوقات فراغت از برنامه‌ی دقیق برخوردار است و دقت و نظم لازم را دارد، اما شکل و چارچوب یک آموزش کلاسیک را به خود نمی‌گیرد، بلکه بنیان آن بر تفریح و سرگرمی بنا شده است و از این طریق اهداف خود را دنبال می‌کند.

۱-۶- تنوع کارکرد و گستردگی فعالیت‌های اوقات فراغت

در چارچوب کارکردهای کلی سه گانه‌ای که برای اوقات فراغت برشمردیم، کارکردهای جزئی متنوعی نیز قابل شناسایی اند که می‌توان هر کدام از آن‌ها را سر فصلی برای فعالیت‌های اوقات فراغت (فوق برنامه) قرار داد، از جمله:

۱-۷- نقش کانون های فرهنگی - هنری مساجد در غنی سازی اوقات فراغت

همان گونه که از اهداف تشکیل کانون های فرهنگی - هنری مساجد بر می آید، غنی سازی اوقات فراغت با هدف تربیت افرادی متدین از مأموریت های اصلی این کانون ها است. گسترش جغرافیایی بالا، برنامه ریزی بومی و محلی، مردمی بودن، بهره برداری از نیروی انسانی متعهد، جوان و متخصص، قرار گرفتن در حریم مسجد، حفظ شئون اسلامی، تربیت محوری در کنار فعالیت های آموزشی اوقات فراغت و غیره از جمله مواردی است که نقش کانون های فرهنگی - هنری مساجد را در پوشش فعالیت های فراغتی نمایان ساخته و استقبال عمومی از برنامه های این مراکز را افزایش داده است.

با توجه به موارد یاد شده در خصوص جایگاه کانون های فرهنگی - هنری مساجد و نقش آن ها در غنا بخشی به فعالیت های اوقات فراغت کودکان، نوجوانان و جوانان، بر متولیان، سیاست گذاران و برنامه ریزان این حوزه لازم است در راستای تقویت و حمایت از این مراکز گام بردارند.

۱-۸- سخنی با مجریان طرح اوقات فراغت:

بهره گیری از رایزنی و مشورت با نسل نو برای تنظیم برنامه های اوقات فراغت، اشتیاق آنان را در شروع و استقبال آنها را در استمرار برنامه ها، به طور چشمگیری افزایش می دهد و باعث کامیابی، تعهد و تقویت روحیه مسئولیت پذیری آنان می شود.

رعایت تنوع روحی نسل نو برای موفقیت در برنامه ریزی و اجرای آنها به صورت غیر قابل باوری می افزاید! این مهم از آن روست که نوجوانان و جوانان «تنوع طلب»، «نوگرا» و گاه «ساختار شکن» هستند و از برنامه های «خشک و بی روح» یا «رسمی و سطحی» که جسم را در بند و روح را در زنجیر می کشند، استقبال نمی کنند. ضمن اینکه به یقین، توجه به شور و نشاط، تنوع طلبی و نوگرایی این نسل از تکرار خستگی و افسردگی آنها جلوگیری می کند و از بی مسئولیتی آنان به طور قابل توجهی می کاهد.

ترغیت جوانان به استفاده از «خلوت شخصی» و لحظاتی با خود بودن موجب تقویت ذهن و رشد خود آگاهی آنان می شود، علاوه بر آن درک جامع تری از زندگی نیز به دست می آورند.

تشویق نسل جوان به داشتن برنامه ای مفید و جامع که شامل ورزش و فعالیت های فیزیکی، کتاب خوانی بر اساس سیر منظم مطالعاتی، جُبران عقب افتادگی های احتمالی آموزشی، پرورش ذوق، هنر و سلیقه های متنوع، آموزش مهارت های اجتماعی، تعلیم دوره های مختلف زبان و رایانه، تقویت مبانی دینی و اخلاقی، مطالعه زندگی نامه های الگوها و پیشوایان الهی و سایر موارد باشد، می تواند مفید و ارزنده واقع شود. ضمن اینکه آنان را در دستیابی به شیوه زندگی متعالی، بالنده و پویا یاری کرده و به آنان هویت دینی و ملی می بخشد.

توجه به تربیت و پرورش ابعاد جسمانی و روحانی قبل از تعلیم در سیر برنامه‌ها موجب کشف انسان از سوی خود (خودیابی و خود شکوفایی) و شناخت استعدادها و نیروهای بالقوه می‌شود.

مراقبت از فعالیت های اجتماعی، رفت و آمد ها، معاشرت‌ها در ایام فراغت یک ضرورت غیر قابل انکار است، زیرا در ایام فراغت، میزان جرایم و بزهکاری‌ها افزایش می‌یابد و در این ایام بیشترین گرایش‌ها به سوی رفتارهای ضد اجتماعی، معاشرت های آلوده و دوستی های مشکوک است و گاه فرصت جبران را از جوان و خانواده او سلب می‌کند.

ضمن اینکه در انجام امور، همیشه به این نکته توجه شود که استقلال شخصیتی نسل جوان مورد احترام قرار گیرد.

در ادامه به بررسی و تدوین اصول و سیاست‌های اوقات فراغت در کانون‌های فرهنگی - هنری مساجد پرداخته و ضمن تبیین جایگاه فراغتی کانون‌ها؛ آیین نامه‌ها و رویه‌های مناسب جهت انسجام بخشی و هدایت کانون‌های فرهنگی - هنری مساجد و همچنین نمونه فرم‌های مورد نیاز کانون‌ها و برنامه‌های الگویی قابل اجرا در ایام اوقات فراغت آورده خواهد شد.

فصل دوم

پایگاه های فراغتی

کانون های فرهنگی - هنری مساجد

به جهت قداست و جایگاه ویژه مساجد به عنوان خانه‌ی امن الهی، از دیرباز بسیاری از خانواده‌ها تمایل داشته‌اند که فرزندانشان به ویژه در ایام فراغت تابستان، بیش از پیش وقت خود را در این اماکن مقدس سپری کنند. در این بین، کانون‌های فرهنگی - هنری مساجد با گستره‌ی قابل توجهی که در سراسر کشور دارند، متولی بخشی از برنامه‌های اوقات فراغت نه تنها در ایام تابستان بلکه در طول سال هستند.

این کانون‌ها از جمله مهم ترین و پر مخاطب ترین نهادهای تربیتی به شمار می‌روند که هر ساله میزبان هزاران نوجوان و جوان می‌باشد که با حضور در برنامه‌های فرهنگی، تفریحی و آموزشی، اوقات فراغت خود را در این مراکز سپری می‌کنند.

فعالیت و اثر بخشی مناسب این کانون‌ها در ایام اوقات فراغت باعث گردیده تا ستاد عالی کانون‌های فرهنگی - هنری مساجد و دبیرخانه‌های استانی آن همواره تقویت و بهینه سازی عملکرد این مراکز را به عنوان یک دغدغه‌ی اصلی دنبال نمایند.

تشخیص جامعه‌ی هدف، تعیین گستره و جغرافیای فرهنگی، تبیین کارکردهای فراغتی کانون ها، تدوین چرخش کار و فرآیند اجرایی، هم افزایی میان پایگاه‌ها با سایر شبکه‌های همکار، سازماندهی و هماهنگی، ساز و کار حمایتی، اولویت شناسی و نیاز سنجی، تقویت انگیزه مجریان و دست اندرکاران، استانداردسازی و الگوسازی فعالیت ها، ساز و کار نظارتی و ارزیابی و غیره از جمله مواردی است که در جهت افزایش بهره‌وری و اثر بخشی پایگاه‌های فراغتی می‌بایست دنبال گردد.

۱-۲- پایگاه‌های فراغتی کانون ها

پایگاه‌های فراغتی به کانون‌های فرهنگی - هنری اطلاق می‌گردد که مجری برنامه‌های فرهنگی و هنری در ایام اوقات فراغت بوده و این فعالیت با تبلیغات مناسب به مخاطبین محلی اعلام می‌گردد. پایگاه‌های اوقات فراغت می‌بایست حداقل‌های ذیل را داشته باشند تا با یک کانون فاقد پایگاه فراغتی متمایز شوند:

۱- تشکیل ستاد اوقات فراغت در کانون و برنامه ریزی در جهت اوقات فراغت حداقل ۳ جلسه (سنجه):

وجود صورت جلسات مکتوب)

۲- ثبت شناسه‌ی کانون در پایگاه اینترنتی آسمانی ها

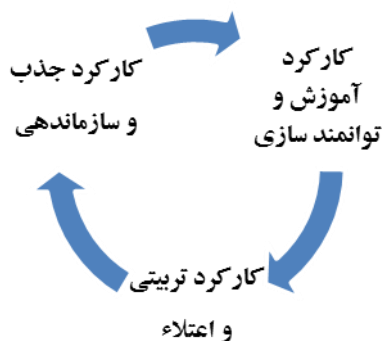
۳- نصب پلاکارد یا بنر و شناسه‌ی اوقات فراغت کانون‌ها (آسمانی ها) در محل مسجد و وجود این شناسه

در کلیه‌ی فعالیت‌های تبلیغی و اجرایی فراغتی کانون به عنوان هویت واحد

- ۴- تدوین و اطلاع رسانی برنامه‌ی اوقات فراغت کانون
- ۵- توجه ویژه به ترویج و ارتقای سطح معلومات و دانش دینی مخاطبان در موضوعات قرآنی، اعتقادی، اخلاقی و نیز اهتمام مضاعف به بزرگداشت مناسبت‌های مذهبی و فرهنگی مقارن با ایام اوقات فراغت
- ۶- برنامه ریزی جذب حداقل ۲۵ عضو جدید در مقاطع سنی مختلف
- ۷- برگزاری حداقل ۵ دوره‌ی علمی، آموزشی و مهارتی
- ۸- برگزاری حداقل ۲ اردوی فرهنگی - تربیتی
- ۹- برگزاری حداقل ۲ برنامه‌ی فرهنگی - ورزشی مستمر
- ۱۰- برگزاری حداقل ۲ مسابقه‌ی فرهنگی
- ۱۱- برگزاری مراسم افتتاحیه و اختتامیه
- ۱۲- مستند سازی، ارزیابی آمار و اطلاعات به ستادهای اوقات فراغت شهرستان و استان و نیز درج آمار در سامانه‌ی آسمانی ها

۲-۲- کارکردهای فراغتی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد

- **کارکرد جذب و سازماندهی:** جذب اعضای جدید از میان نوجوانان و جوانانی که به دنبال غنی سازی زمان فراغت خود و یا انجام فعالیت‌های اجتماعی هستند، یکی از کارکردهای فراغتی کانون‌ها محسوب می‌شود.
- **کارکرد آموزش و توانمند سازی:** استفاده از زمان آزاد مخاطبین جهت برگزاری دوره‌های آموزشی، بر اساس نیاز منطقه ای، همواره بخش اصلی فعالیت‌های کانون‌ها را تشکیل می‌دهد. اما باید توجه داشت که برگزاری دوره‌های آموزشی و تفریحی در کانون‌ها، ابزاری جهت جذب به محیط مسجد و کانون است و نباید به هدف اصلی کانون مبدل گردد.

- **کارکرد تربیتی و اعتلاء:** انجام فعالیت های تربیتی مهمترین هدف و کارکرد اوقات فراغت کانون های مساجد محسوب می شود. وجود تقاضا از جانب مخاطبین کودک و نوجوان و عرضه دوره های مختلف آموزشی و تفریحی از سوی کانون ها، دو ضلع از اضلاع مثلث فعالیتی کانون ها می باشد و فعالان فرهنگی مساجد می بایست با بهره برداری از این دو هدف اصلی، فعالیت های تربیتی خود را جهت اعتلای فرهنگی مخاطبان دنبال نمایند. کوتاه سخن آنکه فعالیت های آموزشی کانون ها، ابزاری جهت دستیابی به کارکرد تربیتی خواهد بود.

۲-۳- ظرفیت های فراغتی کانون ها

۲-۳-۱- کتابخانه های مساجد: کتابخانه های مساجد (مخزن باز، مخزن بسته) می توانند با تعریف برنامه های مختلف فرهنگی نظیر جشن کتاب، مسابقات، معرفی کتاب، نذر کتاب، جلسات نقد و نظر، خلاصه نویسی کتاب و غیره در کنار سرویس دهی کتابخانه، در جهت تقویت فرهنگ کتاب و کتابخوانی و غنی سازی اوقات فراغت اقدام نمایند.

۲-۳-۲- حلقه های تربیتی: فصل تابستان فرصتی مناسب جهت جذب متریان جدید به کانون و ساماندهی آن ها در گروه ها و حلقه های تربیتی (بر اساس جنسیت و سن متربی) می باشد. حلقه های تربیتی وظیفه ی ارتقای متریان کانون را در طول سال بر عهده دارند و اوقات فراغت، زمانی مناسب برای ایجاد و یا تقویت این حلقه ها می باشد، چرا که اعضای حلقه، زمان آزاد بیشتری دارند تا در برنامه های فرهنگی، تفریحی و آموزشی شرکت کنند. اگر کانون ها از فرصت ایجاد شده در فصل فراغت در قالب طرح حلقه های تربیتی به خوبی استفاده نمایند می توان شاهد تداوم حضور اعضاء در فعالیت های کانون در طول سال بوده و با ریزش کمتری در پایان اوقات فراغت روبرو خواهیم بود.

۲-۳-۳- مناسبت ها و هیأت مذهبی: وجود مناسبت های مذهبی مختلف در طول ایام فراغت، فرصت مناسبی است تا به این واسطه برنامه ریزان، بخشی از فعالیت های فراغتی کانون را براساس آن تنظیم نمایند.

۲-۳-۴- دوره های آموزشی: برگزاری دوره های علمی و آموزشی در طول اوقات فراغت از فعالیت های فراغتی کانون ها است که بر اساس تقاضا و نیازسنجی مخاطبان برنامه ریزی و به اجرا در می آید.

۲-۳-۵- هسته های پژوهشی: هسته های علمی و پژوهشی یکی دیگر از توانمندی های کانون ها جهت غنی سازی اوقات فراغت است؛ که می تواند با جذب جوانان مقاطع تحصیلی مختلف به ویژه دانشجویان، ضمن مرتفع کردن نیازهای پژوهشی کانون (نیازسنجی، نظرسنجی، آسیب شناسی و غیره) به عنوان فعالیت فراغتی کانون به کار گرفته شود.

۲-۳-۶- خانه های نور: جلسات و محافل قرآن و معارف کانون که در طول سال در حال اجراست می تواند در ایام اوقات فراغت تقویت و در سنین مختلف به اجرا در آید. وجود مخاطبین گسترده از ویژگی های این ظرفیت و توانمندی کانون ها است.

۲-۳-۷- گروه های فرهنگی و هنری: گروه های فرهنگی - هنری کانون ها نظیر نشریه، سرود و تئاتر می توانند به عنوان ابزاری برای جذب نوجوانان و جوانان در غنی سازی فعالیت های اوقات فراغت به کار گرفته شوند. لازم به ذکر است ماحصل فعالیت این گروه ها، خود ابزاری در جهت غنی سازی فعالیت های اوقات فراغت و انتقال معانی فرهنگی است.

۲-۳-۸- مسابقات فرهنگی و هنری: برگزاری مسابقات مختلف حضوری و غیر حضوری به عنوان ابزاری با گستره مخاطب فراوان یکی دیگر از ظرفیت های فراغتی است که در کانون های فرهنگی - هنری مساجد به کار گرفته می شود.

۲-۳-۹- فعالیت های اردویی و گردشگری: اردوهای علمی، فرهنگی، زیارتی، سیاحتی و جهادی از ظرفیت های فراغتی کانون ها است که با توجه به استقبال عمومی، در زمینه غنی سازی اوقات فراغت مخاطبان به کار گرفته شده و هر اردو دارای بسته های فرهنگی و تربیتی خاص خود است.

۲-۳-۱۰- خانه های دیجیتال و فعالیت های سایبری (وبلاگ ها و یا وب سایت کانون ها): وبلاگ ها، وب سایت کانون ها، گیم نت ها و کافی نت ها یکی دیگر از وجوه فراغتی کانون ها است که می تواند با جذب جوانان علاقه مند و متخصص، زمینه حضور این افراد را در فعالیت های سایبری کانون فراهم آورد.

۲-۳-۱۱- کانون های تخصصی: وجود کانون های تخصصی در سطح استان ها یکی از ظرفیت های بالقوه فراغتی است که می تواند در جهت تقویت فعالیت های فراغتی کانون ها بالفعل گردد. به عنوان نمونه کانون تخصصی گردشگری، وظیفه پشتیبانی از اردوهای کانون ها (وسیله نقلیه، اسکان، راهنما، بیمه و غیره) را بر عهده دارد.

کانون های تخصصی قرآن و عترت، نماز، آموزش، پژوهش، فن آوری اطلاعات، مهدویت، عفاف و حجاب، نظارت و ارزیابی، سمعی و بصری و غیره از جمله زیر گروه های فعالی هستند که می توانند در موضوع تخصصی خود از سایر کانون ها پشتیبانی کنند.

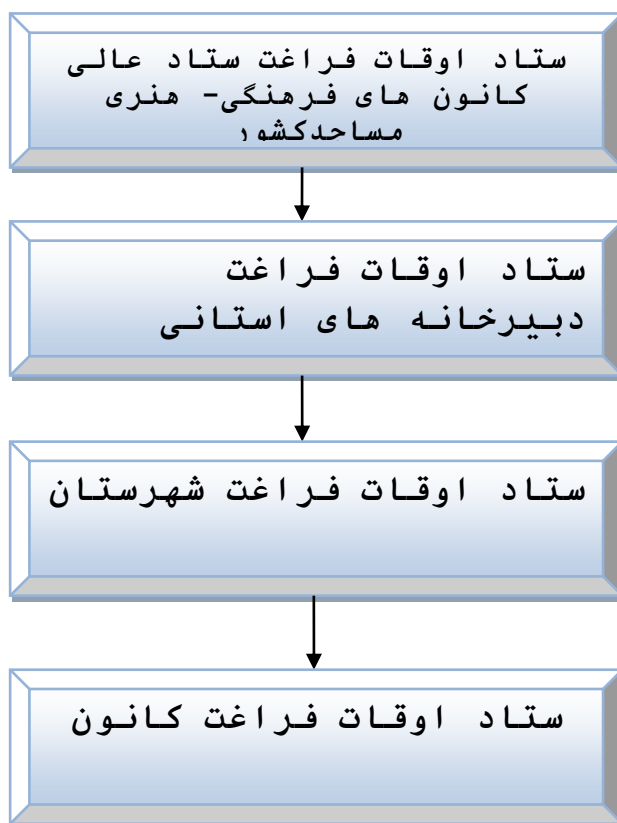
۲-۴- سازمان فراغتی کانون های فرهنگی - هنری مساجد

اوقات فراغت، فرصت مغتنمی است تا با فراهم آوردن بستری مناسب برای جذب حداکثری نوجوانان و جوانان به برنامه های کانون های فرهنگی و هنری مساجد، زمینه رشد و پویایی آنان را مهیا سازد. بدون شک این مهم جز با برنامه ریزی جامع و دقیق، استفاده از تمام ظرفیت ها، تنوع بخشی به فعالیت ها و برنامه ها و نیز اهتمام نسبت به اجرای فعالیت های شادی آفرین و نشاط آور در پرتو آموزه های دینی، محقق نمی شود.

بر این اساس برنامه ها و فعالیت های ارایه شده باید به گونه ای باشد که افراد با میل، انگیزه و اشتیاق درونی خود در یکی از محورهای مرتبط با فعالیت های تابستانی کانون ها، شرکت کرده و معلومات دینی و فرهنگی خود را ارتقاء دهند.

بی شک بهره گیری از نظرات و تجربیات ارزشمند شخصیت های فرهنگی در قالب ستاد اوقات فراغت می تواند ما را در رسیدن به اهداف مورد نظر یاری نماید.

به منظور ساماندهی فعالیت های اوقات فراغت در کانون ها، ستادهای اوقات فراغت در ۴ سطح کشور، استان، شهرستان ها و کانون تقسیم بندی شده تا با استفاده از ظرفیت های بومی و در راستای خط مشی های کلان با هدف بهینه سازی اوقات فراغت گام برداشته شود.

۲-۴-۱- ستاد اوقات فراغت کانون فرهنگی - هنری مسجد

ستاد اوقات فراغت کانون به منظور برنامه ریزی در جهت غنی سازی اوقات فراغت مخاطبان کانون (کودک، نوجوان و جوانان) در سطح مسجد و با عضویت فعالان فرهنگی کانون به شرح ذیل تشکیل می گردد.

الف) اهداف:

- ۱- ساماندهی فعالیت های اوقات فراغت کانون
- ۲- هماهنگ سازی و ایجاد وحدت رویه در فعالیت های مسجد
- ۳- استفاده از کلیه ظرفیت های موجود در شکل های حوزه های مسجد
- ۴- برنامه ریزی در جهت غنی سازی زمان اوقات فراغت کانون ها
- ۵- ایجاد هم افزایی و دوری از موازی کاری با سایر نهادهای مستقر در مسجد

ب) اعضای ستاد:

ستاد اوقات فراغت در سطح کانون با عضویت حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ نفر از افراد مجرب و فعال با مسئولیت مدیر مسئول کانون تشکیل می شود.

- الف) مدیر مسئول کانون
- ب) قائم مقام مدیر مسئول در واحد برادران
- ج) مسئول واحد خواهران
- د) مسئول فرهنگی کانون به عنوان دبیر ستاد
- ه) مسئول آموزش کانون
- و) مسئول جذب و تشکیلات
- ک) مسئول روابط عمومی
- ی) مسئول اداری و مالی

توضیح:

- ۱- از امام جماعت مسجد، رئیس هیأت امناء، فرماندهی پایگاه بسیج مسجد و سایر تشکل های فعال در مسجد جهت حضور در ستاد و مشارکت در برنامه ریزی ها دعوت شود.
- ۲- بر اساس نیاز از سایر ارکان کانون جهت برنامه ریزی تخصصی و بخشی، جهت شرکت در ستاد دعوت شود.

ج) مخاطبان: اعضا، متریبان و سایر مخاطبان کانون و مسجد

د) شرح وظایف و نکات ضروری:

- ۱- ستاد اوقات فراغت کانون باید حداقل ۳ جلسه تشکیل دهد.
- ۲- مراجعه و ثبت پایگاه فراغتی کانون در پرتال آسمانی ها بر اساس قالب مندرج در پیوست شماره ۱

- ۳- ایجاد وحدت رویه و جلوگیری از موازی کاری و احتمال بروز اختلافات داخلی ناشی از آن، در میان مراکز فعال در مسجد
- ۴- مسئولیت هر یک از اعضای ستاد، طی حکم کتبی از سوی مدیر مسئول کانون فرهنگی هنری به آنان ابلاغ شود. (پیوست شماره ۱۹ نظام نامه)
- ۵- تدوین برنامه ها و فعالیت های اوقات فراغت مسجد، متناسب با اصول و سیاست های مندرج در نظام نامه و نیازسنجی محلی و نیز برنامه های ابلاغی یا پیشنهادی دبیرخانه (مندرجه در فصل ۵ نظام نامه) یا ستاد اوقات فراغت شهرستان
- ۶- شناسایی ظرفیت های موجود در کانون (کتابخانه، هسته های پژوهشی، خانه های نور، فعالیت های قرآنی، نشریه تجربی، گروه های سرود و تئاتر و...)، شهر، شهرستان، استان (مدارس، اردوگاه ها، مراکز ورزشی، سالن ها، سینماها، آموزشگاه ها و...) جهت برنامه ریزی مناسب
- ۷- شناسایی ظرفیت های موجود در میان اعضا، نمازگزاران و... جهت برنامه ریزی مناسب و توجه ویژه به نوآوری علمی، فرهنگی و هنری در فعالیت های اوقات فراغت
- ۸- برنامه ریزی طرح اوقات فراغت کانون بر اساس ویژگی های قومی، جغرافیایی و محلی
- ۹- تدوین برنامه های اوقات فراغت کانون در دو سطح داخلی (ویژه ی اعضا و متریان، برنامه های عمومی ویژه نمازگزاران و اهالی محل با توجه ویژه به سطوح سنی مختلف و مقاطع تحصیلی مخاطبین)، (پیوست شماره ۱۰ نظام نامه)
- ۱۰- در برنامه ریزی ها، الگوی حلقه های تربیتی مندرج در نظام نامه اجرایی شود.
- ۱۱- توجه جدی به نامگذاری سال در برنامه ریزی های اوقات فراغت
- ۱۲- فرهنگ سازی سبک زندگی ایرانی - اسلامی، فرهنگ مطالعه، فرهنگ ایثار و شهادت و... در اولویت برنامه ریزی های اوقات فراغت قرار گیرد.
- ۱۳- با توجه به اینکه برنامه های اوقات فراغت کانون های مساجد با رویکردی دینی انجام می شود انتظار می رود توجه به شعائر اسلامی از قبیل اقامه نماز جماعت، قرائت قرآن، آموزش احکام اخلاق و اعتقادات، پاسخگویی به شبهات دینی، مسائل شرعی، حجاب برتر و سایر موارد مشابه در رأس فعالیت های کانون طراحی شود.
- ۱۴- توجه ویژه به اردوهای جهادی (به ویژه در کانون های حوزه ی شهری مناطق برخوردار) جهت حضور در مناطق محروم
- ۱۵- تدوین برنامه ی جذب و تبلیغ اوقات فراغت کانون (نصب بنر آسمانی ها در اولویت قرار دارد).

تذکره: فعالیت های تابستانه کانون ها (اوقات فراغت) با عنوان رسمی «آسمانی ها» می باشد. لذا در تبلیغات عمومی، مکاتبات، مستندات و... بایستی از این عنوان استفاده شود و ذیل آن با امضا و آرم رسمی کانون ها مشخص گردد.

۱۶- برنامه ها و فعالیت های فراغتی کانون از طریق خبرگزاری شبستان، برد خبری کانون و نشریه کانون اطلاع رسانی شود.

۱۷- برگزاری باشکوه مراسم افتتاحیه و اختتامیه اوقات فراغت کانون باید در دستور کار قرار گیرد.

۱۸- معرفی توانمندی های مسجد و کانون به صورت فعالیت های نمایشگاهی یا برگزاری جلسه با والدین متریان

۱۹- ارائه گزارش ماهیانه و فصلی و معرفی ستاد اوقات فراغت کانون به ستاد اوقات فراغت شهرستان (لازم است گزارشات به همراه صورت جلسه های برگزار شده در پایان اوقات فراغت ارسال شود.)، (پیوست شماره ۱۶-۱۷-۱۸ نظام نامه)

۲۰- تلاش در جهت بازدید مسئولین از فعالیت های کانون و دیدار حلقه های تربیتی با نمازگزاران، اعضا و... و تلاش در جهت رفع مشکلات محل

۲۱- توجه ویژه به نظارت و ارزیابی دقیق فعالیت ها

۲۲- شفافیت مالی ستاد در حوزه درآمد و هزینه (پیوست شماره ۸ نظام نامه)

۲-۵- گردش کار و فرآیند اجرایی اوقات فراغت

گردش کار و فرآیند اجرایی برنامه های اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد به شرح ذیل است:

۱- تشکیل ستاد اوقات فراغت مسجد در نیمه اول اردیبهشت هر سال و بررسی اولویت های فراغتی

کانون در سال جاری (تنظیم صورت جلسات در قالب پیوست شماره ۱۷)

۲- رایزنی با نهادهای همکار و شناسایی ظرفیت های در دسترس (مدارس، فضاهای ورزشی و...)

۳- تدوین بسته ی فعالیت های اوقات فراغت کانون با تقسیم کار میان نهادهای فعال در

۴- مسجد (کانون، بسیج و..)

۵- ثبت شناسنامه ی پایگاه های فعال اوقات فراغت در سامانه ی اینترنتی آسمانی ها (پیوست شماره ۱)

۶- اجرای موج تبلیغی اوقات فراغت به صورت محلی و منطقه ای در نیمه ی پایانی خرداد و اوایل تیر ماه

۷- برگزاری افتتاحیه ی اوقات فراغت در سطح مسجد و با حضور امام جماعت، اعضای هیات امناء، اعضا

کانون، اعضا و مسئولین بسیج و متریان و والدین آنها جهت توجیح و اطلاع رسانی فعالیت ها

۸- شروع ثبت نام اوقات فراغت کانون

۹- صدور کد شناسایی برای متریان

۱۰- اجرای بسته های فعالیتی تدوین شده بر اساس مختصات زمانی و مکانی

۱۱- بازدید، نظارت و ارزیابی پایگاه های اوقات فراغت توسط ستادهای استانی، شهرستانی و کانون های

معین (پیوست شماره ۱۵)

۱۲- ثبت فعالیت پایگاه های اوقات فراغت در سامانه های آسمانی ها (پیوست شماره ۱۶)

۱۳- جمع بندی نتایج ارزیابی ها و رتبه بندی پایگاه های اوقات فراغت

۱۴- تخصیص اعتبار به پایگاه های فراغتی کانون ها بر اساس امتیاز و رتبه ی کسب شده

۱۵- برگزاری اختتامیه اوقات فراغت در مسجد و تقدیر از فعالان، مربیان و متریان برتر

۱۶- جمع بندی آماری و تدوین گزارش فعالیت و ارائه به رده ی مافوق

فصل سوم

مبانی، اصول و سیاست ها

اصول و سیاست های حاکم بر برنامه های اوقات فراغت کانون های فرهنگی هنری مساجد

اوقات فراغت بخش جدایی ناپذیر زندگی انسان، به خصوص انسان امروزی است که کیفیت سپری کردن آن، از یک سو می تواند باعث سلامت، رشد، کمال و ترقی فرد گردد و از سوی دیگر می تواند موجبات عقب ماندن از اهداف و یا انحراف و انحطاط فرد را فراهم سازد. از این رو والدین، مسئولین تعلیم و تربیت و متولیان اوقات فراغت در این زمینه وظیفه دارند تا با برنامه ی صحیح و سالم بستر لازم برای رشد و ترقی افراد را فراهم آورند. ستاد عالی کانون های فرهنگی - هنری مساجد کشور با عنایت به وظایف ذاتی خود و به منظور ساماندهی فعالیت های فراغتی، مبانی، اصول، سیاست ها، اهداف و راهکارها و برنامه های اوقات فراغت را به شرح ذیل تدوین نموده است:

۱-۳- مبانی حاکم بر اوقات فراغت مخاطبان کانون های فرهنگی - هنری مساجد

مبانی به آن دسته از گزاره های اطلاق می شود که نظام نامه جامع اوقات فراغت، به ویژه اهداف، راهبردها و اقدامات، منوط و مبتنی بر آنهاست.

۱. کمال نهایی انسان در مقام «خلافه اللہی» (انی جاعل فی الارض خلیفه - ۳۰/بقره)
۲. شئون، قوا و استعداد های انسان از دیدگاه اسلام
۳. فطرت، عقل، اختیار، مسئولیت انسان، عواطف، ذوق هنری، حیات اجتماعی، بُعد زیستی
۴. فرهنگ کلیتی واحد و متعامل از «مفروضات اساسی، باورها، ارزش ها، آداب، الگوهای رفتاری ریشه دار و دیرپا، نمادها و مصنوعات» در سطوح «فراملی، ملی، عمومی، نهادی و حرفه ای» است.
۵. فرهنگ به مثابه «روح جامعه» به زندگی فردی و اجتماعی انسان معنا و هویت می بخشد و ضمن اثرگذاری بر ذهنیت و گرایش های افراد و جامعه، تعیین کننده رفتار عمومی اجزای یک جامعه است.
۶. زن و مرد فارغ از جنسیت در امکان کسب ارزش ها، یکسان و دارای حقوق و مسئولیت متناسب با تفاوت در خلقت هستند که این تفاوت به معنای برتری یک جنس بر جنس دیگر نیست.
۶. خانواده واحد بنیادین جامعه، با هویتی حقیقی و مهم ترین رکن در فرهنگ سازی و انتقال فرهنگ می باشد.

۷. برنامه ریزی اوقات فراغت در کانون ها مبتنی بر فرهنگ اسلامی تدوین شده و از این رو، « مبتنی بر فطرت، قرآن و عترت، ایمان گرا، اخلاق محور، خردگرا، تمدن ساز، پویا، پاسخ گوی مقتضیات و نیازهای زمانه، بدعت ستیز و خرافه زد است».
۸. انسان دارای فطرت خدایی، منزلت خلیفه الهی، کرامت و عبودیت بوده و دارای تکلیف، برخوردار از حقوق مشروع و آزادی و اختیار مبتنی بر مسئولیت در برابر خداوند است.
۹. محور فرهنگ سازی مطلوب و حاکم بر اوقات فراغت «احکام اسلام ناب محمدی، توحید، عدل، معاد، نبوت، امامت، ولایت و انتظار منجی» است.
۱۰. روحانیت و نهاد حوزه علمیه در حفظ، اصلاح و ارتقای فرهنگ اسلامی با استفاده از ظرفیت اوقات فراغت دارای نقشی اصلی و اساسی است.
۱۱. فعالیت های اوقات فراغت در فرهنگ اسلامی مبتنی بر شناخت، ترویج و نهادینه سازی فضایل و مکارم اخلاق و تزکیه نفس است.
۱۲. فرهنگ اسلامی - ایرانی حاصل تعامل فعال و سازنده اسلام با تمدن تاریخی ایران زمین است و هویت اسلامی - ایرانی مقوله ای درهم تنیده، یکپارچه و تفکیک ناپذیر تلقی می شود.
۱۳. تنوع و تفاوت های فرهنگی اقوام ایرانی به عنوان بخشی از میراث فرهنگی در چارچوب فرهنگ اسلامی - ایرانی، امری طبیعی و پذیرفته شده به شمار می آید.
۱۴. هدایت و رهبری فرهنگی از شئون اصلی ولایت فقیه است.
۱۵. تهاجم فرهنگی، جنگ نرم و مقابله با آن از مهم ترین مسایل فرهنگی است که در فعالیت های فراغتی کانون ها مورد توجه قرار می گیرد.

۳-۲- اصول حاکم بر اوقات فراغت کانون های فرهنگی و هنری مساجد

"اصول" به گزاره هایی اطلاق می شود که بر کل فرآیند ساماندهی فعالیت های فراغتی کانون ها از وضعیت موجود تا نقطه مطلوب حاکم بوده و هر گونه تحولی نیز در چارچوب این اصول انجام می پذیرد.

الف) اصول

۱. اصل محور قرار دادن قرآن و سیره و سنت معصومین (ع)
۲. اصل دین‌مداری و ارزش‌گرایی اسلامی
۳. اصل تربیت متعالی کمال‌نهایی انسان با توجه به مقام خلیفه الهی او
۴. اصل تقدم تزکیه بر تعلیم، و تعمیم تربیت دینی به مخاطبان
۵. اصل تبعیت از اصل ولایت فقیه به عنوان محور کمال انسان
۶. اصل اهتمام به تشکیل جامعه اسلامی به عنوان بستر تحقق کمال انسان
۷. اصل توجه به محوریت مسجد و روح حاکم بر آن
۸. حاکمیت اصول اعتقادی، احکام و اخلاق اسلامی در تمامی ابعاد دانشگاه
۹. اصل توجه به برنامه‌ها و فعالیت‌های تربیتی در کنار فعالیت‌های آموزشی
۱۰. اصل هماهنگ‌سازی مراجع و مراکز سیاست‌گذاری در تربیت نیروهای فرهنگی - هنری
۱۱. اصل تعلیم و تربیت مستمر با رفع کاستی‌های برنامه در طول هر سال
۱۲. اصل رعایت مقتضیات زمان، مکان و شرایط اقلیمی
۱۳. اصل در نظر گرفتن شرایط اقتصادی و اجتماعی خانواده و جامعه
۱۴. اصل توجه به روانشناسی نوجوان، جوان (دختر و پسر) و مراحل رشد و بلوغ او
۱۵. اصل ارزیابی مستمر و اصلاح سیاست‌ها، برنامه‌ها و شیوه‌های فرهنگی - آموزشی، تربیتی و اجرایی
۱۶. اصل توجه به نیازهای خاص جوانان از قبیل تعالی معنوی، هویت‌یابی، مهارت‌آموزی، تحرک، تنوع طلبی، نوگرایی، ابراز وجود و استقلال‌طلبی
۱۷. اصل توجه به تفاوت‌های فرهنگی، قومی و جنسیتی
۱۸. اصل توجه به نیازهای خاص جوانان
۱۹. اصل احترام به کرامت انسانی افراد و عزت نفس
۲۰. اصل خردورزی و عقلانیت
۲۱. اصل رصد، آینده‌نگری و آینده‌پژوهی در فعالیت‌های فراغتی
۲۲. اصل سرمایه‌گذاری مادی و معنوی در فعالیت‌های فراغتی کانون‌ها
۲۳. اصل استفاده از الگوهای فعال، جمعی، روزآمد و استفاده از الگوهای جدید و نوین اوقات فراغت
۲۴. اصل گسترش برنامه‌های فراغتی به تمام ایام سال

ب) برنامه ریزی محتوا و روش ها

۱. برنامه ریزی با اهداف و چشم اندازی مشخص در تمامی جنبه های آموزشی و پژوهشی به منظور ارتقاء برنامه های اعتقادی، اخلاقی، فرهنگی - هنری، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و زیستی
۲. محتوا باید متناسب با سطوح مخاطبان باشد:
الف) منطبق با وضعیت سنی مخاطبان
مخاطبان کانون ها در چهار سطح تعریف شده که باید مورد توجه و پذیرش قرار گیرند.
 - دوره ی سیادت و سروری (کودکان ۴ تا ۸ سال) - ۵ سال
کسب هویت جنسی (مذکر و مؤنث)، نقش جنسیت، اجتماعی شدن کودک، گذار به دوران بلوغ دختران و آمادگی آغاز دوره بلوغ پسران
اگرچه بازی کردن از ویژگی های بارز این دوره است اما باید در نظر داشت که بازی در شیوه رشد و تربیت اسلامی از اهمیت خاصی برخوردار است. کودک باید به اندازه ی کافی از نظر شخصیتی مورد احترام قرار گیرد و مرکز توجه اعضای خانواده باشد. از نظر اسلام دوران کودکی، محور تعیین کننده شخصیت سازی است و در این دوران پدر و مادر باید تا حد امکان و به دور از افراط و تفریط، در قبال خواسته ها و نیازهای طبیعی کودک خود پاسخگو باشند.
 - دوره ی کیاست (اطاعت و فرمانبرداری)، (نوجوانان ۹ تا ۱۳ سال) - ۵ سال
کسب هویت دینی - اجتماعی و اطاعت از پدر و مادر علی رغم نیاز به کسب استقلال از ویژگی های این دوره است.
در احادیث، اطاعت، حرف شنوی و همچنین تعلیم و تأدیب از ویژگی های سنی این دوره بیان شده است. کودک در این دوره مطیع پدر و مادر می شود و خود را بیشتر در اختیار آنان قرار می دهد. از سوی دیگر او در این دوره به دلیل رشد شخصیتی، از روحیه ی اطاعت و فرمانبرداری نیز برخوردار می شود.
 - دوره ی وزارت (دوره مشورت و همگرایی)، (نوجوانان ۱۴ تا ۲۰ سال) - ۷ سال
هویت یابی یا شکل گیری هویت مثبت از ویژگی های این دوره سنی است. در این دوره نوجوان از پدر و مادر الگو می گیرد، خود را در روابط میان همسالان نشان داده و چنان چه الگوی کسب شده از پدر و مادر مثبت باشد، اثر گذاری آن بر شخصیت وی نمایان می شود.
وزیر بودن، هم رأی بودن و همراهی با پدر و مادر، یادگیری حلال و حرام و دشمنی و دوستی از مفاهیم مهم این دوره است. در این دوره هر شخص بنا به سنت الهی باید مسئولیت کارهای خویش را بپذیرد، زیرا زمان آگاهی یافتن از حلال و حرام است و برای اعمال او ثواب و جزا در نظر گرفته می شود.
 - دوره ی تثبیت هویت (جوان ۲۱ تا ۳۰ سال) - ۹ سال

در این دوره فرد به بلوغ فکری، شناخت از خود، کسب تجربه، هویت کامل و در نهایت به تثبیت هویت می‌رسد.

• بزرگسال (مخاطب عام)، (ساختار سازی)

در این دوره فرد به دنبال تثبیت موقعیت شخصی در کار و زندگی، ازدواج، و انتقال تجربیات نوجوانی و جوانی خود به فرزندان خود است.

- کانون‌ها وظیفه دارند به صورت تخصصی به مقولات پیش روی مخاطبان در سطوح چهارگانه پردازند.

- هر فرد باید پرونده ای داشته و به طور مشخص مراحل رشد و تربیت او در یک مسیر مشخص ثبت و ضبط گردد.

- مخاطبان هر دوره بایستی مسئول مشخصی داشته باشند که با روانشناسی و اصول تربیت آن دوره آشنایی داشته باشد.

- مخاطبان کانون‌ها بایستی برحسب استعداد، سن و سال، روحیات و علاقمندی ها، گروه بندی علمی شوند.

- برای گروه بندی علمی به مصاحبه‌ی دقیق چهره به چهره و به کارگیری ادبیات هر دوره نیاز است.

۳. محتوا بایستی به گونه ای به مخاطبان ارایه گردد که احساس ارزشمندی را در مخاطبان به وجود آورده و آنان را قادر سازد تا در برابر ارزش های کاذب و ضد فرهنگی مقاومت کنند. محتوا به طور واضح بایستی پاسخگوی کلیه نیازهای مخاطبان در زمینه های پیش رو باشد.

۴. روش های آموزشی، فرهنگی، تربیتی و پرورشی باید متناسب با امکانات و مقتضیات محیط، نوع و سطح نیازها، علایق و استعدادهای مخاطبان بوده و شیوه های اجرایی و آموزشی مریبان و مسئولین، فضای کانون، مسایل و ابزارها باید به شکلی متنوع و منعطف در نظر گرفته شود.

کانون های فرهنگی و هنری مساجد موظف به رعایت اصول احکام بر برنامه‌های اوقات فراغت که رشد همه جانبه و هماهنگ مخاطبین را در بر دارد و با استفاده از امکانات رسانه ای، جلسات مشورتی با اولیاء مخاطبان و پررنگ کردن نقش خانواده و نیز از طریق ارتقاء کیفی مریبان و مسئولان کانون ها، فرآیند برنامه ریزی، ساماندهی محتوا و به کار گیری شیوه‌ها و روش های مورد اشاره را سازماندهی و عملیاتی کنند.

در تنظیم محتوای برنامه های آموزشی، پرورشی، فرهنگی و تربیتی باید از شیوه‌های ی استفاده شود که متکی بر مشارکت فعال مخاطبان در فعالیت‌ها و برنامه‌ها بوده و بدین شکل فرصت ابراز وجود و زمینه‌ی پرورش قوه‌ی تفکر، ابتکار و خلاقیت در مخاطبان فراهم گردد.

ج) مربیان و مشاوران کانون ها:

- ۱- به کارگیری مربیان، مستلزم احراز شایستگی های اخلاقی، ایمانی و تخصص است.
- ۲- مشاوران نیز باید از شایستگی های لازم برخوردار باشند چرا که خود باید مشاوره های اخلاقی، تربیتی، خانوادگی و تحصیلی به مخاطبان ارائه دهند.
- ۳- فرهنگ مسجدی شدن، مسجدی ماندن و تربیت مسجدی باید جزء لاینفک مربیان و مشاوران باشد.

د) تشکیلات ستاد کانون ها و اوقات فراغت در مسجد:

- تشکیلات کانون بایستی در عین سادگی از موارد ذیل برخوردار باشد:
۱. از کارآیی و توانمندی تخصصی برخوردار باشد.
 ۲. مسئولیت ها و حدود وظایف افراد، به صورت روشن و بدیهی مشخص شده باشد.
 ۳. اتاق فکر کانون زیر نظر مدیر مسئول کانون و با محوریت روحانی مسجد فعال باشد.
 ۴. ضوابط کار در کانون و رعایت کامل شرایط ایمانی و اخلاقی پرسنل کانون مشخص باشد.
 ۵. مسئولیت ها بر اساس تخصص افراد تقسیم گردد.
 ۶. نوع روابط فکری، فرهنگی و اخلاقی پرسنل کانون برای مخاطبان الگو بوده و به همین دلیل باید مورد دقت نظر لازم قرار گیرد.

ه) جزئیات موضوعات:

۱. توجه به فهم قرآن و کاربردی کردن آن در متن زندگی، شناخت معصومین (ع) و بهره گیری از معارف آنها به نحوی که شاکله ی فکری و فرهنگی مخاطبان را تشکیل دهد.
۲. توجه به تزکیه نفس و تربیت دینی در مسجد و ایجاد ارتباط صحیح و مستمر بین مسجد و خانه در جهت تربیت دینی و اخلاقی و جلوگیری از بی اثر شدن نقش هریک
۳. توجه به گردش های علمی، گفتگوی علمی و تقویت بینش دینی و برنامه های پرورشی
۴. کلیه ی نهادهای فعال که به نوعی عامل جذب مخاطبان در عرصه های گوناگون و پاسخگویی به نیازهای پیش روی آنها هستند، دعوت به همکاری شده و عامل هماهنگی و ایجاد وحدت رویه باشند.
۵. تعلیم و تربیت دینی در طول چهار دوره (سیادت، کیاست، وزارت و عبادت) ادامه داشته باشد تا با ارزشیابی آموزش های خانه و خانواده، پایه ی تعلیم و تربیت ایمنی بنا نهاده شده و استمرار آن به صورت علمی پیگیری شود.
۶. حساسیت ها و خصوصیات فرهنگی، ویژگی های اقلیمی و منطقه ای و اولویت بندی نیازهای مخاطبان از جمله شاخصه های مطرح در رعایت مقتضیات زمانی، مکانی و اقلیمی است.

۷. رشد توانایی های یادگیری، عقلی، بدنی، دینی، عبادی و اخلاقی منطبق با مراحل رشد و بلوغ فرد و بسته به نوع جنسیت او، مطالعه و به طور مشخص تعریف شده و بر اساس دوره های سیادت، کیاست، وزارت و عبادت جنبه‌ی کاربردی داشته باشد.
۸. در طراحی برنامه‌ها و اجرای آنها امر نظارت و ارزشیابی مورد توجه جدی قرار گیرد و با ارزیابی صحیح، گام‌های اصلاحی در راستای رفع کاستی‌ها برداشته شود. در ارزشیابی علاوه بر مخاطبان، والدین، کارشناسان و مربیان مطرح نقشی اساسی دارند.

۳-۳- اهداف کلی حاکم بر برنامه‌های اوقات فراغت مسجد

اهداف اعتقادی، اخلاقی، علمی، آموزشی، فرهنگی، هنری، اجتماعی، نظامی، سیاسی، اقتصادی و زیستی

الف) اهداف اعتقادی:

۱. تقویت ایمان و اعتقاد به مبانی اسلامی و بسط بینش الهی بر اساس قرآن کریم و سنت معصومین (ع)
۲. پرورش روحیه‌ی مبارزه با کفر، شرک، نفاق و همه‌ی مظاهر آنها

ب) اهداف اخلاقی:

۱. ایجاد زمینه لازم برای خودشناسی به عنوان گام اول خداشناسی
۲. شناخت، پرورش و هدایت استعداد‌های اخلاقی افراد در جهت اعتلای فرد و جامعه
۳. تزکیه و تهذیب نفوس و رشد فضایل و مکارم اخلاقی بر اساس ایمان به خدا و تقوای اسلامی
۴. پرورش روحیه‌ی تعبد آگاهانه، یاد خدا و التزام عملی به احکام و آداب اسلامی
۵. پرورش روحیه‌ی اعتماد به نفس و استقلال شخصیت
۶. تقویت احساس کرامت اخلاقی و برانگیختن عزت نفس
۷. تعدیل عواطف و پرورش روحیه‌ی نظم و انضباط

ج) اهداف علمی آموزشی:

۱. تقویت روحیه‌ی حقیقت جویی، تعقل و تفکر، مطالعه، بررسی، تعمق، تحقیق، نقد و ابتکار در تمامی زمینه‌های اسلامی، فرهنگی و علمی
۲. تقویت روحیه‌ی تعلیم، تعلم و تربیت مستمر و تأمین زمینه‌ی مناسب برای آن
۳. شناخت اسرار جهان آفرینش و قوانین طبیعت به عنوان آیات و بینات الهی به منظور پیشبرد دانش و معرفت و استفاده از علوم و فنون و تجارب بشری
۴. آموزش فنون و مهارت‌های مورد نیاز فرد و جامعه

د) اهداف فرهنگی و هنری

۱. شناساندن تاریخ، فرهنگ و تمدن اسلام، ایران و کشورهای دیگر
۲. شناساندن فرهنگ، آداب و سنن مطلوب جامعه اسلامی ایران و مبارزه جدی با سنت و رسوم منحط شده و خرافی
۳. شناساندن هنر اسلامی و متعالی و پرورش روحیهی حفظ میراث هنری و تاریخی
۴. شناساندن زیبایی های جهان آفرینش به عنوان مظاهر جمال و کمال الهی
۵. شناخت، پرورش و هدایت ذوق و استعداد های هنری و زیبا شناسی

ه) اهداف اجتماعی

۱. پرورش روحیهی پاسداری از قداست بنیان خانواده بر پایه ی حقوق و اخلاق اسلامی
۲. پرورش روحیهی تحقق بخشیدن به قسط و عدالت اجتماعی و اقتصادی اسلام و پاسداری از آن
۳. پرورش روحیهی اخوت ایمانی، تعاون اسلامی، همبستگی و انسجام ملی، فرهنگی و تقویت و تحکیم آن
۴. پرورش روحیهی خیر خواهی و دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر به عنوان وظیفه همگانی و متقابل
۵. پرورش روحیهی احترام به قانون و التزام به رعایت آن
۶. پرورش روحیهی نظم در روابط گروهی
۷. پرورش روحیهی مسئولیت پذیری و اهتمام به امور اجتماعی و مشارکت در فعالیت های دینی، فرهنگی و اجتماعی
۸. پرورش روحیهی تولی و بشری بر اساس تعالیم اسلام
۹. پرورش روحیهی مقاومت در برابر تبلیغات سوء از طریق آگاهی دادن درست و تأمین رشد و استقلال فکری

۳-۴- راهبردهای ویژه اوقات فراغت

۱. نشاط افزایی، ایجاد موج مثبت و هیجان آفرینی برنامه ها
۲. گسترش کمی، همراه با ارتقای کیفیت پایگاه ها
۳. اهتمام به نوگرایی و خلاقیت در برنامه ها
۴. برنامه ریزی بر اساس نیازهای و رعایت شاخص های بومی

فصل چهارم

شیوه نامه های اجرایی

اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد

۴-۱- آیین نامه نظارت و ارزیابی پایگاه های اوقات فراغت

نظارت بر فعالیت پایگاه های اوقات فراغت یکی از وظایف ستادهای اوقات فراغت در استان ها و شهرستان هاست که به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و برنامه ریزی اصلاحی انجام می شود.

اهداف:

- ۱- رصد فعالیت کانون های فرهنگی - هنری مساجد در ایام اوقات فراغت
- ۲- سطح بندی و رتبه بندی پایگاه های فراغتی
- ۳- تخصیص مشوق ها بر اساس عملکرد پایگاه های فراغتی

شیوهی اجرا:

- ۱- تشکیل کمیتهی ارزیابی اوقات فراغت در استان در زیر مجموعه ستاد اوقات فراغت
- ۲- آموزش ارزیابان با استفاده از ظرفیت ستادهای شهرستانی و کانون های معین و تشکیل گروه های نظارتی
- ۳- بازدید از پایگاه های آسمانی ها و تکمیل فرم های ارزیابی توسط کانون های معین (پیوست شماره ۱۵)
- ۴- تکمیل فرم های اطلاعات آماری اوقات فراغت و ثبت در سامانهی آسمانی ها (پیوست شماره ۱۶)
- ۵- جمع آوری فرم ها و ورود اطلاعات در سامانهی ارزیابی آسمانی ها
- ۶- تحلیل اطلاعات، رتبه بندی و صدور کارنامهی فراغتی کانون ها
- ۷- تخصیص اعتبارات بر اساس امتیاز کسب شده توسط کانون ها

ملاک های ارزیابی:

ارزیابی پایگاه های اوقات فراغت با حضور ارزیابان ستاد بر اساس ملاک های ذیل در قالب فرم بازدید و ارزیابی پایگاه های فراغت آسمانی ها (پیوست شماره ۱۵) انجام می شود.

الف) منابع انسانی:

- ۱- استفاده از ثبت نام و تکمیل فرم های مندرج در نظام نامه اوقات فراغت
- ۲- تشکیل ستاد اوقات فراغت و شورای اجرایی و آموزشی کانون و مستندسازی صورت جلسات
- ۳- نظم و انضباط در اجرای برنامه ها
- ۴- ارتباط مستمر مسئول پایگاه با دبیرخانه استان و شرکت در جلسات استانی و پاسخ گویی به موقع

- ۵- نحوه استفاده از نظام نامه و فرم های پیشنهادی مندرج
- ۶- هماهنگی مستمر برنامه ها با امام جماعت مسجد
- ۷- همگرایی مؤثر با سایر نهادهای مستقر در مسجد به منظور جلوگیری از موازی کاری
- ۸- استفاده از ظرفیت های فرهنگی و آموزشی کانون به منظور غنی سازی اوقات فراغت (کتابخانه و...)
- ۹- تنظیم برنامه های آموزشی و نصب در تابلو اعلانات جهت اطلاع متربیان
- ۱۰- برنامه ریزی به منظور تشویق و ترغیب نوجوانان و جوانان جهت حضور در برنامه های آموزشی و تربیتی
- ۱۱- تنظیم موضوعات آموزش بر اساس نیاز منطقه؛ نیازسنجی آموزشی و فرهنگی
- ۱۲- جذب اساتید و مربیان مجرب و متعهد و متخصص
- ۱۳- کیفیت تدریس مربیان و مدرسان از نظر آموزشی و با توجه به سرفصل ها و منابع آموزشی
- ۱۴- توانمندی مربیان در ارتباط با دانش آموزان
- ۱۵- ایجاد زمینه مشارکت فکری و معنوی اولیاء تربی
- ۱۶- ابتکار، نوآوری و خلاقیت در ایجاد فضای مطلوب و با نشاط
- ۱۷- جذب حداقل ۲۵ نفر عضو جدید در مقاطع مختلف
- ۱۸- رعایت شئون اسلامی و اخلاقی از طرف عوامل اجرایی و آموزشی
- ۱۹- جذب کمک های نقدی و غیر نقدی مردمی و حق ثبت نام و استفاده از ظرفیت های نهادهای پشتیبان

ب) فعالیت ها:

- ۲۰- توجه ویژه به ترویج و ارتقای سطح معلومات و دانش دینی مخاطبین در موضوعات قرآنی، اعتقادی و اخلاقی
- ۲۱- وجود برنامه منسجم، نظام مند و مدون بر اساس الگوی تربیتی حلقه های تربیتی
- ۲۲- برگزاری آزمون پایان دوره
- ۲۳- برگزاری مسابقات فرهنگی، هنری و ورزشی با شیوه های متنوع و جذاب
- ۲۴- شرکت متربیان در نماز جماعت مسجد و نماز جمعه و مراسم مذهبی
- ۲۵- تبلیغات مناسب (نصب پلاکارد، پوستر، اطلاعیه و...) بر اساس الگوی آسمانی ها
- ۲۶- نمایش فیلم، بازدیدهای علمی و برگزاری اردوهای سیاحتی و تفریحی و...
- ۲۷- برگزاری نمایشگاه کتاب، روزنامه دیواری از آثار متربیان و برگزاری نشست های فرهنگی
- ۲۸- اهتمام به برگزاری مناسبت های مذهبی، ملی و فرهنگی مقارن با ایام فراغت
- ۲۹- برگزاری حداقل ۲ اردوی فرهنگی و تفریحی
- ۳۰- برگزاری حداقل ۵ دوره علمی - آموزشی
- ۳۱- برگزاری حداقل ۲ مسابقه فرهنگی

۳۲- برگزاری حداقل ۲ برنامه ورزشی

ج) امکانات و تجهیزات:

۳۳- تهیه و استفاده از فضا و امکانات آموزشی (تلویزیون، ویدیو، ویدیو پروژکشن، کتاب های لازم، دفاتر حضور و غیاب)

۳۴- تأمین امکانات رفاهی مانند؛ آب سرد، امکانات ایمنی و بهداشتی و...

۴-۲- آیین نامہ آموزشی پایگاہ های اوقات فراغت

فعالیت های آموزشی مهم ترین فصل از فعالیت های فراغتی پایگاہ های اوقات فراغت را تشکیل می دهد؛ از این رو لازم است در جهت استاندارد سازی این فعالیت ها گام برداشت.

هدف:

هماہنگ سازی و سیستم دہی بہ فعالیت های آموزشی کانون ها

شیوہ و ضوابط اجرایی:

- ۱- برنامه ریزی بر اساس نیاز و ظرفیت های منطقه
- ۲- معرفی دوره های آموزشی در قالب تقویم اجرایی
تبصرہ: در دوره های آموزشی کہ نیازمند دریافت مجوز از سایر نهادہاست باید قبل از برنامه ریزی، مجوز لازم از مراجع ذی صلاح دریافت گردد. (فنی و حرفہ ای و...)
- ۳- استفاده از مربیان مجرب و متخصص (با عنایت بہ شرایط و ضوابط خاص مربیان)
تبصرہ: در حد امکان از اعضای کانون بہ عنوان مربی استفاده شود.
- ۴- در صورت نیاز با هماہنگی های لازم، از مربیان ہلال احمر، صنایع دستی، فنی و حرفہ ای و آموزش و پرورش استفاده شود.
- ۵- انعقاد قرارداد با مربیان در قالب فرم جذب و پذیرش اساتید و مربیان (پیوست شماره ۵)
- ۶- تدوین و مشخص کردن مباحث تدریس در ہر دورہ و اعلام بہ مربی و متری
- ۷- مربیان در پایان ہر دورہ ی آموزشی توسط مسئول آموزش کانون و مربیان ارزشیابی شوند (پیوست شماره ۶-۷).

- ۸- ثبت نام از متقاضیان در قالب فرم ثبت نام طرح تابستانه و فرم عضویت کانون (پیوست شماره ۳)
- ۹- برای متریان کارت شناسایی صادر گردد (پیوست شماره ۲)
- ۱۰- در صورت نیاز به دریافت شهریه بهتر است مبلغ به حساب کانون واریز گردد و فیش واریزی هنگام ثبت نام، تحویل مسئول ثبت نام کانون شود. (در غیر این صورت وجود سیستم مالی شفاف الزامی است. پیوست شماره ۸)
- توضیح: برای افراد خاص مانند فرزندان شهدا و جانبازان، اعضا ثابت کانون، خانواده های کم بضاعت، فعالان فرهنگی - هنری، نخبگان و... تخفیف لازم لحاظ گردد.
- ۱۱- در هنگام ثبت نام در دوره های خاص (ورزش های رزمی، استخر، اردوها و...) رضایت نامه ی والدین دریافت و در پرونده ی متربی (خواهران و افراد زیر سن قانونی) نگهداری شود.
- ۱۲- تشکیل پرونده برای هر متربی و درج روند فعالیت او در آن
- ۱۳- خلاصه ی مشخصات متریان در قالب پیوست شماره ی ۴ در دفتر آموزشی نگهداری شود.
- ۱۴- وجود یا هماهنگی ایجاد فضای آموزشی، متناسب با موضوع آموزشی تبصره: در صورت امکان، با نزدیک ترین مدرسه به محل مسجد، برای استفاده از ظرفیت های آن تفاهم نامه منعقد گردد.
- ۱۵- تشکیل منظم جلسات آموزشی و دقت در ارایه ی مطالب
- ۱۶- حضور و غیاب منظم متریان (پیوست شماره ۹)
- ۱۷- برگزاری آزمون پایانی و ارائه کارنامه به والدین
- ۱۸- ارایه ی گواهی نامه ی پایان دوره و درج نمره ی متربی در آن (پیوست شماره ۱۳)
- ۱۹- ارایه ی کارنامه ی فراغتی برای متریان طرح تابستانه و اعلام به والدین (پیوست شماره ۱۲)
- ۲۰- برگزاری جلسه ی اختتامیه با حضور متریان و والدین آنها و تقدیر از برگزیدگان و فعالان طرح اوقات فراغت
- ۲۱- شرکت کنندگان در طرح تابستانه، تحت پوشش بیمه ی حوادث قرار گیرند.
- ۲۲- طرح های تربیتی به عنوان مکمل فعالیت های آموزشی در نظر گرفته شود.
- ۲۳- در طول انجام طرح اوقات فراغت، معرفی کانون و دعوت از متریان جهت حضور مستمر در فعالیت های کانون در قالب حلقه های تربیتی دنبال شود.
- ۲۴- مسئولیت فرآیند آموزشی طرح اوقات فراغت، با مسئول آموزش و پژوهش کانون می باشد.

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران، اعتقاد و التزام به اسلام، احکام اسلامی و ولایت فقیہ تبصرہ: در مناطق مخاطب ویژه می توان با ہمہنگی امام جماعت مسجد از مربیانی با تابعیت غیر ایرانی استفادہ شود.
- ۲- حسن شہرت، دارا بودن صلاحیت های اخلاقی، تخصصی، سابقہ و توانایی تدریس موضوع
- ۳- اساتید باید بہ صورت منظم در کلاس ها حضور داشتہ باشند و کلاس ها رأس ساعت مقرر شروع و اتمام پذیرد.
- ۴- رعایت ضوابط، مقررات و اخلاق اسلامی جہت ارایہی الگوی عملی برای دانش آموختگان از سوی اساتید، زیندہ می باشد.
- ۵- برای کلاس های خواهران از مربیان خواہر استفادہ شود.

فعالیت های فرهنگی باید با هدف تعمیق تدین، باورهای دینی و ارزش های اسلامی صورت گیرد تا آینده ی مستقل، متعالی و سرفرازانه ی ملت، تضمین شود.

مقام معظم رهبری (دامت برکاته)

فصل پنجم

برنامه های الگویی اوقات فراغت

کانون های فرهنگی - هنری مساجد

اوقات فراغت پیوند تنگاتنگی با شخصیت و زندگی معنوی و فرهنگی افراد دارد؛ چرا که از سویی از فرهنگ جامعه تأثیر می‌گیرد و از سویی دیگر بر آن تأثیر می‌گذارد. در گذران اوقات فراغت، گروه سنی، طبقه‌ی اجتماعی، اقتصادی، گرایش مذهبی و جنسیت سبب مرزبندی و ایجاد تفاوت بین گروه‌های مختلف می‌شود و در این میان سن و جنسیت بر نحوه‌ی گذران اوقات فراغت تأثیر مهمی بر جای می‌گذارد. با توجه به جوان بودن جامعه‌ی ما، در مورد قشر جوان، جنبه‌های آسیب‌شناختی فراغت از اهمیت بالایی برخوردار است.

در واقع اوقات فراغت چنان در مقوله‌ی جوانی تنیده شده است که باید آن را سرچشمه‌ی شناخت و به رسمیت شناخته شدن دوران جوانی و هویت فرد دانست. تأثیرات مهمی که گذراندن اوقات فراغت در دوران معاصر بر فضای سیاست، فرهنگ، اقتصاد و بر جوامع، خانواده و جوانان گذاشته است نه تنها مخاطبان بلکه تولیدکنندگان کالاها و خدماتی که با اوقات فراغت را نیز به تنوع طلبی و ساختار شکنی بنیادها سوق داده است، تا به صورت دایم و خلاقانه، عناصری جدید از کالاها و خدمات مربوط به اوقات فراغت را ابداع کرده و با انتخاب اجزاء متفاوت فرهنگی و ترکیب آنها با یکدیگر، روش‌ها و هویت‌های جدیدی را عرضه کنند. این پیوند مستحکم، درگفتمانی که جوانی را به عنوان سرمایه و نه تهدید می‌شناسد، به عامل انتقال فرهنگ، یکپارچگی اجتماعی و توسعه‌ی روز افزون تولید فرهنگ تبدیل می‌شود. ادغام فرهنگ و صنعت اوقات فراغت زمانی می‌تواند پاسخگوی درخواست جوانان باشد که شاهد متنوع شدن عرصه‌ی تولید و مصرف کالاها و خدمات بخش فرهنگی باشیم تا بدین ترتیب، شیوه‌های متناسب با نیازهای نوین گذران اوقات فراغت شکل گیرد.

در این فصل می‌کوشیم با معرفی فعالیت‌های فرهنگی به بررسی فعالیت‌های قابل انجام در فصل اوقات فراغت پردازیم و در ادامه برخی از این فعالیت‌ها را به عنوان الگو در راستای تسهیل در امر برنامه ریزی پایگاه‌های اوقات فراغت ارائه کنیم.

تعاریف و مفاهیم

۵-۱- فعالیت فرهنگی:

در علم مدیریت، "فعالیت" به عنوان انجام مجموعه‌ای از امور تعریف می‌شود که هر یک از دست اندرکاران در یک ارجاع به انجام می‌رسانند. با استفاده از این مفهوم می‌توان فعالیت فرهنگی را فعالیتی نامید که حول محور تولید، به کارگیری، انتقال، استفاده از معانی و نمادها و در مسیر جهت دهی تغییرات و ارتقای حیات روحی و معنوی افراد شکل می‌گیرد.

فعالیت فرهنگی در اشکال ناب و خلاق خود به آفرینش و خلق آثار فرهنگی منجر می شود؛ کاری که هنرمندان، شعرا، فلاسفه و اندیشمندان و پدید آورندگان صور و اصوات هنرمندانه انجام می دهند که عامل شکوفایی است. فعالیت فرهنگی در معنای سلبی به معنی فعالیت های غیر اقتصادی است.

فعالیت های فرهنگی را می توان در سه گروه مصرفی، تولیدی و نمادین، دسته بندی کرد. زمان فراغت، امکانات، موقعیت مکانی، فرهنگ محلی، جنسیت، مذهب و ذائقه و سلیقه افراد از جمله عوامل مؤثر در تولید، عرضه و مصرف فعالیت های فرهنگی به شمار می آید.

با توجه به مطالب فوق، فعالیت فرهنگی به معنای انجام کلیه فعالیت های فرهنگی و دینی و هنری، تفریحی و ورزشی است که با هدف تربیت و پرورش مخاطب نوجوان و جوان، طراحی و اجرا می شود و تحقق آن بدون وجود برنامه های آموزشی امکان پذیر نیست.

در انجام فعالیت فرهنگی دو نوع رسالت وجود دارد:

- نگاه حداکثری: که همان تربیت انسان های متعالی و کامل است.
- نگاه حداقلی: این نگاه صرفاً به اجرای طرح ها و برنامه های ی در راستای پر کردن اوقات فراغت دانش آموزان و امثال آن می پردازد.^{۱۴}

۵-۲- اهمیت و کارکرد فعالیت های فرهنگی:

برای فعالیت های فرهنگی کارکردهای مختلفی متصور است که در ذیل به آن اشاره می شود:

- ۱- به توسعه ی فرهنگی کمک می کند.
- ۲- عامل هویت بخشی است.
- ۳- سبب گسترش دانش فرهنگی می شود.
- ۴- عامل تقویت و توسعه ی ارزش های فرهنگی است.
- ۵- پاسخگوی نیازهای فرهنگی جامعه خواهد بود.
- ۶- موجب سرمایه گذاری در حوزه ی فرهنگ خواهد شد.

۱۴- نجاتی، محمد مهدی، ۱۳۸۸، الفبای کار فرهنگی، صفحه ۴۷، مشهد: کتابدار توس.

۵-۳- شاخصه ها و ویژگی های اصلی فعالیت فرهنگی:

فعالیت فرهنگی ایده آل و مطلوب دارای سه ویژگی عمده است:

- ۱- داشتن اهداف عالی و متعال در مسیر تربیت انسان ها: هدف مندی
 - ۲- به کارگیری ابزار هدفمند و مناسب: اثرگذاری و جذابیت
 - ۳- استفاده از روش های تربیتی اسلام در مراحل انجام کار فرهنگی: عمیق، مستند و مستدل بودن
- برای تربیت مترقی باید او را با حقایق و مطالبی هدفمند، اثرگذار، عمیق و مستدل آشنا کرد. آشنایی با این آموزه ها و عمل به آن، به رشد و پرورش روحی و معنوی فرد منجر خواهد شد. در این راه تنها از ابزار و روش های مناسب استفاده می شود و نباید و نمی توان با استفاده از هر ابزار و روشی انسان صالح تربیت کرد.^{۱۵}

۵-۴- اهداف کار فرهنگی:

۱. تربیت انسان نمونه و یا همان انسان کامل که هدف اصلی آفرینش و خلقت انسان ها نیز هست.
۲. تبلیغ دین خدا و ترویج شعائر الهی
۳. حفظ دستاوردهای نظام مقدس جمهوری اسلامی
۴. زمینه سازی ظهور امام عصر (عج) در جامعه
۵. تداوم راه شهدا
۶. تربیت فرزندان و اطرافیان خود
۷. عمل به مسئولیت و تکلیف انسانی و اسلامی خویش^{۱۶}

۵-۵- ابزار شناسی در کار فرهنگی:

کانون های فرهنگی و هنری نوعاً با نوجوانان و جوانان سر و کار دارند و در این میان دوره ی جوانی بهترین دوره برای سازندگی و تربیت شخصیت انسان ها به شمار می آید. پس باید همواره برای به کارگیری ابزار تربیتی مناسب، دقت لازم را به عمل آورده و ابزاری را مورد استفاده قرار داد که به کارگیری آن، اولاً رشد و شکوفایی هرچه بیشتر افراد را در پی داشته باشد و ثانیاً به طور دایم، فرد را به کمال انسانی خویش نزدیکتر سازد.

^{۱۵} - نجاتی، محمد مهدی، ۱۳۸۸، الفبای کار فرهنگی، صفحه ۴۷-۴۹، مشهد: کتابدار توس.

^{۱۶} - همان، صفحه ۵۰.

ابزار مناسب برای فعالیت های فرهنگی:

- ۱- ابزار مناسکی و عبادی؛ ابزاری از قبیل اعمال و مراسم شبستانی مسجد، نماز جماعت، مؤذنی، مکبری، دعاخوانی، جلسات عزاداری، هیأت های مذهبی و امثال آن
- ۲- ابزار فرهنگی یا هنری (کتابخوانی، حلقه های تربیتی، تئاتر، سرود، تواشیح، خوشنویسی و....)
- ۳- ابزار تفریحی و ورزشی (اردو، کوهنوردی، فوتبال، استخر و....)
- ۴- ابزار عاطفی و انگیزشی (تنبیه یا تشویق، برقراری روابط دوستانه، صمیمیت و...)
- ۵- ابزار معرفتی (سخنرانی، کتاب خوانی، جلسات پرسش و پاسخ و...)
- ۶- ابزار پرورشی (دیدار با الگوهای برتر، بازدید از مزار شهدا و بزرگان دینی و...) ^{۱۷}

۵-۷- عناصر سه گانه فعالیت فرهنگی (مربی، تمرین، طرح و برنامه)

در فرآیند فعالیت فرهنگی کانون ها، یک مربی سعی دارد با فراهم کردن عوامل و زمینه های مؤثر در تربیت متربی و متناسب با میزان تلاش و کوشش او در این راه، به شکوفایی استعداد های نهفته در متربی بپردازد. روایتی از امام صادق (ع) نقل شده است که می فرمایند: "دعوت کننده به راه خدا با غیر زبانان باشید".

تعلیم و تربیت، فعالیت یا کوششی است که در آن، افراد مسن تر اجتماع و یا کسانی که درجات روحی و معنوی بالاتری را طی کرده اند، با دیگر افراد مواجه می شوند، تا رشد بیشتری در آنها به وجود آورده و از این راه به پیشرفت زندگی انسان ها کمک کنند. ^{۱۸}

۵-۸- از دید صاحب نظران علم تعلیم و تربیت، سه نوع تربیت وجود دارد:

- ۱- تربیت محیطی که تقریباً به صورت خود به خود صورت می گیرد.
 - ۲- تربیت رسمی که در مدارس و دانشگاه ها انجام می شود.
 - ۳- تربیت غیر رسمی که مختص خانواده و نهادهای اجتماعی است.
- تربیت عبارت است از رشد و نمو دادن مرحله به مرحله و گام به گام متربی، تا رسیدن به مرحله ی نهایی کمال؛ زیرا انسان تنها با تلمذ و شاگردی و دو زانو نشستن در محضر اساتید است که می تواند راه صحیح تربیت را بیاموزد.

۱۷- نجاتی، محمد مهدی، ۱۳۸۸، الفبای کار فرهنگی، صفحه ۵۸، مشهد: کتابدار توس.

۱۸- همان، صفحه ۶۹.

۵-۹- راهکارهای برنامه ریزی در ایام اوقات فراغت:

اوقات فراغت بستری مناسب برای بروز خلاقیت و نوآوری است. در این زمان انسان می تواند آزادانه و فارغ از هر تعهد و تهدیدی بیندیشد و به یک «تفکر واگرا» که خمیرمایه اولیهی نوآوری است، دست یابد. آنچه در این نوع فعالیت ها زمینه ساز نبوغ و خلاقیت خواهد بود، شکل ارایه و اجرای برنامه ها است که از تنوع، جذابیت و آزادی خاص خود برخوردار است و برحسب درخواست، نوع محتوا و علاقهی شرکت کنندگان به اشکال زیرارایه می گردد:

الف) کلاس های آموزش تئوری در قالب

۱- سخنرانی (توسط معلم و شرکت کنندگان)

۲- میزگرد (متریان)

۳- مصاحبه

۴- مباحثه

۵- مناظره

۶- تدریس (توسط استاد و شرکت کنندگان)

بسیار روشن است که مواد آموزشی در این کلاس ها مطالب علمی، فرهنگی، تاریخی، اعتقادی و مانند آن خواهد بود.

ب) کارگاه آموزش فنی و عملی (حرفه ای)

این روش برای فعالیت های صرفاً عملی و یا فعالیت های ی که با علم و عمل آمیخته است، به کار گرفته می شود و بیشتر در زمینه های شناختی، حسی، حرکتی، هوشی و مانند آن دارای کارایی مؤثری است. در این شیوه، تمام شرکت کنندگان باید فعالانه وارد عمل شوند و منفعل بودن شرکت کنندگان پذیرفته نیست.

ج) اردوهای تفریحی و آموزشی

این روش بیشتر در پرورش حالات روحی و روانی افراد مؤثر است؛ مانند پرورش روحیهی تعاون، ایجاد روابط اجتماعی، مشارکت اجتماعی و زدودن ترس از جمع و محیط جدید؛ به عنوان نمونه، از آن جا که ارایه درس شجاعت و دلیری در کلاس ممکن نیست، محیط لازم برای پرورش روحیاتی از این قبیل از طریق ایجاد زمینهی آن در اردوها و مانند آن مهیا می شود؛ در خصوص آموزش آداب و رسوم اجتماعی، مذهبی و مانند آن نیز از همین شیوه استفاده می شود. گاه از اردوها برای انجام آموزش های تئوری نیز بهره برداری های صورت می گیرد که در این صورت با اضافه شدن عنصر تنوع و تفریح به آموزش های تئوری، قدرت یادگیری و فراگیری افزایش می یابد.

د) بازدید علمی

این روش در شرایطی به کار می رود که از خصایص زیر برخوردار باشند:

- ۱- محتوای برنامه، علمی و عملی باشد.
- ۲- انجام عملی آن در کارگاه های کوچک به دلایلی مانند هزینه ی بالا و دانش اندک، ممکن نباشد.

۵-۱۰- محتوا در فعالیت های اوقات فراغت:

باید محتوای برنامه های اوقات فراغت را با توجه به تنوع سلیقه، نیاز، خواسته ها و علایق شرکت کنندگان، تدارک دید. به یقین، اگر شرکت کنندگان و مخاطبان کارمند هستند، محتوای برنامه با زمانی که شرکت کنندگان و مخاطبان دانش آموز هستند، کاملاً متفاوت خواهد بود. از آنجا که این نوشتار به اوقات فراغت دانش آموزی نظر دارد، محتوای برنامه ی اوقات فراغت بر این اساس ارایه می گردد. در یک برنامه ی آزاد دانش آموزی، محتوای فعالیت ها ابتدا به دو نوع آموزشی و پرورشی (تربیتی) تقسیم می شود که اینک هر یک را به طور مستقل شرح می دهیم:

الف) آموزشی

فعالیت های فوق برنامه ی آموزشی را می توان به قرار زیر برشمرد:

۱) با هدف آموزشی شامل:

- آموزش ترمیمی و پایه ای پیش بینی شده طی یک سال تحصیلی:
این دسته از آموزش ها مربوط به دروسی است که طی سال تحصیلی در مدارس تدریس می شود و برای آن دسته از افرادی هدف گذاری شده است که در طول سال تحصیلی موفقیت لازم در گذراندن دروس مربوطه را نداشته و با تجدیدی و مردودی مواجه شده و یا می خواهند برای ورود به سال تحصیلی جدید تقویت شوند.

- آموزش نیازهای علمی پیش بینی نشده طی سال تحصیلی:
این گروه از موارد آموزشی بر اساس فرهنگ، سن و جنس دانش آموزان متفاوت است که در اینجا به فهرستی از آنها اشاره می شود:

- ۱- آموزش قرآن
- ۲- آموزش زبان دوم
- ۳- آموزش کامپیوتر
- ۴- آموزش احکام دینی
- ۵- آموزش اصول اعتقادی (توجه به مقطع سنی ضرورت خاص دارد)

۶- آموزش نقاشی

۷- آموزش عکاسی

۸- آموزش خطاطی

۹- آموزش فنون (صحافی، نجاری، قاب سازی، دوزندگی، سبدهافی، سفالگری، بافندگی، گلسازی، گلدوزی، قلمزنی، قالی بافی، کاردستی، پیکرتراشی، حصیربافی، کمک های اولیه، تعمیر لوازم خانگی و...)

۱۰- آموزش سیستم های الکترونیک

۱۱- آموزش مکانیک

• با هدف زمینه سازی آموزشی:

مقصود از این دسته، فعالیت های ی است که به طور مستقیم، فعالیت آموزشی شناخته نمی شوند اما زمینه یک آموزش و تحصیل کارآمد و مؤثر را فراهم می آورند:

۱- آموزش روش مطالعه

۲- آموزش روش تحقیق

۳- آموزش روش یادداشت برداری

۴- آموزش روش مباحثه علمی

۵- آموزش روش مشاهده علمی

۶- آموزش روش نقد و بررسی علمی

۷- آموزش روش نویسندگی و نگارش

۸- آموزش روش ویرایش

۹- آموزش روش ابراز هیجان و خوشحالی که موجب نشاط و تجدید قوا می گردد.

۱۰- آموزش روش برقراری ارتباط علمی

ب) پرورشی

فعالیت های پرورشی در یک برنامه ی آزاد به قرار زیر است:

• پرورش تن

مقصود از پرورش تن، بدنسازی و یا اندام سازی نیست، بلکه فعالیتی فیزیکی است که نشاط روحی به همراه می آورد و تن را سالم می سازد، به عبارت دیگر مقصود، مفهوم تربیت بدنی است و نه ورزش؛ مانند:

- ۱- شنا
- ۲- کوهنوردی
- ۳- تیراندازی
- ۴- اسب سواری
- ۵- دوچرخه سواری
- ۶- تمرین و نرمش های سبک
- ۷- فوتبال
- ۸- بسکتبال
- ۹- والیبال
- ۱۰- تنیس روی میز و...

• پرورش ذهن و فکر

- ۱- بازی های فکری
- ۲- انواع تست هوش (نه به منظور سنجش، بلکه به قصد پرورش)
- ۳- تمرین به خاطر سپاری
- ۴- تمرین عملیات ریاضی (بدون استفاده از کاغذ و مداد)
- ۵- تفکر در به دست آوردن اشیاء مشابه و متفاوت

• پرورش روحی و روانی:

نکته ای که پیش از پرداختن به این نوع فعالیت ها باید مورد توجه جدی قرار داد، این است که به هیچ وجه پرورش جداگانه ی روان و تن، مقصود نیست؛ یعنی نباید گفت که یک گروه صرفاً بر تن و گروه دیگر بر روان افراد تمرکز و تأکید داشته باشد، بلکه باید به گونه ای برنامه ریزی و فعالیت کرد که روان و تن در تعامل با یکدیگر از تمام فعالیت های انجام شده بهره مند گردند. مقصود این است که با انجام برخی اعمال می توان توانمندی های روحی را شکوفا ساخت؛ همان گونه که در پرتو پرورش تن، برخی استعداد های جسمانی نیز بروز می کنند. مانند:

۱- سپردن مسئولیت نظافت مسجد، کلاس، تقسیم کار در اردوها، واسپاری مسئولیت های فرهنگی مسجد (طرح تلاوت نور، تابلو اعلانات) و... به برخی متریان، روحیه ی مسئولیت پذیری و مشارکت اجتماعی آنان را رشد می دهد.

۲- انجام فعالیت های خنده آور که موجب از بین رفتن افسردگی، اضطراب و هراس می گردد.

۳- کمک به هموعان که باعث رشد عواطف انسانی شده و کمبود محبت را جبران می کند.

۴- تفریح و بازی (علمی و غیرعلمی) که موجب نشاط می گردد.

۵- فضا سازی:

- **فضا سازی حقیقی:** مانند اردو رفتن، در مراسم خاص شرکت نمودن، در یک مشارکت اجتماعی حضور فعال داشتن که انجام این امور؛ باعث تجدید قوای روحی، تمدد اعصاب، پرورش روحیه جمع گرایی و همراه شدن با جمع، ایجاد روحیه نظم پذیری، شجاعت و دلیری و مانند آن (بر حسب نوع فضا سازی) می شود.

- **فضا سازی مصنوعی و ساختگی:** مانند ساختن یک نمایشنامه و یا بازی کردن نقش معلم و شاگرد و تدریس کردن که همان اثرات فضا سازی حقیقی را به دنبال دارد و چه بسا از برخی روحيات زشت، مانند بد دهان بودن، پرخاشگری، بی صبری و... نیز جلوگیری می کند و در عمل، درس و تمرین صبر، شجاعت، شکیبایی می دهد و رفتار فرد را اصلاح می نماید.

۶- دید و بازدید از دیگران (از نزدیک ترین تا غریب ترین فرد)

این عمل به شکل گسترده در روحيات افراد تأثیر دارد؛ مانند ملاقات با برجستگان مذهبی، علمی و هنری، سیاسی، خانواده‌ی شهدا، محرومان و ایتم و ایجاد فضای صمیمانه، تا به این وسیله تک تک افراد مستقیماً سئوالات خود را بر اساس ضرورتی که احساس می کنند، مطرح نموده، تا به پاسخ دست یابند و از تجارب گران قیمت آنان بهره مند شوند.

۵-۱۱- فعالیت‌های تربیتی اوقات فراغت (حلقه‌های تربیتی)

همانگونه که در فصل‌های قبل اشاره گردید اولویت برنامه‌های فراغتی کانون ها، فعالیت‌های تربیتی است از این رو این برنامه در قالب طرح فرهنگی حلقه‌های تربیتی به اجرا در می آید.

بر اساس این طرح متریان و اعضای کانون در قالب گروه‌های ۱۰ تا ۱۲ نفره همسالان گروه بندی می شوند. برای هر گروه از میان اعضای با تجربه و با صلاحیت کانون یک مربی در نظر گرفته می شود. مربی از طریق ایجاد انس و الفت با متریان وظیفه‌ی ارتقای معرفتی و تربیتی هر عضو را بر عهده دارد.

ارتباط صمیمانه‌ی مربی با متریان و شرکت در برنامه‌های اردویی، ورزشی و تفریحی عامل جذب، حفظ و باقی ماندن افراد در گروه می شود.

برای هر گروه، یک طرح درس بر اساس نیازهای فردی اعضا طراحی و توسط مربی از طریق روش‌های مستقیم و غیر مستقیم پیگیری می شود. به این منظور کتاب ۴ جلدی "درسنامه تربیتی جوانان و نوجوانان" به قلم "حسین میرزایی سیچانی" و "مهرداد آقاشریفیان اصفهانی"، (۱۳۸۶ انتشارات سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری اصفهان) سفارش می شود. همچنین ارتباط مستمر مربی با خانواده و مدرسه‌ی متریان (طرح مسجد، مدرسه و

منزل) و پیگیری روند آموزشی و تربیتی متریان باید مد نظر قرار گیرد. برگزاری حلقه های تربیتی منظم، سیرهای مطالعاتی، اردوها و برنامه های جذاب، گروه های هنری و ورزشی، جشن تولد اعضا و... از دیگر فعالیت های ی است که در طول سال جهت حفظ، نگه داشت و ارتقای متریان می تواند مفید واقع شود. پیشنهاد می شود مریبان نیز در یک گروه تربیتی سازماندهی و با بهره گیری از اساتید مجرب، رشد معنوی و تربیتی مریبان نیز دنبال شود.

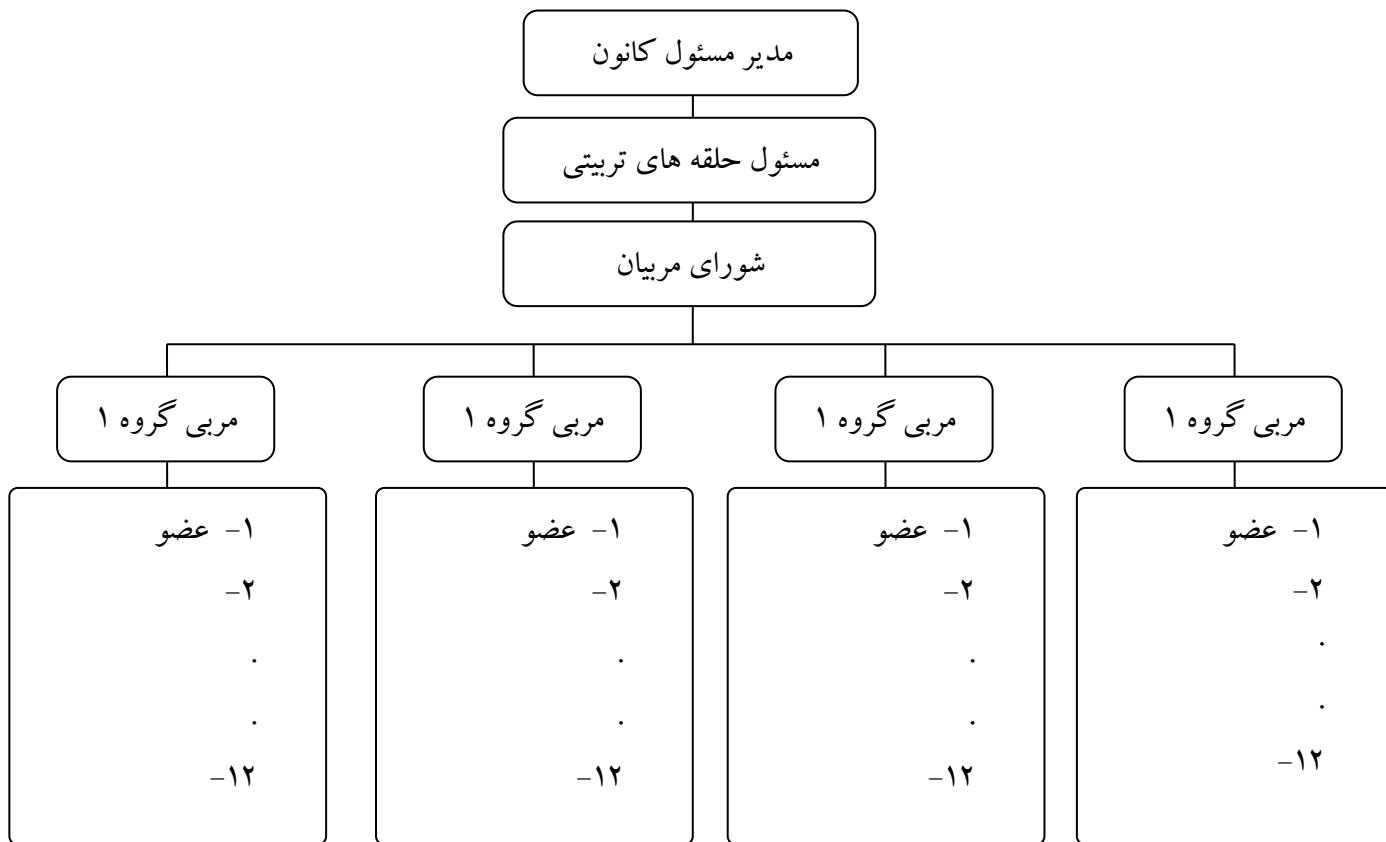
تذکر: با توجه به اینکه مریبان در کلیه ی حوزه ها دارای تخصص نیستند؛ استفاده از اساتید مجرب در کنار گروه ها، بر اساس نیاز سفارش می شود.

تشکیل گروه های هم علاقه و تخصصی از دیگر روش های تشکیل حلقه های تربیتی می باشد. نظیر گروه های سینمایی، نشریه، ورزشی، هنری و...

همچنین می توان بر اساس ویژگی های سنی، جنسیتی و تخصصی هر گروه، یک نام برای آن گروه انتخاب نمود. گروه جوانان علی اکبر(ع)، گروه حضرت زهرا(س)، گروه بصیرت و... نمونه ای از نام گذاری گروه های تربیتی است.

نمودار اجرایی طرح حلقہ های تربیتی در کانون

۵-۱۲- جذب و نگهداری در گروه:

برای این کار می توان با انجام مخاطب شناسی دقیق و نیاز سنجی مناسب، قبل از مرحله جذب، استمرار حضور متریبان در گروه را تضمین کرد و ریزش متداول نیروها را پس از عضو گیری به حداقل رساند.

مسئولان واحد جذب، همواره باید ضمن شناخت دقیق فنون تبلیغ و آشنایی با روش های برقراری ارتباط مؤثر، بر اساس مدل و الگوی از قبل طراحی شده، به جذب و عضو گیری در کانون مبادرت ورزند.

همچنین در فرآیند جذب، اولین برخورد بیشترین اثر را دارد.

برای جذب مخاطب در اولین برخورد، تنها درستی کلام و استحکام گفتار کافی نیست، بلکه کیفیت برخورد، نوع نگاه و آهنگ تلاقی با شخصیت و منش او نیز بسیار حایز اهمیت خواهد بود.

در کار فرهنگی باید مثل کشاورزی به مراحل سه گانه کشت، داشت و برداشت عمل کرد و پایبند بود.

اول: باید بدانیم هدف از نگهداری متریبی در کانون، توقف او در داشته های گروه نیست و نباید برنامه های کانون به گونه ای طراحی شود که منجر به رشد تک بعدی افراد شود بلکه باید زمینه ساز رشد همه جانبه او را فراهم

آورد.

دوم: مدت زمان نگهداری فرد در گروه نباید آن قدر کوتاه باشد که او دست خالی از گروه خارج شود و یا آنقدر طولانی شود که عضو در معرض آسیب و آفت تکرار برنامه‌ها در قالب‌های کلیشه‌ای و یکنواخت قرار گرفته و دچار رکود و توقف در چارچوب کانون گردد.

تربیت اعضاء و وجود اعضاء زبده در گروه باید همیشه به عنوان اصلی کیفی مورد توجه قرار گیرد و از این رو رسالت اصلی کانون‌های فرهنگی در واقع تربیت مؤمنان واقعی و کادرسازی برای آینده‌ی اسلام و انقلاب و نه تنها جمع کردن سیاهی لشکر خواهد بود.^{۱۹}

در ادامه ۵۷ فعالیت و الگوی برنامه قابل انجام در ایام اوقات فراغت به عنوان نمونه و راهنما در فعالیت‌های فراغتی کانون ارایه خواهد شد. در هر فعالیت؛ عنوان، موضوع، ریشه، ثمرات، مقدمات، تمهیدات و یادآوری‌های لازم بیان شده است.

۱۹ - نجاتی، محمد مهدی، ۱۳۸۸، الفبای کار فرهنگی، صفحه ۱۱۰-۱۱۷.

برنامه الگویی شماره ۱

پودش - روح و روان	عنوان برنامه	کرامت
	تعریف برنامه	برنامه ای جهت تکریم و ایجاد فضایی مناسب برای تمرین مدیریت در جامعه
	هدف کلی	شکوفایی توانمندی های بالقوه جوانان و نوجوانان، مشارکت در مدیریت کانون و پاسداری از ارزش ها و دستاوردهای فرهنگی، ایجاد نشاط، پویایی و تحول گرایی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- انتخاب نوجوان و جوان توانمند از اعضای فعال کانون برای واگذاری وظایف موجود در چارت کانون ۲- توضیح وظایف مشخص هر فرد توسط مدیر کانون برای آشنایی بهتر فرد ۳- تهیه حکم مسئولیت با امضای امام جماعت ۴- دعوت از عموم نماز گزاران به خصوص خانواده های افراد برای شرکت در برنامه اعطای حکم مسئولیت ۵- اعطای حکم مسئولیت به نفرات انتخاب شده در مسجد
	پیشنهادات	پیشنهاد می شود در این برنامه از تنگ نظری ها و نگاه های فامیلی و ... پرهیز شود. بهتر است در یک مراسم و مناسبت خاصی اعطای حکم مسئولیت انجام شود.

برنامه الگویی شماره ۲

آموزش - اصول اعتقادی	عنوان برنامه	پرسمان مسجد
	تعریف برنامه	پرسمان مسجد برنامه ای برای ایجاد فرصت جهت پاسخگویی به سؤالات و شبهات جوانان و نوجوانان و نماز گزاران می باشد.
	هدف کلی	پاسخگویی مناسب و درست به سؤالات و شبهات
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	این برنامه به دو صورت مجزا یا توأمان می توان اجرا کرد: ۱- تهیه صندوق و تعبیه آن در یک مکان مناسب و قابل دسترسی برای عموم نماز گزاران ۲- اطلاع رسانی چگونگی استفاده از صندوق برای دریافت پاسخ های سؤالات و شبهات ۳- پاسخگویی به سؤالات، به صورت هفتگی و منظم توسط امام جماعت یا فرد توانمند قابل اعتماد مردم ۴- برگزاری جلسات پرسش و پاسخ: ۱- برگزاری جلسات برای برادران و خواهران به صورت مجزا صورت گیرد. ۲- انتخاب فرد با توانمندی علمی بالا و دارای سعه صدر برای پاسخگویی ۳- انتخاب فرد توانمند و منصف برای مدیریت جلسه پرسش و پاسخ
	پیشنهادات	پیشنهاد می شود برای راحتی دسترسی علاوه بر صندوق قسمت برادران، صندوق دیگری برای قسمت خواهران در نظر گرفته شود و به سؤالات خواهران در جمع ایشان پاسخ داده شود. همچنین در جلسات پرسش و پاسخ، فضا برای پرسش آزاد گذاشته شود.

برنامہ الگویی شماره ۳

فرہنگی	عنوان برنامہ	افلاکیان خاک نشین
	تعریف برنامہ	برنامہ افلاکیان در صدد است جوانان و نوجوانان را با بزرگان دینی و علمی و اجتماعی این مرز و بوم آشنا نماید.
	هدف کلی	آشنایی نسل جوان و نوجوان با مفاخر و بزرگان دین
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوہ اجرا	<p>۱- مشخص نمودن تعداد نفرات گروه و مربی ہر گروہ</p> <p>۲- کسب اطلاعات نسبی درباره مفاخر دینی و علمی و... توسط مسئول اجرای طرح برای ہدایت بہتر گروہ ہا</p> <p>۳- انتخاب یکی از مفاخر با اولویت مفاخر محلی و اعلام آن بہ گروہ ہا</p> <p>۴- تعیین مہلت لازم برای کسب اطلاعات بیشتر درباره ی مفاخر توسط اعضای گروہ ہا</p> <p>۵- تشکیل جلسہ با حضور گروہ ہا (حداکثر ۳ گروہ) و تبادل نظر و اطلاعات کسب شدہ در ارتباط با چہرہ ماندگار مورد نظر</p> <p>۶- تہیہ بروشور از اطلاعات جمع آوری شدہ توسط اعضا، تا در اختیار عموم قرار گیرد.</p>
	پیشنہادات	گروہ ہا می توانند ۵ تا ۸ نفرہ باشند. در صورت اجرا نمودن این برنامہ در بخش خواہران، بہتر است اولویت انتخاب مفاخر علمی و دینی از میان خواہران باشد.

برنامہ الگویی شماره ۴

آموزشی	عنوان برنامہ	پنجرہ
	تعریف برنامہ	پنجرہ؛ بہ دنبال آرایہ آگاہی، دانش و اطلاعات در زمینہ حوزہ رسانہ و معرفی رسانہ های پاک بہ مخاطبان خود می باشد.
	هدف کلی	ارتقاء سطح دانش و آگاہی های جوانان و نوجوانان در زمینہ رسانہ های دیجیتال و فضای مجازی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوہ اجرا	<p>۱- انتخاب و دعوت از کارشناس خبرہ حوزہ رسانہ کہ آشنا بہ آسیب های اجتماعی و دینی باشد.</p> <p>۲- انتخاب بخش های ی از فیلم، انیمیشن و... با ہمہنگی کارشناس برنامہ</p> <p>۳- برگزاری جلسات نقد و بررسی شبکہ های مختلف بہ ویژہ شبکہ های فارسی زبان ماہوارہ و انیمیشن ہا</p>
	پیشنہادات	اجرای این برنامہ در فضای مشارکتی و تعامل متربیان اثرات فراوانی بہ دنبال خواہد داشت. یعنی نتیجہ گیری از داستان فیلم، نقد بازی های رایانہ ای، انیمیشن ہا، وبلاگ ہا و وب سایت ہا توسط خود مخاطبان مؤثر خواہد بود. بہتر است از والدین نوجوانان برای حضور در این جلسات دعوت بہ عمل آید.

برنامه الگویی شماره ۵

پروژه روحی و روانی	عنوان برنامه	تابلوی آسمانی ها
	تعریف برنامه	فرصتی برای عرضه و ارایه توانمندی های جوانان و نوجوانان و تکریم اندیشه و تولیدات نوشتاری آنان
	هدف کلی	تشویق جوانان و نوجوانان به حضور در عرصه نویسندگی، پژوهش و ایجاد انگیزه برای حضور در فعالیت های گروهی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- اطلاع رسانی عمومی در مسجد و کانون برای شناسایی و انتخاب بهتر و راحت تر افراد ۲- مشخص نمودن بخش های مورد نیاز تابلو مسجد مانند: اخبار روز، حدیث روز، داستان و... ۳- انتخاب نفرات مسئول نشریه از میان نوجوانان و جوانان مسجدی و علاقمند به فعالیت در بخش های مشخص ۴- الصاق عکس مسئول هر بخش تابلو، در بالای قسمت مربوط به شخص ۵- تهیه مطلب توسط مسئول مربوطه و نصب مطلب بر روی تابلو، پس از تایید مدیر کانون
	پیشنهادات	پیشنهاد می شود در هر دوره برای جذب و تشویق بیشتر، افراد دیگری به کار گرفته شود و از تعویض تعداد محدودی در هر دوره (برای جلوگیری از دلسردی و سرخوردگی نفرات تعویض شده) خودداری شود. به طور مثال در صورتی که برای یک دوره یک ماهه یا دو ماهه که ۱۲ نفر مسئول بخش های مختلف تابلو هستند، در دوره بعد، کل نفرات گروه تغییر کند و از برترین های هر دوره تجلیل به عمل آید. همچنین علاوه بر نوجوان و جوان مسجدی، می توان از مستعدین بخش های مختلف، برای جذب به مسجد دعوت به عمل آورد.

برنامه الگویی شماره ۶

فرهنگی	عنوان برنامه	پیام محراب
	تعریف برنامه	برنامه ای در راستای فعالیت گروهی در حوزه ی رسانه های مکتوب
	هدف کلی	توسعه ی فرهنگ کار جمعی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- تعیین بخش های مختلف نشریه و انتخاب نام متناسب با مسجد و کانون ۲- انتخاب نفرات مستعد برای بخش های مختلف نشریه (هیأت تحریریه) ۳- تهیه مطلب توسط مسئول هر بخش ۴- هماهنگی مسئولان هر بخش با یکدیگر و با مدیریت کانون
	پیشنهادات	درج اخبار مهم هفته و یا ماه کانون، مصاحبه با مسئولین محلی و روستایی، اخبار روستا و محله، پیام های تبریک و تسلیت، مصاحبه با امام جماعت، مدیر کانون و خانواده شهدا، ترویج فرهنگ عفاف و حجاب، گفتگو با جوانان موفق، و... بر غنای این برنامه خواهد افزود.

برنامه الگویی شماره ۷

عنوان برنامه	قصه ناتمام	پروش ذهن و فکر
تعریف برنامه	قصه ناتمام؛ برنامه ای است که تلاش دارد، با رفتار سازی نیکو، مخاطبان را به تصمیم گیری های درست در موقعیت های حساس ترغیب نماید.	
هدف کلی	رفتار سازی در کودکان (۹ تا ۱۱ سال) و نوجوانان	
مخاطبان	کودکان و نوجوانان	
شیوه اجرا	۱- اطلاع رسانی به اعضای گروه جهت تهیه دفترچه برای اجرای این الگو ۲- انتخاب با دقت "جمله ناتمام" با توجه به آموزش غیر مستقیم آموزه های دینی ۳- مشخص نمودن مهلت برای نوشتن "جمله ناتمام" در مدت حضور کودک و نوجوان ۴- در پایان به بهترین دفترچه ها جایزه اعطا خواهد شد.	
پیشنهادات	دقت شود انتخاب "جمله ناتمام" در این الگو از اهمیت بالایی برخوردار است. از نمونه های جمله ناتمام: اولین باری که درست پنج متری به صندوق صدقه، به ده هزار تومانی مچاله شده و کهنه به من چشمک زد و وسوسه ام کرد تا برش دارم و توی مشتتم قایمش کنم..... اولین باری که دوستم به من سیگار تعارف کرد و گفت یه پک بزنی روشن شی، بچه ننه..... اجرای این برنامه به صورت دوره ای پیشنهاد می شود.	

برنامه الگویی شماره ۸

عنوان برنامه	تجلیل	تربیتی
تعریف برنامه	برنامه ای برای ارج نهادن به ارزش علم و معنویت و تکریم فعالان این عرصه	
هدف کلی	ارتقاء رویکردهای مسجد محوری	
مخاطبان	جوانان و نوجوانان	
شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و مشخص نمودن مراحل اجرا و تقسیم کار ۲- شناسایی دانش آموزان و دانشجویان موفق در زمینه های علمی، هنری، ورزشی و... ۳- دعوت از افراد موفق و خانواده های آنان برای حضور در مراسم تجلیل ۴- اعطای هدیه به آنان با حضور بزرگان محل و امام جماعت مسجد ۵- می توان این برنامه را در مدرسه ای که در نزدیکی مسجد قرار دارد، برگزار کرد.	
پیشنهادات	پیشنهاد می شود این برنامه به صورت مستمر برگزار شود. سعی شود از مفاخر دینی و علمی و... برای حضور در مراسم دعوت به عمل آید و مدت کوتاهی برای صحبت کردن به ایشان اختصاص داده شود.	

برنامه الگویی شماره ۹

عنوان برنامه	دمی با همدمی	تربیتی
تعریف برنامه	برنامه "دمی با همدمی" در صدد است با شیوه ای جدید، اخلاق اجتماعی را از طریق سیره و منش ائمه معصومین علیهم السلام توسعه و ترویج دهد.	
هدف کلی	توسعه و ترویج اخلاق مداری و فرهنگ اجتماعی	
مخاطبان	جوانان و نوجوانان	
شیوه اجرا	<p>۱- با حضور نوجوانان و خانواده ها اجرای برنامه تشریح شود.</p> <p>۲- انتخاب همدم از میان حضرات معصومین علیهم السلام با اختیار کامل از سوی متریبان صورت گیرد.</p> <p>۳- تعیین مهلت و اعلام آن به متریبی و خانواده او، برای تهیه بروشور از سیره و رفتار معصوم انتخاب شده</p> <p>۴- بررسی بروشورهای تهیه شده توسط فرد آشنا به سیره معصومین علیهم السلام و انتخاب بروشور برتر</p> <p>۵- قرار دادن بروشورها در مسجد برای استفاده عموم مردم</p>	
پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت دوره ای پیشنهاد می شود. در صورتی که در یک دوره اسامی تمامی حضرات معصومین علیهم السلام به عنوان همدم انتخاب نشود، در دوره بعد انتخاب همدم از میان اسامی معصومینی باشد که در دوره قبل انتخاب نشده است. لازم نیست بروشور تهیه شده به صورت تاییبی باشد.	

برنامه الگویی شماره ۱۰

عنوان برنامه	بچه های آسمانی	پرورش روح و روان
تعریف برنامه	بچه های آسمانی؛ برنامه ای برای آشنایی کودکان و نوجوانان با فضایل و رذایل اخلاقی جامعه می باشد.	
هدف کلی	آشنایی کودکان و نوجوانان با آداب معاشرت و اخلاق اجتماعی	
مخاطبان	کودکان و نوجوانان	
شیوه اجرا	<p>۱- انتخاب مربی آشنا به آموزش غیر مستقیم مباحث اخلاقی در قالب های متنوع و مورد علاقه کودکان و نوجوانان، مانند: بازی، بیان داستان، اجرای نمایش، تحقیق</p> <p>۲- برای استفاده از نمایشنامه های موجود باید متن نمایشنامه مورد تایید کارشناس دینی قرار بگیرد</p> <p>۳- باید آموزش گام به گام مباحث اخلاقی مورد نظر باشد.</p> <p>۴- از بیان داستان های طولانی و خسته کننده اجتناب شود.</p> <p>۵- باید مراقب کودکان در هنگام بازی های کودکانه و جمعی بود.</p>	
پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت دوره ای پیشنهاد می شود.	

برنامه الگویی شماره ۱۱

تربیتی	عنوان برنامه	طرح حلقه های تربیتی
	تعریف برنامه	برنامه ای جهت ایجاد فضای دینی و تربیتی در قالب تشکیل حلقه های فرهنگی و تربیتی
	هدف کلی	سعادت در دنیا و آخرت، مقاوم سازی و توانمندسازی، ارتباط دوستانه و عاطفی، معنادار کردن زندگی، آشنایی با قرآن و معارف اهل بیت (ع)، ارتباط عمیق با خدا و اهل بیت (ع)، هدایت و تربیت، جلوگیری از آسیب های اجتماعی و تقویت نگرش ها و باورها
	مخاطبان	کودکان، نوجوانان و جوانان
	شیوه اجرا	۱- ارتباط نوجوانان به صورت حلقه های تربیتی و با مشارکت همه ی اعضا مورد انتظار است. ۲- نظم و محتوای صحیح و متناسب و اتصال به نماز از ویژگی های این حلقه ها می باشد. ۳- هر حلقه باید حداقل در هر هفته، یک جلسه برگزار کند. ۴- ارتباط و تعامل با امام جماعت، هیأت امناء و مدیر مسئول کانون و اهالی محل، به ویژه والدین متریبان به عنوان رسالت اصلی مربی می باشد.
	پیشنهادات	

برنامه الگویی شماره ۱۲

آموزشی	عنوان برنامه	پشتیبان
	تعریف برنامه	پشتیبان؛ برنامه ای در جهت کمک به امور درسی و علمی دانش آموزان منطقه خواهد بود.
	هدف کلی	ارتقاء رویکردهای مسجد محوری
	مخاطبان	کودکان، نوجوانان و جوانان
	شیوه اجرا	۱- شناسایی افراد توانمند عضو کانون و یا فرهنگیان منطقه و دعوت از آنان برای همکاری ۲- تشکیل کلاس های تقویتی و رفع اشکال با توجه به نیاز منطقه ۳- زمان تشکیل کلاس ها باید مناسب باشد. (در تابستان برای تقویت پایه علمی افرادی که موفق به کسب نمره قبولی نشده اند و یا تقویت پایه علمی برای ورود به سال جدید)
	پیشنهادات	پیشنهاد می شود این برنامه به عنوان یکی از برنامه های محوری و اصلی کانون مورد توجه قرار گیرد، چرا که توجه مسجد و اهالی مسجد به موضوع درسی دانش آموزان، نقش بسزایی را در جذب جوانان و نوجوانان به مسجد و فعالیت های فرهنگی خواهد داشت.

برنامه الگویی شماره ۱۳

آموزشی	عنوان برنامه	شب های شیدایی
	تعریف برنامه	برنامه ای جهت حضور اعضای کانون ها در حوزه ادبیات معاصر
	هدف کلی	زمینه سازی برای شناسایی استعداد های بالقوه و بالفعل در حوزه ادبیات و شعر
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- اطلاع رسانی به مردم محل، برای دعوت از شاعران نوجوان و جوان ۲- شناسایی اساتید محلی حوزه شعر و دعوت از آنان برای شرکت در برنامه ها ۳- برگزاری شب شعر در مناسبت های ملی و مذهبی ۴- برگزاری مسابقه شعر بین افراد علاقمند و مستعد در زمان های مناسب در مسجد یا کانون
	پیشنهادات	شب های شعر یا مسابقات مشاعره برای دختران و پسران به صورت جداگانه برگزار گردد. همچنین پیشنهاد می شود، این برنامه در قالب یک جشنواره محلی و به مناسبت های ملی و مذهبی برگزار شود.

برنامه الگویی شماره ۱۴

پرویش روحی و روانی	عنوان برنامه	با ستاره ها
	تعریف برنامه	با ستاره ها؛ برنامه ای در حوزه ایثار و شهادت، در جهت معرفی سرداران شهید و آشنایی نسل جوان و نوجوان با سیره رفتاری شهدا می باشد.
	هدف کلی	آشنایی نسل جوان و نوجوان با سیره رفتاری شهدا
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- برای اجرای این برنامه می توان به صورت فردی یا گروهی عمل کرد. ۲- انتخاب یکی از سرداران شهید، با اولویت شهدای محل ۳- تحقیق درباره خصوصیات اخلاقی و سیره شهید از اطرافیان ایشان و حضور در منزل شهید ۴- تهیه بروشور از زندگینامه شهید و بیان درس های ی که در مدت تحقیق از شهید آموخته شد. ۵- تحویل بروشورهای تهیه شده به مسئول اجرای طرح ۶- برگزاری جلسات خاطره گویی و یادواره شهدایی که درباره آن تحقیق شد (در صورت امکان).
	پیشنهادات	پیشنهاد می گردد افراد مختلف به صورت جداگانه درباره یک سردار شهید تحقیق کنند و به بیان خصوصیات سردار شهید از دیدگاه خود پردازند. این برنامه برای خواهران نیز می تواند اجرا شود.

برنامه الگویی شماره ۱۵

عنوان برنامه	پیام مهر	ترتیبی
تعریف برنامه	این برنامه در جهت ایجاد انس و علاقه ی اعضا با کانون طراحی شده است.	
هدف کلی	تکریم اعضا	
مخاطبان	جوانان و نوجوانان	
شیوه اجرا	۱- ثبت تاریخ تولد اعضای کانون در سالنامه، توسط مدیر کانون ۲- ارسال پیام تبریک تولد به عضو و خانواده او ۳- نصب پیام تبریک تولد اعضا بر روی تابلوی اعلانات مسجد و کانون ۴- برگزاری جشن تولد ماهانه برای اعضای که در آن ماه متولد شده اند. ۵- دعوت از خانواده های اعضا برای شرکت در مراسم جشن تولد اعضا	
پیشنهادات	می توان هدایایی هر چند کوچک، مانند یک شاخه گل برای اعضا تهیه کرد.	

برنامه الگویی شماره ۱۶

عنوان برنامه	بوی باران	ترتیبی
تعریف برنامه	بوی باران؛ برنامه ای تولیدی و ترویجی است که در حوزه ی اخلاق فردی و اجتماعی اجرا می شود.	
هدف کلی	ارتقاء رویکردهای مسجد محوری	
مخاطبان	جوانان و نوجوانان	
شیوه اجرا	۱- تعیین چند نفر از اعضای فعال کانون برای انجام این طرح ۲- جمع آوری احادیث و روایات درباره ی فواید خوش خلقی ۳- جمع آوری جملات زیبا و تأثیرگذار درباره ی مباحث دینی و اخلاقی ۴- در اختیار قرار دادن مطالب جمع شده به مسئول طرح برای تهیه کتابچه ۵- قراردادن کتابچه های آماده در فضای مسجد برای استفاده عموم	
پیشنهادات	تولید بروشور یا کتابچه می تواند به صورت دست نویس نیز صورت گیرد.	

برنامه الگویی شماره ۱۷

پروژه روحی و روانی	عنوان برنامه	یاران آفتاب
	تعریف برنامه	یاران آفتاب؛ مجموعه برنامه‌ای در جهت ترویج فرهنگ ایثار و شهادت است.
	هدف کلی	توسعه و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	این برنامه مجموعه‌ای از فعالیت‌ها (معرفی شهدای محل و برگزاری مراسم بزرگداشت این شهدا، برگزاری جلسات خاطره گویی و روایت گری دفاع مقدس، برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری، تهیه نشریه و ویژه نامه در ارتباط با شهدا، تهیه اطلس شهدا، ارسال پیامک از جملات و وصیت نامه شهدا، برپایی نمایشگاه و...) با محوریت شهدا می‌باشد و اجرای مراحل به صورت کلی درباره تمامی فعالیت‌ها صدق می‌کند. ۱- برنامه ریزی و مشخص نمودن مراحل مورد نیاز برای اجرای برنامه ۲- تقسیم کار در بین نفرات انتخاب شده برای فعالیت مورد نظر ۳- تحقیق درباره‌ی شهدای مورد نظر و کسب اطلاعات لازم درباره‌ی آنان برای اجرای برنامه ۴- در برگزاری مراسم؛ دعوت از خانواده‌های شهدا و همسنگران آنان
	پیشنهادات	برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری "یاران آفتاب" در گستره محلی و روستایی برای جذابیت این برنامه پیشنهاد می‌شود.

برنامه الگویی شماره ۱۸

پروژه روحی و روانی	عنوان برنامه	سلام سردار
	تعریف برنامه	سلام سردار؛ مجموعه برنامه‌ای در جهت ترویج فرهنگ ایثار و شهادت است.
	هدف کلی	توسعه و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	برنامه "سلام سردار" در جهت معرفی سرداران شهید، جانبازان و ایثارگران طراحی گردیده و شامل مجموعه فعالیت‌های (نامه‌ای به سردار، تهیه نشریه ویژه سلام سردار، ایجاد بلاگ ویژه، برگزاری مسابقات ویژه، دعوت از فرماندهان و ایثارگران و جانبازان جنگ برای حضور در مدرسه) می‌باشد. ۱- برای اجرای این برنامه با مدارس نزدیک تعامل ایجاد شود. ۲- مسئول مربوطه با حضور در مدرسه‌ی محل، درباره‌ی طرح توضیح دهد. ۳- مشخص نمودن وظیفه هر فرد به عنوان عوامل اجرایی ۴- اطلاع رسانی درباره‌ی هر برنامه به صورت اعلام شفاهی و مکتوب صورت گیرد. ۵- تعیین زمان مشخص برای ارایه آثار تولید شده و معرفی فرد مسئول برای جمع آوری آثار دانش آموزان ۶- مشخص نمودن آثار برتر و تقدیر از برترین‌ها در حضور دیگر دانش آموزان
	پیشنهادات	بهرتر است برای شروع از فعالیت‌های راحت تر، مانند "نامه‌ای به سردار" شروع شود.

برنامه الگویی شماره ۱۹

آموزشی	عنوان برنامه	راه روشن
	تعریف برنامه	برنامه ای در جهت بصیرت افزایی و تحلیل مسایل سیاسی و اجتماعی روز
	هدف کلی	ایجاد فرصتی برای بصیرت افزایی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و زمانبندی با توجه به مناسبت های ملی و مذهبی، تقسیم کار در بین عوامل اجرایی ۲- شناسایی اساتید حوزه جنگ نرم و دعوت از آنان برای حضور در برنامه ۳- اطلاع رسانی به شکل های مختلف و تشویق جهت حضور در برنامه ۴- برگزاری جلسات به صورت منظم با حضور اساتید
	پیشنهادات	این برنامه ویژه کانون های دانشگاهی و مصلی پیشنهاد می شود. ولی می تواند در سایر کانون ها نیز برگزار شود.

برنامه الگویی شماره ۲۰

آموزش احکام دینی	عنوان برنامه	به رنگ صدف
	تعریف برنامه	این برنامه در جهت ترویج و ارتقاء سطح دانش و آگاهی های لازم در عرصه عفاف و حجاب طرح ریزی گردیده است.
	هدف کلی	توسعه و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان، خانواده ها
	شیوه اجرا	این برنامه مجموعه فعالیت های ی (مانند: تهیه ویژه نامه عفاف و حجاب با محوریت بیان احکام شرعی و زیبایی های حجاب و... برگزاری جلسات ویژه گفتمانی، توسعه و ترویج اخلاق مداری در دانشگاه و...) در حوزه عفاف و حجاب می باشد. برای تهیه ویژه نامه ۱- مشخص نمودن بخش های نشریه و تقسیم کار در بین افراد ۲- تهیه مطالب مفید و تأثیر گذار به خصوص آموزش غیر مستقیم لزوم رعایت حجاب و عفاف ۳- برقراری تعامل با اساتید این حوزه و بهره مندی از نظرات آنان برای ارائه مطلب مفیدتر در نشریه و برگزاری جلسات ویژه گفتمان دربارۀ عفاف و حجاب ۱- شناسایی و دعوت از اساتید مجرب و توانمند در پاسخگویی به شبهات حوزه ی عفاف و حجاب ۲- اطلاع رسانی مفید و تأثیر گذار با عناوین غیر مستقیم با ایجاد جذابیت برای مخاطبین
	پیشنهادات	بہتر است برای برگزاری جلسات گفتمان حجاب کانون های دانشگاهی در اولویت قرار گیرند. در کنار این جلسات، برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری به رنگ صدف در گستره محلی و روستایی برای جذابیت این برنامه پیشنهاد می شود.

برنامه الگویی شماره ۲۱

عنوان برنامه	مشق تربیت
تعریف برنامه	برنامه‌ی «مشق تربیت» برنامه‌ی تولیدی و رقابتی است که با هدف ترویج معارف اسلامی در عرصه‌ی خانواده انجام می‌شود.
هدف کلی	توسعه و ترویج ارزش‌های اسلامی
مخاطبان	جوانان و نوجوانان، خانواده‌ها
شیوه اجرا	در این برنامه باید هر خانواده ۵ بروشور در زمینه‌ی مباحث تربیت فرزند و همسر داری تهیه نماید. ۱- انتخاب ۵ خانواده در هر دوره‌ی یک ماهه الی دو ماهه ۲- اطلاع رسانی به خانواده‌ها درباره‌ی موضوعات بروشورها ۳- تعیین زمان و قراردادن مهلت یکسان برای تمام گروه‌ها ۴- بهره مندی از اساتید حوزه‌ی خانواده، برای داوری بروشورهای تولید شده ۵- تجلیل از گروه‌های برتر در حضور نمازگزاران
پیشنهادات	برگزاری این مسابقات در گستره‌ی محلی و روستایی برای جذابیت این برنامه پیشنهاد می‌شود.

تربیتی

برنامه الگویی شماره ۲۲

عنوان برنامه	راه و بیراه
تعریف برنامه	این برنامه ویژه‌ی جوانان و در جهت معرفی و فرقه‌ها و نحله‌ها و عرفان‌های نو ظهور است.
هدف کلی	توسعه و ترویج ارزش‌های اسلامی
مخاطبان	جوانان و نوجوانان
شیوه اجرا	۱- شناسایی و دعوت از اساتید معرب برای آموزش چگونگی شناخت و برخورد با فرقه‌ها ۲- ایجاد جذابیت در هنگام اطلاع رسانی برای تشویق شرکت کنندگان ۳- تشویق نفرات شرکت کننده به صورت مداوم در جلسات ۴- تهیه جزوه یا بروشور در این زمینه ۵- پخش فیلم‌های ی در زمینه فرقه‌ها و عرفان‌های نو ظهور جهت آشنایی اعضا
پیشنهادات	با توجه به منطقه کانون، موضوعات باید اولویت بندی شود. برگزاری این برنامه برای کانون‌های دانشگاهی و مصلی پیشنهاد می‌شود.

آموزشی

برنامه الگویی شماره ۲۳

آموزشی	عنوان برنامه	اندیشه های ماندگار
	تعریف برنامه	برنامه ای برای ترویج اندیشه های حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری و بزرگان دین
	هدف کلی	توسعه و ترویج فرهنگ اسلامی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	برای اجرای این برنامه راه های مختلفی وجود دارد به طور مثال برگزاری مسابقه ی کتابخوانی از وصیت نامه امام و... ۱- مشخص کردن نحوه ی برگزاری مسابقه مانند مسابقه ی کتابخوانی، تهیه بروشور یا روزنامه دیواری ۲- تقسیم وظایف بین مسئولین اجرای برنامه ۳- تهیه جزوه درباره موضوعات مشخص شده و بیان نظر امام خمینی، مقام معظم رهبری و بزرگان در ارتباط با آن ۴- اطلاع رسانی درباره ی اجرای مسابقه و زمانبندی آن ۵- مشخص نمودن نفرات برتر و تقدیر از آنها
	پیشنهادات	پیشنهاد می شود این برنامه در سطوح مختلف سنی برگزار شود.

برنامه الگویی شماره ۲۴

پودش روح و روان / تربیتی	عنوان برنامه	دیدار از مناطق جنگی و آثار دفاع مقدس (راهیان نور)
	تعریف برنامه	برنامه ای در جهت آشنایی نوجوانان و جوانان با روحیه ایثار و شهادت
	هدف کلی	ولایت محوری، دشمن شناسی، شناخت بالاترین عبادت، ایجاد روحیه ایثار، الگو گیری، کسب تجربه، درک اوج نیکوکاری، آموزش تبلیغات جنگی و عبرت گیری
	مخاطبان	نوجوانان و جوانان
	شیوه اجرا	۱- هماهنگی با نهادهای مجری طرح راهیان نور ۲- استفاده از راویانی که شرح حال رزمندگان و عملیات ها را تشریح می کنند. ۳- پاسخگویی به سؤالات و شبهات در زمینه انقلاب اسلامی و وقایع جنگ تحمیلی در برنامه ریزی اردوی راهیان نور ضروری است. ۴- استفاده از ائمه ی جماعت در کنار نوجوانان و جوانان بسیار مناسب است. ۵- ایجاد روحیه ایثار و شهادت در شرکت کنندگان بسیار مؤثر خواهد بود. ۶- بیمه نمودن شرکت کنندگان و تهیه ی تجهیزات و امکانات لازم نباید فراموش گردد.
	پیشنهادات	این برنامه در بخش خواهران هم برگزار شود

برنامہ الگویی شماره ۲۵

مصلین	عنوان برنامہ	آموزش اصول اعتقادی
برنامہ ای در حوزہ ی گسترس و تشویق جوانان و نوجوانان بہ نماز جماعت می باشد.	تعریف برنامہ	
آموزش احکام نماز و تشویق نوجوانان بہ حضور در مسجد و نماز جماعت	هدف کلی	
جوانان و نوجوانان	مخاطبان	
<p>۱- مشخص نمودن ملاک های انتخاب نفرات برتر و اعلام عمومی در میان نماز گزاران بہ خصوص نوجوانان و جوانان</p> <p>۲- برای ایجاد اشتیاق و رغبت در نوجوانان می توان از کارت های رنگی با مهر کانون استفاده کرد.</p> <p>مسئول اجرای طرح یا جانشین مسئول باید بہ صورت مرتب در مسجد حضور داشته باشند و بہ نفراتی کہ فقط در نماز حاضر شدند یک کارت سبز اہدا گردد (دقت شود کارت سفید ہر ماہ یک بار و با آگاہی از رفتار فرد در ماہ گذشتہ بہ شخص اہدا می شود).</p> <p>۳- با امام جماعت برای برقراری رابطہ صمیمی برای ایجاد حس ارزشمندی در نوجوانان و جوانان ہمہنگی های لازم صورت گیرد.</p> <p>۴- در ہر ۶ ہفتہ از نفرات برتر تقدیر بہ عمل آید و بہ نفرات برتر کارت برتر اہدا شود.</p> <p>۵- آموزش احکام باید در زمان کوتاہ بعد از نماز جماعت صورت گیرد.</p>	شیوہ اجرا	
<p>ملاک های پیشنهادی برای انتخاب نفرات برتر:</p> <p>۱- بیشترین حضور در نمازهای جماعت ۲- بیشترین حضور در برنامہ های بعد از نماز جماعت بہ خصوص آموزش احکام ۳- برخورداری از اخلاق حسنہ بہ خصوص رضایت والدین و امام جماعت مسجد از فرد</p> <p>کارت های رنگی باید ہرکدام نشان دہندہ امتیاز فرد باشد. کارت ۳ امتیازی سفید، نشان دہندہ برخورداری فرد نوجوان از سہ ملاک مشخص شدہ می باشد. کارت آبی ۲ امتیاز و بیانگر برخوردار بودن دو ملاک اول و کارت رنگی سبز یک امتیازی و فقط ملاک ۱ را نشان می دہد.</p>	پیشنہادات	

برنامه الگویی شماره ۲۶

عنوان برنامه	راه آسمان
تعریف برنامه	سلسله برنامه های راه آسمان برنامه رقابتی و مسابقه ای در جهت ترویج مفاهیم ادعیه و زیارات است.
هدف کلی	توسعه فرهنگ دعا و نیایش و آشنائی نسل جوان و نوجوان با معارف ناب ادعیه و زیارات
مخاطبان	جوانان و نوجوانان
شیوه اجرا	۱- مشخص نمودن نحوه ی اجرای برنامه و مسئول هر بخش از برنامه ۲- انتخاب ادعیه و زیارات؛ مانند: دعای عهد و ندبه و زیارت عاشورا، زیارت امین الله، زیارت جامعه کبیره و... به صورت دوره ای ۳- اطلاع رسانی نحوه ی اجرای برنامه و تعیین مهلت برای ارایه پیام های تربیتی و اخلاقی و عرفانی ادعیه و زیارات ۴- برگزاری مسابقه از مفاهیم استخراج شده در پایان دوره ۵- انتخاب برترین ها و تقدیر از آنان
پیشنهادات	این برنامه به صورت مسابقه عمومی هم قابل اجرا خواهد بود.

تربیتی

برنامه الگویی شماره ۲۷

عنوان برنامه	نسیم معرفت
تعریف برنامه	نسیم معرفت؛ یک مجموعه از برنامه های آموزش معرفتی، در حوزه ی عقاید، اخلاق و احکام است.
هدف کلی	برگزاری دوره آموزشی با موضوعات اخلاقی و اعتقادی و معرفتی
مخاطبان	جوانان و نوجوانان
شیوه اجرا	۱- انتخاب مربیان مجرب در حوزه های اعتقادی، اخلاقی و... آشنا به آموزش غیر مستقیم مباحث مورد نظر، با نظامنامه آموزشی دبیرخانه ۲- اطلاع رسانی برگزاری کلاس و ثبت نام از متقاضیان ۳- برای تشویق و ترغیب مربیان علاوه بر برگزاری مسابقه از محتوای گفته شده، حتماً به برترین ها جوایزی اهدا شود. ۴- سعی شود منابع معتبر شناسایی و جهت مطالعه اعضاء معرفی گردد.
پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت دوره ای پیشنهاد می شود.

آموزش اصول اعتقادی

برنامه الگویی شماره ۲۸

عنوان برنامه	نغمه های داوودی
تعریف برنامه	آهنگ آسمان؛ برنامه رقابتی و مسابقه ای است.
هدف کلی	کشف استعدادها در زمینه اذان و مکبری و ایجاد زمینه ای برای تشویق افراد موفق مسجدی در این زمینه
مخاطبان	جوانان و نوجوانان
شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی برای اجرای مراحل برنامه و مشخص نمودن وظایف مسئولین اجرا ۲- اطلاع رسانی در بین نماز گزاران و نصب اطلاعیه برای جذب نفرات علاقمند به مکبری و مؤذنی ۳- مسئول ثبت نام با توجه به مهلت ثبت نام، از افراد متقاضی ثبت نام نماید. ۴- دعوت از افراد توانمند محلی برای داوری ۵- برگزاری جشنواره در زمان اعلام شده ۶- تقدیر از نفرات منتخب طی مراسمی با حضور امام جماعت مسجد ۷- دعوت به همکاری و زمانبندی برای بهره مندی از منتخبان به صورت عادلانه در نماز جماعت مسجد
پیشنهادات	پیشنهاد می شود برای تشویق و جذب نفراتی که انتخاب نشده اند کلاس آموزش مکبری و مؤذنی برگزار شود تا بعد از آموزش از حضور آنان در نماز جماعت و برنامه های دیگر استفاده شود. پیشنهاد می شود این برنامه به صورت دوره ای و در دو مقطع سنی ۱۵ سال و زیر ۱۵ برگزار شود.

برنامه الگویی شماره ۲۹

عنوان برنامه	روضه رضوان
تعریف برنامه	رضوان ویژه برنامه ی قرآنی در جهت توسعه و ترویج معارف قرآنی در حوزه مسایل خانواده و تربیت فرزندان و مشکلات اجتماعی است.
هدف کلی	آشنایی خانواده ها با معارف ناب قرآنی و جهت دهی زندگی با استفاده از معارف
مخاطبان	عموم مردم
شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و زمانبندی و مشخص نمودن چگونگی اجرای برنامه و تقسیم کار ۲- شناسایی و دعوت از اساتید قرآنی آشنا به مباحث خانواده ۳- اطلاع رسانی زمان برگزاری نشست و دعوت از عموم مردم برای شرکت در برنامه ۴- برگزاری برنامه در مکان مناسب برای حضور خانواده ها در زمان معین شده
پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت دوره ای پیشنهاد می شود.

برنامه الگویی شماره ۳۰

<p>عنوان برنامه</p>	<p>طرح نور</p>	آموزش قرآنی / تربیتی
<p>تعریف برنامه</p>	<p>طرح نور؛ برنامه ای ترکیبی در جهت انس نوجوانان با کتاب آسمانی است.</p>	
<p>هدف کلی</p>	<p>ارتقاء دانش قرآنی و آرایه آموزش های لازم قرآنی در قالب برنامه ای جذاب</p>	
<p>مخاطبان</p>	<p>نوجوانان</p>	
<p>شیوه اجرا</p>	<p>این برنامه ترکیبی از برنامه های مختلف قرآنی؛ مانند: حفظ جزء سی، برگزاری طرح تلاوت نور، مسابقات قرآنی، بیان کوتاه داستان های قرآنی، بیان تفسیر کوتاه و آسان، نشریه دیواری قرآنی با محوریت اعضای جلسه، ایجاد وبلاگ و یا وب سایت قرآنی و تجلیل از برترین های جلسه در پایان دوره ۳ ماهه می باشد.</p> <p>۱- اطلاع رسانی و ثبت نام از علاقمندان در هر دوره مسابقات و برنامه های دیگر</p> <p>۲- دعوت از افراد توانمند برای برگزاری جلسات یا داوری مسابقات و مشورت با آنان برای اجرای بهتر برنامه ها</p> <p>۳- در کارهای گروهی تقسیم کار و پیگیری انجام کار توسط مسئول گروه باید به صورت منظم انجام شود.</p>	
<p>پیشنهادات</p>	<p>این برنامه الزاماً باید هر هفته یک جلسه برگزار شود. گروه سنی در این جلسات باید لحاظ گردد. محور جلسات طرح نور، امام جماعت و یا مربی قرآنی محلی و مورد اقبال عمومی که کار با نوجوانان را تجربه کرده باشد، خواهد بود. آغاز برنامه از ماه مبارک رمضان پیشنهاد می شود.</p>	

برنامه الگویی شماره ۳۱

عنوان برنامه	بشارت (تولید بلوتوث های قرآنی)	آموزش قرآنی
تعریف برنامه	برنامه ای در جهت تولیدات قرآنی	
هدف کلی	توسعه فعالیت های قرآنی	
مخاطبان	جوانان	
شیوه اجرا	۱- شناسایی افراد توانمند مسجدی خوش صدا (با اطلاع رسانی در محله) و دعوت از آنان برای قرائت آیات قرآنی و ضبط آیات توسط افراد مجری طرح ۲- تهیه وسایل مورد نیاز مانند ضبط صوت ۳- تولید بلوتوث های ی با مفاهیم قرآنی و انتشار آن ۴- اطلاع رسانی به نمازگزاران بعد از اتمام نماز برای روشن کردن بلوتوث همراه خود ۵- برنامه ریزی برای برگزاری مسابقه تولید بلوتوث از بین علاقمندان	
پیشنهادات	می توان انتشار بلوتوث ها را در مکان ها و برنامه های پر جمعیت محله نیز در نظر گرفت. برگزاری این برنامه به صورت مسابقه ای و جشنواره ای مناسب تر است.	

برنامه الگویی شماره ۳۲

عنوان برنامه	مسابقات قرآنی بشری	آموزش قرآنی
تعریف برنامه	مسابقات قرآن برای جوانان و نوجوانان به صورت محلی	
هدف کلی	توسعه فعالیت های قرآنی	
مخاطبان	جوانان و نوجوانان	
شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و تقسیم کار بین داوطلبان و علاقمندان اجرای برنامه ۲- اطلاع رسانی به صورت عموم برای دعوت از جوانان و نوجوانان علاقمند ۳- ثبت نام از نوجوانان و جوانان ۴- هماهنگی با افراد توانمند برای داوری مسابقات ۵- برگزاری جشنواره در تاریخ اعلام شده ۶- انتخاب برترین ها توسط داوران و تقدیر از آنان ۷- دعوت از برترین های جشنواره برای تدریس موضوعی که در آن منتخب شدند.	
پیشنهادات	پیشنهاد می شود این مسابقات در دو رده سنی ۱۰ تا ۱۵ سال و ۱۶ تا ۳۰ سال و در ماه مبارک رمضان برگزار شود.	

برنامه الگویی شماره ۳۳

عنوان برنامه	جشنواره های قرآنی طوبی
تعریف برنامه	مسابقات قرآن برای جوانان و نوجوانان به صورت محلی
هدف کلی	توسعه فعالیت های قرآنی
مخاطبان	جوانان و نوجوانان
آموزش قرآنی	<p>در این برنامه برگزاری جشنواره قرآنی طوبی با موضوعات قرآنی و در قالب های هنری مانند مسابقات تواشیح و ابتهال مورد نظر می باشد.</p> <p>۱- برنامه ریزی و تقسیم کار بین مجریان و اطلاع رسانی نحوه اجرای برنامه</p> <p>۲- ثبت نام از علاقمندان به شرکت در جشنواره</p> <p>۳- دعوت از افراد توانمند محلی برای داوری جشنواره</p> <p>۴- برگزاری جشنواره و انتخاب افراد و گروه های برتر و تقدیر از آنان</p> <p>۵- می توان در کنار جشنواره، مراسم محفل انس با قرآن را برگزار کرد.</p>
	پیشنهادات

برنامه الگویی شماره ۳۴

عنوان برنامه	حس بندگی (قنوت با دستان کوچک)
تعریف برنامه	برنامه ای ویژه برای نوجوانانی که به سن تکلیف می رسند.
هدف کلی	ترویج فرهنگ برگزاری جشن تکلیف
مخاطبان	جوانان و نوجوانان
زیبایی	<p>۱- برنامه ریزی برای چگونگی اجرای برنامه و تقسیم کار</p> <p>۲- اطلاع رسانی جشن تکلیف برای شناسایی افرادی که در آستانه ی سن تکلیف قرار دارند.</p> <p>۳- دعوت از افراد توانمند در زمینه های آموزش نماز، احکام و... که توانمندی آموزش برای کودکان و نوجوانان را داشته باشند.</p> <p>۴- دعوت از افراد مکلف ثبت نام شده به همراه خانواده ایشان</p>
	پیشنهادات

برنامه الگویی شماره ۳۵

توئم باران	عنوان برنامه	
این برنامه، رقابتی فرهنگی و قرآنی در جهت ترویج معارف قرآنی و فرهنگ اسلامی و ایجاد فرصتی برای تدبر در قرآن است.	تعریف برنامه	
توسعه فعالیت های قرآنی	هدف کلی	
خانواده ها، جوانان و نوجوانان	مخاطبان	
<p>برنامه بشارت در جهت پویایی و انسجام برنامه ای در ماه مبارک رمضان طراحی شده است. این برنامه ۳ بخش دارد:</p> <p>❖ بخش عمومی: این بخش مسابقه ای با رویکرد تبلیغی و ترویجی و نگاه نو آماده شده است. همه کانون ها باید بر طبق ضوابط، این بخش را به صورت عمومی در ماه مبارک رمضان اجرایی کنند. هدف از اجرای این بخش توجه به مفاهیم قرآن و نهج البلاغه با شیوه ای جدید و جذاب است. این بخش با محوریت خانواده برگزار می شود.</p> <p>❖ بخش های مسابقه:</p> <p>۱. استخراج ۱۰ نکته اخلاقی، اجتماعی و تربیتی از هر جزء قرآن و تهیه کتابچه ارمغان توسط اعضای خانواده</p> <p>۲. تکمیل جمله (ما اعضاء خانواده..... هستیم. خداوندا، به خاطر همه نعمت های پیدا و پنهان تو را شکر می گوئیم. به خاطر نعمت قرآن.....)</p> <p>۳- یک پیام از نهج البلاغه</p> <p>❖ بخش کانونی (اختصاصی): در این بخش کانون باید در طول ماه مبارک رمضان یک سوره از قرآن، و یا یک بخش از نهج البلاغه را انتخاب نماید. و در جهت ترویج مفاهیم آن تلاش نماید. در این بخش، کانون در انتخاب شکل و نحوه اجرا آزاد است. برگزاری مسابقه، تفسیر، برگزاری جشنواره با محوریت یک سوره و....</p>	شیوه اجرا	آموزش قرآنی / تربیتی
اجرای این برنامه باید با تبلیغات مناسب انجام شود.	پیشنهادات	

برنامه الگویی شماره ۳۶

عنوان برنامه	تسبیم (کلاس های آموزشی قرآنی)
تعریف برنامه	برگزاری کلاس های آموزش متوالی در مدت زمان معین جهت افزایش مهارت های قرآنی
هدف کلی	<p>۱- آشنای با مفاهیم و معانی قرآن و استفاده از آن به عنوان کاملترین کتاب راهنمای زندگی بشری</p> <p>۲- آشنای با تفسیر آیات و فهمیدن شان نزول آیات برای درک بهتر مفاهیم و وقایع حقیقی اسلام</p> <p>۳- پرداختن به کارکرد سوم اوقات فراغت (رشد و تعالی شخصیت)</p>
مخاطبان	جوانان و نوجوانان
شیوه اجرا	<p>۱- تعیین سطح دانش قرآنی شرکت کنندگان و برنامه ریزی برای آموزش رشته های مختلف قرآن در چندین سطح، برای مدت ۳ الی ۵ سال. به طور مثال؛ در کانون سال ۹۲ برای آموزش سطح یک، مفاهیم یا سطح یک روخوانی را آغاز نمود. در سال ۹۳ علاوه بر سطح یک در رشته های مختلف همزمان آموزش سطح دو را نیز آغاز کنند.</p> <p>۲- شناسایی اساتید مجرب و دعوت برای همکاری از ایشان</p> <p>۳- برگزاری منظم کلاس ها</p> <p>۴- برگزاری آزمون پایان دوره برای اعطای مدرک</p>
پیشنهادات	<p>۱- استفاده از ظرفیت خانه های نور</p> <p>۲- تأمین استاد از سوی دبیرخانه یا دارالقرآن یا سازمان تبلیغات</p> <p>۳- اجرای تلاوت زیبای تعدادی از آیات توسط استاد، برای افزایش علاقه مندی کودک و نوجوان برای یادگیری قرآن و تلاوت به صورت صوت</p> <p>۴- برای مقطع کودک و نوجوان علاوه بر آموزش روخوانی..... قصه های قرآنی به ویژه برای کودکان بیان شود. (می توان از نرم افزارهای قرآنی که حاوی قصه های قرآنی است استفاده کرد)</p> <p>۵- صدور گواهینامه پایان دوره از سوی دبیرخانه استان</p>

آموزش قرآنی

برنامه الگویی شماره ۳۷

آموزشی / تربیتی	عنوان برنامه	فردبان آسمان
	تعریف برنامه	برنامه ای در حوزه ترویج معارف نهج البلاغه
	هدف کلی	توسعه و ترویج فرهنگ اسلامی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- شناسایی و دعوت از اساتید حوزهی نهج البلاغه ۲- برنامه ریزی با استاد برای یک دوره دو الی سه ماهه آموزش نهج البلاغه برای مبتدیان و ادامه دوره های دوساله برای آشنایی مستمر و متوالی نهج البلاغه ۳- ثبت نام از متقاضیان بعد از اطلاع رسانی ۴- برگزاری منظم کلاس ها ۵- برگزاری مسابقه از محتوای گفته شده در یک دوره و انتخاب نفرات برتر
	پیشنهادات	برای دسترسی آسان می توان به حوزه های علمیه یا دفتر ائمه جمعه شهرستان مراجعه نمود و از اساتید مجرب دعوت به عمل آورد. بهتر است همزمان با برگزاری دوره دوم و سوم نهج البلاغه برای نفرات جدید، دوره جدیدی در نظر گرفته شود. مسابقات با موضوع نهج البلاغه می تواند در قالب های فرهنگی و هنری و با محوریت یکی از خطبه ها و نامه های نهج البلاغه باشد.

برنامه الگویی شماره ۳۸

تربیتی	عنوان برنامه	آیینها
	تعریف برنامه	برنامه ای برای بها دادن به هنرمندان محلی و روستایی و معرفی آثار هنری برتر هنرمندان روستایی
	هدف کلی	توسعه فعالیت های هنری و شناسایی پتانسیل ها و استعداد های هنری محلی، روستایی و شهرستانی
	مخاطبان	عموم مردم
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی نحوه ای اجرا، زمان بندی، تقسیم کار در بین نفرات علاقمند اجرای برنامه های جمعی ۲- اطلاع رسانی برای شناسایی هنرمندان ۳- در صورت آشنایی با تعدادی از هنرمندان منطقه، از آنان به صورت حضوری دعوت به عمل آید. ۴- ثبت نام از هنرمندان ۵- تحویل آثار و هنرهای دستی آنان ۶- دعوت از هنرمندان علاقمند به آموزش به عنوان استاد برای تدریس
	پیشنهادات	در این برنامه کانون ها، باید با توجه به توانمندی و شرایط خود، نمایشگاه آثار هنری از جمله هنرهای دستی و هنرهای تجسمی هنرمندان محلی را برگزار نماید. پیشنهاد می شود که این برنامه در قالب یک جشنواره محلی و در مناسبت های ملی و مذهبی برگزار شود.

برنامه الگویی شماره ۳۹

آموزشی	عنوان برنامه	یار مهربان
	تعریف برنامه	برنامه‌ی حوزه کتاب و کتابخوانی که با محوریت کانون و به صورت محلی برگزار می‌گردد.
	هدف کلی	توسعه فرهنگ کتاب و کتابخوانی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	برنامه‌ی حوزه‌ی کتاب و کتابخوانی که با محوریت کانون و به صورت محلی برگزار خواهد شد. یار مهربان قصد دارد، فرهنگ کتاب و کتابخوانی را در جامعه ترویج کند. این برنامه به صورت مسابقه و با موضوعات مختلف مانند، مسابقه از کتاب‌های شهید مطهری، خلاصه کردن کتاب‌های کم حجم و... مسابقات کتابخوانی کودکان و نوجوانان
	پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت دوره‌ای پیشنهاد می‌شود.

برنامه الگویی شماره ۴۰

فرهنگی	عنوان برنامه	مسابقه هنری عکس با موبایل
	تعریف برنامه	برنامه‌ای رقابتی و مسابقه‌ای برای جهت دهی استفاده از ابزار روز در مسیر درست
	هدف کلی	توسعه فعالیت‌های هنری دینی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و تقسیم کار برای اجرای بهتر مسابقه‌ی عکاسی با تلفن همراه و تعیین موضوعات مانند نماز، نماز جماعت، مسجد، زیارت، عفاف و حجاب و... ۲- اطلاع رسانی به عموم از طریق نصب اطلاعیه در مکان‌های پر رفت و آمد مسجد و محله (شرایط سنی، موضوعات، زمان برگزاری مسابقه و مهلت تحویل آثار در اطلاعیه‌ها آورده شود). ۳- شناسایی افراد توانمند محلی و دعوت از آنان برای داوری آثار ۴- جمع آوری آثار و داوری آنها ۵- اعلام عمومی منتخبان و تقدیر از ایشان
	پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت جشنواره‌های محلی و روستایی و در مناسبت‌های ملی و مذهبی مناسب به نظر می‌رسد.

برنامه الگویی شماره ۴۱

پروش فکر و ذهن / تربیتی	عنوان برنامه	مسابقات روزنامه دیواری خانوادگی (برکت)
	تعریف برنامه	برنامه ای رقابتی و مسابقه ای برای جهت دهی استفاده از ابزار روز در مسیر درست
	هدف کلی	توسعه فعالیت های هنری دینی
	مخاطبان	خانواده ها
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و تقسیم کار در بین علاقمندان تهیه روزنامه دیواری ۲- اطلاع رسانی به خانواده ها از طریق نصب اطلاعیه در مسجد و اطلاع رسانی شفاهی توسط امام جماعت و اعلام موضوع به خانواده ها (موضوعات می تواند یک سوره قرآن، نکته اخلاقی و...) باشد. ۳- ثبت نام از متقاضیان شرکت در این برنامه ۴- جمع آوری روزنامه های تهیه شده توسط مسئول جمع آوری ۵- انتخاب روزنامه های برتر و تقدیر از خانواده های منتخب
	پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت جشنواره های محلی و روستایی و در مناسبت های ملی و مذهبی مناسب به نظر می رسد.

برنامه الگویی شماره ۴۲

پروش روحی و روانی	عنوان برنامه	سمت آسمان (مسابقه ادبی نامه ای به خدا)
	تعریف برنامه	برنامه ای رقابتی و مسابقه ای برای جهت دهی استفاده از ابزار روز در مسیر درست
	هدف کلی	توسعه فعالیت های هنری دینی
	مخاطبان	خانواده ها، جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و تقسیم کار در بین افراد علاقمند به فعالیت ۲- اطلاع رسانی در بین عموم از طریق نصب اطلاعیه و اعلام شفاهی در نمازهای جماعت و اعلام موضوع مسابقه (نامه ای به خدا و یا دلنوشته ای به امام زمان (عج) و...) ۳- ثبت نام از علاقمندان برای شرکت در این مسابقه ۴- برگزاری مسابقه در موعد مقرر و مشخص نمودن منتخبان و تقدیر از آنان
	پیشنهادات	اجرای این برنامه به صورت جشنواره های محلی و روستایی و در مناسبت های ملی و مذهبی مناسب به نظر می رسد.

برنامه الگویی شماره ۴۳

آموزش / تربیتی	عنوان برنامه	بازدیدهای علمی
	تعریف برنامه	برنامه تفریحی و علمی برای آشنایی جوانان و نوجوانان با پیشرفت های علمی
	هدف کلی	ارتقاء رویکردهای مسجد محوری
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و تقسیم کار ۲- شناسایی اماکن تفریحی، علمی و پارک های علم و فن آوری استان ۳- هماهنگی با دبیرخانه استان و سپس هماهنگی با اماکن مورد نظر برای حضور رایگان و یا تخفیف به میزان ممکن ۴- ثبت نام از علاقمندان و دریافت رضایت نامه از والدین ۵- بیمه نمودن افراد متقاضی بازدید ۶- هماهنگی با وسیله نقلیه برای ایاب و ذهاب ۷- مراقبت از کودکان و نوجوانان در مراکز مورد بازدید ۸- تشویق و ترغیب کودکان و نوجوانان به موضوعات علمی
	پیشنهادات	در این برنامه پیشنهاد می شود از دانش آموزان برتر و دانشجویان نخبه و برترین های المیادها و مسابقات علمی دعوت شود.

برنامه الگویی شماره ۴۴

آموزش قرآنی / پرورش روح و روان / تربیتی	عنوان برنامه	مسابقه نقاشی (آیه مهر)
	تعریف برنامه	برنامه ای رقابتی و مسابقه ای برای جهت دهی استفاده از ابزار روز در مسیر درست
	هدف کلی	توسعه فعالیت های هنری دینی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و مشخص نمودن موضوع دقیق مسابقه مانند انتخاب یک سوره، یک روایت و... برای برگزاری مسابقه نقاشی ۲- اطلاع رسانی در بین کودکان و نوجوانان به صورت عمومی و در مواقع نماز جماعت ۳- ثبت نام از علاقمندان برای شرکت در مسابقه و اعلام زمان مسابقه و تهیه وسایل مورد نیاز ۴- برگزاری مسابقه در یک فضای دوستانه در کانون ۵- انتخاب برترین ها و تقدیر از آنان
	پیشنهادات	از موضوعات مختلف می توان برای اجرای برنامه استفاده کرد. اجرای این برنامه به صورت جشنواره های محلی و روستایی و در مناسبت های ملی و مذهبی مناسب به نظر می رسد.

برنامہ الگویی شماره ۴۵

آموزشی	عنوان برنامہ	محراب اندیشہ (گلابانگ مسجد)
	تعریف برنامہ	برنامہ ای برای تولید نشریات کانونی و حضور رسانہ ای
	هدف کلی	حضور جدی در عرصہ اطلاع رسانی و رسانہ های مکتوب و دیداری
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوہ اجرا	این برنامہ شامل مجموعہ برنامہ های ی در عرصہ رسانہ های دیداری و نوشتاری مانند ساخت وبلاگ و وب سایت، انتشار نشریہ داخلی و فعال کردن سامانہ پیامکی می باشد. ۱- شناسایی افراد توانمند در ہر بخش و دعوت از آنان برای همکاری ۲- برگزاری کلاس های آموزش نشریہ و وبلاگ و... برای آشنایی بیشتر علاقمندان ۳- تشکیل گروہ در ہر بخش و انجام تخصصی تر فعالیت ها
	پیشنہادات	

برنامہ الگویی شماره ۴۶

آموزشی / پرورش روح و روان / تربیتی	عنوان برنامہ	داستان نویسی
	تعریف برنامہ	برنامہ ای جهت تکریم اندیشہ و ارایہ توانمندی های جوانان و نوجوانان
	هدف کلی	انتقال پیام، کسب تجربہ، عبرت گیری، اثر گذاری، الگوسازی، تفکر، بیان عواطف شناخت شخصیت ها، پاسخ بہ چراہا و تلفیق تخیل و تعقل
	مخاطبان	نوجوانان و جوانان
	شیوہ اجرا	۱- شروع نمودن از داستان های کوتاہ و سادہ، بہترین روش برای کسب تجربہ است. برای مثال برای اولین بار نوشتن داستان سرگذشت زندگی خود، توصیه می شود. ۲- شناخت اجزای داستان و استفادہ ی مناسب در ساختار آن بسیار حایز اهمیت است. ۳- انتخاب قالب و شیوہ ی خوب بسیار مهم است. ۴- با تلفیق عقل و خیال می توان بہ طرحی خوب و قابل دفاع دست یافت. ۵- ارایہ ی پیام های مستقیم و غیرمستقیم در داستان بر محتوای آن تأثیر بسزایی دارد. ۶- در داستان نویسی تاریخی باید بہ اسناد و منابع رجوع کرد و با اساتید مشورت کرد.
	پیشنہادات	

برنامه الگویی شماره ۴۷

پروژه متن	عنوان برنامه	جشنواره بازی های سنتی و محلی
	تعریف برنامه	برنامه ای محلی برای ایجاد نشاط و انسجام در بین اعضاء کانون
	هدف کلی	شناسایی و معرفی بازی های سنتی و سالم
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- برنامه ریزی و زمانبندی برنامه ها و تقسیم کار در بین افراد مسئول اجرای برنامه ۲- اطلاع رسانی به صوت نصب اطلاعیه بر روی برد مسجد و اماکن پرجمعیت محله از جمله مدارس ۳- دعوت از افراد توانمند در بازی های محلی برای بهره مندی از نظرات و پیشنهادات آنان و داوری بازی ها ۴- شناسایی بازی های محلی با کمک اساتید ورزش های محلی ۵- ثبت نام از افراد علاقمند به شرکت در جشنواره ۶- برگزاری جشنواره ۷- تقدیر از برترین ها
	پیشنهادات	ویژه کانون های روستایی و عشایری

برنامه الگویی شماره ۴۸

آموزشی	عنوان برنامه	کلاس آموزش خطاطی (مشق عشق)
	تعریف برنامه	برنامه ای آموزشی برای آموزش های هنری
	هدف کلی	۱- آموزش مهارت های هنری در کانون مساجد ۲- ایجاد حس رضایت مندی از حضور در مسجد
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- شناسایی اساتید و دعوت از ایشان ۲- اطلاع رسانی برگزاری و دعوت از بین علاقمندان برای شرکت در کلاس ۳- استفاده از جملات کوتاه دینی به خصوص حدیث ۴- آماده سازی فضای کلاس ۵- تهیه وسایل مورد نیاز کلاس
	پیشنهادات	۱- در صورت نبود استاد، می توان از فردی در محل که دارای خط خوش است به عنوان استاد استفاده نمود. ۲- به متریان تذکر داده شود تمام موارد اخلاقی و انضباطی و همچنین نظافت رعایت شود. ۳- در صورت کمبود مکان برای برگزاری تمام کلاس ها می توان از مدارس نزدیک مسجد استفاده نمود.

برنامه الگویی شماره ۴۹

پروژه روح و روان	عنوان برنامه	جشنواره بازی های رایانه ای
	تعریف برنامه	برنامه ای در جهت معرفی بازی های سالم و ایجاد نشاط
	هدف کلی	توجه به نیازهای کودکان و نوجوانان و جوانان
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- شناسایی بازی های سالم با تاثیر گذاری مثبت ۲- شناسایی افراد آشنا به بازی های رایانه ای برای مشورت گرفتن از آنان ۳- دعوت از کودکان و نوجوانان با حضور خانواده های آنان ۴- معرفی بازی های سالم و برگزاری مسابقه از این بین بازی های منتخب در بین کودکان و نوجوانان ۵- تشویق منتخبان در بازی های رایانه ای
	پیشنهادات	پیشنهاد می شود این برنامه در سطوح مختلف سنی برگزار شود. از ظرفیت های خانه های فرهنگ دیجیتال استفاده شود. در انتخاب بازی های رایانه ای اصول فرهنگی تربیتی و اعتقادی لحاظ شود.

برنامه الگویی شماره ۵۰

پروژه روح و روان / تربیتی	عنوان برنامه	زیارت مضاجع مطهر
	تعریف برنامه	بازدید گروهی اعضا از مضاجع مطهر و آشنایی با سیره آنها
	هدف کلی	الگوگیری از سیره عملی ایشان، کسب تجربه، آشنایی با تاریخ زندگی ائمه معصومین، عبرت گرفتن از تاریخ، زنده شدن دل ها، ایجاد انس و محبت، در هم کوبیدن شیطان، اخذ شفاعت، یاد خداوند
	مخاطبان	نوجوانان و جوانان
	شیوه اجرا	۱- ایجاد امکانات لازم من جمله مکان، تجهیزات و... ۲- برنامه ریزی محتوایی و اجرای مناسب آن ۳- حتی المقدور رعایت گروه همسالان در زیارت اماکن شریف ۴- بیمه ای افراد و تکمیل فرم رضایتمندی اولیای شرکت کنندگان ۵- تقویت روحیه مشارکت و همدلی در بین اعضای شرکت کننده
	پیشنهادات	

برنامه الگویی شماره ۵۱

عنوان برنامه	طرح گردشگری و سیر و سفر دختران زیر ۹ سال (۲-۹)
تعریف برنامه	آموزش غیر مستقیم و به صورت عملی همراه با گردشگری
هدف کلی	<p>۱- آموزش احکام واجب دین به صورت غیر مستقیم</p> <p>۲- گردش در فضای آزاد و سرسبز و ایجاد نشاط و شادی در کودکان</p> <p>۳- توأم کردن آموزش معنویت با نشاط و شادی برای اثر گذاری بیشتر</p>
مخاطبان	نونهالان
شیوه اجرا	<p>۱- تقسیم کلاس به گروه های ۶ یا ۷ نفره که بتوان راحت آنان را کنترل کرد.</p> <p>۲- سرپرست کلاس باید خانمی محجبه و با فن بیان خوب و دوستانه و کاملاً آشنا به آموزش احکام بانوان مخصوصاً حجاب اسلامی باشد.</p> <p>۳- انتخاب دو دختر محجبه بالای ۹ سال که نسبت به حجاب آشنایی دارند به عنوان همراه و معرفی آنان به عنوان کمک سرپرست و بیان این مطالب در گروه که این دو نفر بزرگ شدند و به سن تکلیف رسیده اند و می توانند در نقش کمک سرپرست همراه گروه باشند.</p> <p>۴- تشویق و تمجید از دو کمک سرپرست در ابتدای حضور در جمع دختران و بیان این مطلب که هر دختری که به سن تکلیف می رسد، باید حجابش را رعایت کند.</p> <p>۵- سعی شود مکانی برای گردش انتخاب شود که دارای حداقل نماز خانه و وضو خانه باشد و از لحاظ ایمنی مکان مناسبی باشد.</p> <p>۶- برای اجرای بعضی از بندها تلاش شود ولی ترجیحاً روزهای اول فقط به آموزش غیر مستقیم حجاب پرداخته شود و پس از آن به آموزش اهمیت نماز و وضو پرداخته شود.</p> <p>۷- سرپرست گروه برای کودکان قصه های قرآنی به مدت یک ربع یا نیم ساعت بیان کند.</p>
پیشنهادات	<p>۱- سرپرست با آموزش گام به گام پیشروی کند. بدون تردید رفتار خوب و شایسته سرپرست، کودکان را جذب خود خواهد کرد.</p> <p>۲- با کودکان برای دیدن هم در مسجد قرار بگذارید و بیان کنید؛ اگر اوقات فراغت هم تمام شود آنها همدیگر را در مسجد خواهند دید.</p> <p>۳- دادن هدیه های کوچک و کم هزینه کودکان را شادمان و خوشحال خواهد کرد و این امر در ذهن آنها باقی خواهد ماند.</p> <p>۴- از کمک سرپرست ها و بچه ها در خصوص داشتن دخترخاله، پسرخاله و... سؤال شود و ابتدا از کمک سرپرست ها بخواهید توضیح دهند که نحوه برخوردتان با آنان چگونه است و آموزش اولیه محرم و نامحرم شروع شود.</p> <p>۵- این طرح را می توان برای پسران ۱۳ تا ۱۵ سال هم انجام داد.</p>

آموزشی - اصول اعتقادی / تربیتی

برنامه الگویی شماره ۵۲

عنوان برنامه	نویسندگی	آموزشی
تعریف برنامه	برنامه ای به منظور تقویت مهارت های نویسندگی اعضا	
هدف کلی	تولید فکر، آرامش روان، شناخت شخصیت، بازگو کردن اندیشه و فکر، حفظ دانش و اندیشه نشاط ممدوح، تخلیه افکار بد، مهارت یابی، شکوفایی استعدادها، انتقال تجربه و خاطره، ابتکار و خلاقیت و برقراری ارتباط مؤثر	
مخاطبان	نوجوانان و جوانان	
شیوه اجرا	۱- شناسایی افراد توانمند در نویسندگی به عنوان استاد ۲- اطلاع رسانی به عموم برای شناسایی علاقمندان به نویسندگی ۳- موضوعات پیشنهادی از سوی اساتید برای نویسندگی بررسی شود و موضوعات صحیح و درخور شأن مسجد باشد. ۴- برگزاری مسابقه نوشتن مانند خلاصه نویسی کتاب و خاطره نویسی	
پیشنهادات	بہتر است برای شروع در مسابقه خلاصه نویسی از کتاب های کم حجم استفاده شود.	

برنامه الگویی شماره ۵۳

عنوان برنامه	ترمه (کلاس آموزش هنرهای دستی)	آموزش هنری
تعریف برنامه	برنامه ای آموزشی برای آموزش های هنری لازم	
هدف کلی	۱- آموزش هنر در فضای معنوی ۲- ایجاد اشتغال و درآمد ۳- پاسخگویی به نیاز اوقات بانوان در مناطق مختلف	
مخاطبان	بانوان	
شیوه اجرا	۴- شناسایی اساتید و دعوت برای همکاری از ایشان ۵- تهیه امکانات مورد نیاز برگزاری کلاس، مانند چرخ خیاطی ۶- هماهنگی با دبیر خانه کانون های مساجد برای دعوت از اساتید فنی و حرفه ای ۷- هماهنگی با دبیر خانه کانون های مساجد برای اعطای مدرک معتبر فنی و حرفه ای	
پیشنهادات	۸- ۱- در صورت عدم دسترسی به ادارات فنی و حرفه ای می توان از مربیان دارای مدرک معتبر فنی و حرفه ای استفاده نمود و برای اعطای مدرک از سوی فنی و حرفه ای از قبل هماهنگ کرد. ۹- ۲- در مناطق روستایی و محروم با توجه به عدم دسترسی به امکانات و عدم تهیه امکانات از سوی دبیرخانه با هماهنگی و صحبت با اهالی محل، وسایلی چون چرخ خیاطی و... از خود مردم تهیه شود.	

برنامه الگویی شماره ۵۴

آموزش فنی و حرفه‌ای	عنوان برنامه	آموزش های فنی و حرفه‌ای (تلاش)
	تعریف برنامه	برنامه‌ای آموزشی برای آموزش های فنی و حرفه ای
	هدف کلی	آموزش مهارت های فنی حرفه‌ای در کانون مسجد ۱- آماده سازی فرد از طریق مسجد برای ورود به مشاغل آزاد و خودکفا ۲- ایجاد حس رضایت مندی از حضور در مسجد
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱- مراجعه به اداره فنی و حرفه‌ای شهرستان برای انعقاد قرار داد ۲- اطلاع از چگونگی استفاده از ظرفیت اداره فنی و حرفه‌ای از طریق دبیرخانه استان ۳- در صورت بستر سازی توسط دبیرخانه کانون های مساجد، اعلام علاقه مندی کانون برای حضور در مراکز فنی و حرفه‌ای
پیشنهادات		

برنامه الگویی شماره ۵۵

پروزش تن / پروزش روح و روان	عنوان برنامه	تیراندازی
	تعریف برنامه	برنامه‌ای جهت ایجاد آمادگی جسمانی و نشاط روحی
	هدف کلی	عمل به روایات، افزایش اعتماد به نفس، آرامش روانی، نشاط ممدوح، افزایش دقت آمادگی برای شرکت در جهاد، تمرین تمرکز، افزایش دقت و دشمن شناسی
	مخاطبان	نوجوانان و جوانان
	شیوه اجرا	۱- رعایت نکات ایمنی و اجرا در محیط امن، از تأکیدات مهم در این ورزش است. ۲- در تیراندازی از تجربه و نصایح مربیان کارآموده استفاده نماییم. ۳- برای اجرای این ورزش نباید حتماً از اسلحه و... استفاده کرد، بلکه می توان وسایل بسیار ساده از جمله دارت و... را جایگزین نمود.
پیشنهادات	پیشنهاد می شود جهت دشمن شناسی عکس دشمنان اسلام و انقلاب را در وسایلی همچون دارت، سیبل و... الصاق نموده و در مواقع مناسب نسبت به توضیح پیرامون آن اقدام نمود.	

برنامه الگویی شماره ۵۶

آموزشی / تربیتی - تبلیغی	عنوان برنامه	ارمغان
	تعریف برنامه	برنامه‌ای در جهت ترویج معارف دینی و ارزشی
	هدف کلی	حضور جدی و اثرگذار در فضای مجازی
	مخاطبان	جوانان و نوجوانان
	شیوه اجرا	۱-شناسایی افراد متدین و ماهر در حوزه مجازی و دعوت از آنان برای فعالیت ۲-استفاده از مطالب تأثیرگذار برای آموزش مطالب دینی ۳-ارایه مطالب تهیه شده به یک نفر متخصص حوزه‌ی دین برای اظهار نظر ۴-به روز کردن وبلاگ‌های دینی
	پیشنهادات	پیشنهاد می‌شود این برنامه در سطوح مختلف سنی برگزار شود.

برنامه الگویی شماره ۵۷

پروژه - تن	عنوان برنامه	ورزش شنا
	تعریف برنامه	برنامه‌ای جهت ایجاد روحیه نشاط و آمادگی جسمانی
	هدف کلی	ارتباط عاطفی و دوستی، کسب مهارت، آموزش مهارت شنا، سلامت جسم و روان، افزایش قدرت بدنی، تجربه افزایشی، نشاط ممدوح، تسلط بر جسم، عمل به سیره‌ی نبوی، آرامش بخشی و داشتن نظم
	مخاطبان	نوجوانان و جوانان
	شیوه اجرا	۱-انتخاب استخر بهداشتی و ایمن از نکات مهم است. ۲-برای کاستن از هزینه‌های مالی، مشارکت دادن خود اعضا کانون مناسب است. ۳-بیمه نمودن همه‌ی شرکت کنندگان ضروری است. ۴-در صورت امکان، همراه داشتن مربیان شنا توصیه می‌شود. ۵-اجرای برنامه‌های نشاط آور دینی همراه با شنا در قبل، حین و یا بعد از آن مثل حضور در نماز جماعت مسجد و... ۶-مشارکت خود نوجوانان در هزینه و اجرای برنامه
	پیشنهادات	

فصل ششم

نمونه فرم های اوقات فراغت

کانون های فرهنگی - هنری مساجد

پیوست شماره ۱: شناسنامه پایگاه اوقات فراغت «آسمانی ها»

استان:	شهرستان:	مسجد:	کانون:
کانون شهری ☐ روستایی ☐	شماره سریال کانون:	تاریخ شروع طرح فراغت:	
جنسیت مخاطبان: دخترانه ☐ پسرانه ☐	مقطع سنی: کودک ☐ نوجوانان ☐ جوانان ☐ بزرگسالان ☐		
آدرس دقیق کانون:			
تلفن تماس پایگاه فراغت		تلفن همراه مدیر طرح:	
تعداد دوره های آموزشی برنامه ریزی شده:		تعداد دوره های تربیتی برنامه ریزی شده:	
تعداد دوره های ورزشی برنامه ریزی شده:		تعداد اردوهای برنامه ریزی شده به نفر:	

نام و نام خانوادگی مدیر مسئول کانون:

امضاء

توضیح: این فرم در ابتدای شروع فصل فراغت توسط مدیرمسئول کانون با مراجعه به سامانه اینترنتی «آسمانی ها» تکمیل و کد ویژه پایگاه اوقات فراغت دریافت می گردد.

پیوست شماره ۲: نمونه کارت شناسایی متربیان اوقات فراغت

	«آسمانی ها»
	طرح تابستانه اوقات فراغت
	کانون فرهنگی هنری
	نام و نام خانوادگی:
	نام پدر: شماره ملی:
مهر و امضای کانون	

پیوست شماره ۳: درخواست عضویت در طرح تابستانه (آسمانی ها)

کانون فرهنگی هنری -----

کانون فرهنگی هنری مساجد

۱- مشخصات متقاضی:

<p>ممل الصاق</p> <p>عکس ۴ × ۳</p>	نام:	
	نام خانوادگی:	
	نام پدر:	شماره شناسنامه:
	تاریخ تولد:	جنسیت: مرد ☐ زن ☐
	محل تولد:	تحصیلات:
	شغل پدر:	شغل مادر:
شماره ملی:		مذهب: تسنن ☐ شیعه ☐
رشته تحصیلی:		میزان ارتباط با کانون: سال
نشانی		
منزل:		
.....		
تلفن همراه: تلفن منزل: تلفن تماس ضروری:		

۲- جدول مشخصات دوره های فراغتی درخواست شده

ردیف	عنوان	مقطع	مبلغ شهریه	توضیحات
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				
۷				
۸				
			مبلغ شهریه	
			مبلغ تخفیف	
			مبلغ کل	

اینجانب..... داوطلب شرکت در طرح اوقات فراغت (آسمانی ها) کانون فرهنگی هنری..... اظهار می دارم:

الف) ملزم به رفتار بر اساس شئونات مسجد و کانون فرهنگی - هنری مسجد می باشم.

ب) حضور مرتب و فعال در برنامه های مهارتی و عمومی کانون و تلاش پیگیر در زمینه فعالیتی که داوطلبانه عهده دار می شوم.

ج) همکاری مداوم با اساتید، مربیان، مسئولین و دیگر اعضای کانون

د) پوشش مناسب و رعایت آداب و اخلاق اسلامی در کلیه شئونات زندگی، حسن برخورد با کلیه اعضاء و مسئولین

ه) درخواست عضویت در کانون فرهنگی هنری مسجد و فعالیت مستمر در آن را دارم.

نام و نام خانوادگی داوطلب.....

نکته: در صورت افزایش تعداد شرکت کنندگان کپی فرم نیز مورد تأیید می باشد.

نام و نام خانوادگی و امضاء مسئول جذب و ساماندهی کانون: نام و نام خانوادگی و امضاء مدیر مسئول کانون:

پیوست شماره ۵: فرم جذب و پذیرش اساتید و مربیان

فرم پذیرش مربیان کانون های فرهنگی - هنری مساجد

۱- مشخصات فردی

نام و نام خانوادگی:	نام پدر:	تاریخ تولد:
شماره شناسنامه:	صادره از:	شماره ملی:
میزان تحصیلات:	رشته تحصیلی:	تلفن همراه:

۲- شرح سوابق تدریس:

ردیف	محل تدریس	سال	موضوع و دروس تدریس شده

تعهدنامه:

اینجانب..... از لحاظ شرعی و اخلاقی تعهد می نمایم که تا پایان موعد مقرر مسئولیت تدریس در موضوع..... را در کانون فرهنگی و هنری مسجد/مرکز تابستانی..... پذیرفته و به طور منظم و منضبط، دانش آموختگان تحت نظر را در حد توان به اهداف تعیین شده در طرح رسانده و در این زمینه با مسئولین مربوطه هماهنگی لازم را به عمل آورم.

نشانی دقیق محل کار:.....
تلفن:.....

نشانی دقیق محل سکونت:.....
تلفن:.....

--	--

تاریخ و امضای مسئول آموزش و پژوهش کانون

تاریخ و امضاء مربی

موضوع مورد تدریس:					نام و نام خانوادگی استاد:	
کل ساعات حضور در پایگاه:					مدت تدریس در هفته:	
امتیاز					معیارها	رتبه
ضعیف	متوسط	خوب	خیلی خوب	عالی		
					حضور به موقع و منظم استاد	۱
					تکمیل فرم های مربوط به محتوا و اطلاعات کلاس	۲

پیوست شماره ۶: فرم ارزیابی استاد (مربی) توسط مسئول آموزش کانون (مورد استفاده از کلاس های اوقات فراغت)

رہنامہ فعالیت های نغنی سازی اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد

					کیفیت تدریس موضوعات آموزشی	۳
					چگونگی رفتار و برخورد با متربیان	۴
					استفاده از خلاقیت و ابتکار در تدریس برای ایجاد علاقمندی متربیان	۵
					تشویق متربیان به شیوه های مختلف	۶
					هماهنگی با مسئول اجرای اوقات فراغت کانون	۷
					رضایت نسبی متربیان از استاد	۸
					توجه به یادگیری متربیان و برگزاری آزمون	۹
					ارائه نظرات و پیشنهادات سازنده برای بهبود وضعیت تدریس در سال های آتی	۱۰
					ارزیابی کلی	

مدیر مسئول کانون :

نام و نام خانوادگی:

مسئول آموزش و پژوهش کانون:

نام و نام خانوادگی:

بسمه تعالی

فرم ارزشیابی مربیان توسط متربیان طرح آسمانی ها

پرسشنامه حاضر به منظور ارتقاء کیفیت آموزشی و تربیتی کانون تنظیم شده است. پاسخ های دقیق و صادقانه شما احترام به حقوق متربیان و مربیان بوده و اطلاعات حاصله به صورت محرمانه نگهداری خواهد شد.

نام استاد:				موضوع تدریس:		تاریخ تکمیل:				
ردیف	شاخص های ارزشیابی					عالی	بسیار خوب	خوب	متوسط	ضعیف
۱	تسلط به موضوع مورد آموزش									
۲	توانایی در تدریس و انتقال مطالب									
۳	داشتن طرح درس مناسب و جامعیت و پیوستگی در ارائه مطالب									
۴	شرکت دادن متربیان در مطالب									
۵	ایجاد انگیزه در متربیان جهت مطالعه و تحقیق بیشتر									
۶	نحوه مدیریت کلاس (نظم و زمان)									
۷	استفاده از ابزار کمک آموزشی (پاورپوینت، فیلم و...)									
۸	ارایه کار عملی و گروهی به متربیان									
۹	رعایت آداب و شئون فرهنگی و اعتقادی و احترام متقابل									
۱۰	واکنش معقول به پیشنهادات و انتقادهای متربیان									
۱۱	گشاده رویی مربیان و تکریم متربیان									
۱۲	ارایه مطالب تربیتی و اخلاقی در کنار مباحث آموزشی									
۱۳	برگزاری آزمون های میان دوره جهت سنجش پیشرفت متربیان									

در صورتی که پیشنهاد و انتقادی در جهت بهبود کیفیت تدریس مربیان دارید، در این قسمت بنویسید.

واحد نظارت و ارزشیابی

شب	عصر	صبح		ساعت				
		عصر	صبح					
۲۳-۲۱	نماز مغرب و عشاء	۲۰-۱۸	۱۸-۱۶	۱۶-۱۴	نماز ظهر و عصر	۱۲-۱۰	۱۰-۸	ایام هفته
								شنبه
								یکشنبه
								دوشنبه
								سه شنبه
								چهارشنبه
								پنجشنبه
								جمعه

نکته: این فرم می تواند به صورت فصلی یا ماهانه تنظیم گردد.

پیوست شماره ۱۲: نمونه کارنامه متریان طرح تابستانه اوقات فراغت آسمانی ها

ستاد عالی کانون های فرهنگی هنری مساجد کشور
کارنامه متریان طرح اوقات فراغت آسمانی ها
کانون فرهنگی هنری -----

نام: نام خانوادگی: نام پدر: شماره ملی:					
ردیف	عنوان دوره	تعداد جلسه	حضور در جلسه	امتیاز آزمون	توضیحات مربی
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					
۶					
۷					
۸					
۹					
۱۰					
معدل					
معاون آموزش و پژوهش کانون نام و نام خانوادگی:		مدیر مسئول کانون فرهنگی هنری نام و نام خانوادگی:		بدین وسیله گواهی می شود متربی فوق در طرح تابستانه اوقات فراغت «آسمانی ها» کانون فرهنگی هنری ----- در سال ----- شرکت و موفق به کسب امتیاز مندرج در جدول فوق گردیده است.	
تاریخ:	امضاء	تاریخ:	امضاء		

تذکر: امتیاز آزمون پایان دوره به صورت طیف (عالی، خیلی خوب، خوب، متوسط و ضعیف) مشخص شود.

پیوست شماره ۱۳: نمونه گواهینامه پایان دوره آموزشی

بسمه تعالی

عالم ترین مردم کسی است که علم دیگران را به علم خود بیفزاید.

پیامبر اکرم (ص)

تاریخ:/...../۱۳

شماره:

کانون فرهنگی هنری مسجد

گواهینامه پایان دوره آموزشی

بدین وسیله گواهی می شود:

خواهر/برادر..... فرزند..... دارای شماره ملی.....

متولد:..... در طرح اوقات فراغت کانون (آسمانی ها) سال..... در

رشته..... شرکت نموده و با اخذ رتبه / نمره..... آن را

با موفقیت به پایان رسانده است.

مهر و امضاء مدیر مسئول کانون

پیوست شماره ۱۴: نمونه متن لوح سپاس

کانون فرهنگی هنری
مسجد.....

بنام خدا

«وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ»

و هر کس با میل و رغبت کار خیری انجام دهد، خداوند که به هر امری آگاه است، پاداش او را خواهد داد.

لوح سپاس

مساجد به عنوان مهمترین کانون الهام بخش و پایگاه اشاعه‌ی فرهنگ دینی محسوب می‌شود، بی تردید مساجد زیباترین پایگاه برای ارتباط معنوی و معنادار میان بنده با خالق هستی است. «وَإِنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا»

آنان که سیر ملکوتی رسیدن به خوبی‌ها را از خانه‌های خدا آغاز کردند در مسیری گام نهادند که انتهای آن طهارت و انس با خداست. «عَلَيْكُمْ بِاتِّبَانِ الْمَسَاجِدِ فَانْهَابِ بَيْوتِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَمَنْ آتَاهَا مُتَطَهَّرًا طَهَّرَهُ اللَّهُ مِنْ ذُنُوبِهِ»

سرور ارجمند برادر / خواهر.....

اکنون که به لطف الهی و تلاش سترگ خود، فعالیت‌های چشمگیر و ماندگاری در برنامه‌ها و فعالیت‌های کانون فرهنگی - هنری مسجد شاهد بودیم، بر خود وظیفه دانستیم از زحمات و تلاش‌های ارزشمند و ماندگار شما تقدیر و تشکر نماییم.

توفیقات روز افزون جنابعالی را در ظل عنایات حضرت بقیه الله الاعظم (عج) آرزو مندیم.

مدیر مسئول کانون فرهنگی هنری

امام جماعت مسجد

مسجد

ر برنامه فعالیت های نمایی سازی اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مسجد

پیوست شماره ۱۵: نمونه فرم بازدید و ارزیابی پایگاه های فراغت آسمانی ها

استان:	شهرستان:	مسجد:	کانون:				
کانون شهری ☐ روستایی ☐		کد پایگاه فراغتی:					
شماره تماس:		تاریخ بازدید: ---/---/--- ۱۳ ساعت: ---:---					
سطح کانون: فعال ☐ نیمه فعال ☐ راكد ☐		جنسیت مخاطبان: دخترانه ☐ پسرانه ☐					
مقطع سنی: کودک ☐ نوجوانان ☐ جوانان ☐ بزرگسالان ☐							
ردیف	نوع	ملاک های ارزشیابی					
		عالی	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	
نوع فعالیت	۱						استفاده از ثبت نام و تکمیل فرم های مندرج در نظام نامه اوقات فراغت
	۲						تشکیل ستاد اوقات فراغت و شورای اجرایی و آموزشی کانون و مستندسازی صورت جلسات
	۳						نظم و انضباط در اجرای برنامه
	۴						ارتباط مستمر مسئول پایگاه با دبیرخانه استان و شرکت در جلسات استانی و پاسخ گویی به موقع
	۵						نحوه استفاده از نظام نامه و فرم های پیشنهادی مندرج
	۶						هماهنگی مستمر برنامه ها با امام جماعت مسجد
	۷						همگرایی مؤثر با سایر نهادهای مستقر در مسجد به منظور جلوگیری از موازی کاری
	۸						استفاده از ظرفیت های فرهنگی و آموزشی کانون به منظور غنی سازی اوقات فراغت (کتابخانه و...)
	۹						تنظیم برنامه های آموزشی و نصب در تابلو اعلانات جهت اطلاع متربیان
	۱۰						برنامه ریزی به منظور تشویق و ترغیب نوجوانان و جوانان جهت حضور در برنامه های آموزشی و تربیتی
	۱۱						تنظیم موضوعات آموزش براساس نیاز منطقه، نیاز سنجی آموزشی و فرهنگی
	۱۲						جذب اساتید و مربیان مجرب و متعهد و متخصص
	۱۳						کیفیت تدریس مربیان و مدرسان از نظر آموزشی از سرفصل ها و منابع آموزشی
	۱۴						توانمندی مربیان در ارتباط با متربیان و دانش آموزان
	۱۵						ایجاد زمینه مشارکت فکری و معنوی اولیاء تربیتی
	۱۶						ابتکارات و نوآوری و خلاقیت در ایجاد فضای مطلوب و با نشاط
	۱۷						جذب حداقل ۲۵ نفر عضو جدید در مقاطع مختلف
	۱۸						رعایت شئون اسلامی و اخلاقی از طرف عوامل اجرایی و آموزشی
	۱۹						جذب کمک های نقدی و غیر نقدی مردمی و حق ثبت نام و استفاده از ظرفیت های نهادهای پشتیبان
	۲۰						توجه ویژه به ترویج و ارتقای سطح معلومات و دانش دینی مخاطبین در موضوعات قرآنی، اعتقادی و اخلاقی
۲۱	نوع فعالیت						وجود برنامه منسجم، نظام مند و مدون براساس الگوی حلقه های تربیتی
۲۲							برگزاری آزمون پایان دوره
۲۳							برگزاری مسابقات فرهنگی، هنری و ورزشی با شیوه های متنوع جذاب
۲۴	نوع فعالیت						شرکت متربیان در نماز جماعت مسجد و نماز جمعه و مراسم مذهبی
۲۵							تبلیغات مناسب (نصب پلاکارد، پوستر، اطلاعیه و...) بر اساس الگوی آسمانی ها
۲۶							نمایش فیلم بازدیدهای علمی و اردو و...

بسمہ تعالی

صور تجلسہ اوقات فراغت

پیوست شماره ۱۶

شماره جلسہ:	تاریخ:	مکان برگزاری:		رئیس جلسہ:
شماره و تاریخ دعوتنامہ:	زمان شروع و خاتمہ: الی			
دبیر جلسہ:	موضوع جلسہ: -			
مدعوین:	مصوبات:			
حاضرین:				
غایبین:				
دستور جلسہ بعد:	امضاء	نام و مسئولیت	امضاء	نام و مسئولیت
تاریخ جلسہ بعد:				

<h2>فرم گزارش فعالیت</h2>		 پایه کارکنان هیئت مستشارین
شماره ثبت:	کانون:	شهرستان:
موضوع برنامه:		عنوان برنامه:
تاریخ برگزاری: از لغایت به مدت روز از ساعت لغایت به مدت ساعت		
جغرافیای فرهنگی طرح: ملی ☐ استانی ☐ منطقه ای ☐ شهرستانی ☐ محلی ☐ مسجد ☐		
هدف:		
ماهیت برنامه: ☐ علمی ☐ پژوهشی ☐ فرهنگی ☐ قرآن و معارف ☐ مناسبت ها ☐ ☐ اوقات فراغت ☐ کتاب و کتابخوانی ☐ هنری ☐ تبلیغی ☐ تربیت بدنی ☐ ☐ سازمانی و تشکیلاتی ☐ پشتیبانی ☐ تولیدی ☐ سایر		خلاصه فعالیت: (عناوین مهم و فهرست برنامه ها ذکر شود)
نوع برنامه: ☐ دوره آموزشی ☐ همایش ☐ جشنواره ☐ مراسم مذهبی ☐ تجهیز ☐ ☐ یادواره ☐ سمعی و بصری ☐ نمایشگاه ☐ مسابقه ☐ اردو ☐ بازدید و دیدار ☐ سایر		
مخاطبین: ☐ خواهر ☐ نفر ☐ برادر ☐ نفر جمع: ☐ بزرگسال ☐ جوان ☐ نوجوان ☐ کودک ☐ بدون محدودیت سنی ☐		
خروجی کیفی برنامه:		خروجی کمی برنامه:
کل مبلغ هزینه شده:	توضیحات تکمیلی:	
ریال:		
تاریخ ارسال گزارش: - / - / - مهر و امضای مدیر مسئول کانون	تذکرات: <ul style="list-style-type: none"> ارسال گزارشات بدون مهر کانون فاقد اعتبار می باشد. ارسال گزارش مصور برنامه در قالب لوح فشرده الزامی می باشد. (پیوست شود) جهت هر برنامه این فرم تکمیل گردد. تمامی بخش های این فرم به صورت کامل تکمیل گردد. 	

پیوست شماره ۱۸۵: نمونه حکم مسئولیت اعضای ستاد اوقات فراغت کانون

بسمه تعالی

حکم مسئولیت

کانون های فراغت مساجد
کانون فرهنگی هنری

تاریخ:.....

شماره:.....

پیوست:.....

جناب آقای / سرکار خانم:-----

با سلام و احترام

با عنایت به آیین نامه ستاد اوقات فراغت کانون های فرهنگی - هنری مساجد و نظر به شایستگی های فردی، گروهی، دانش، تجربیات ارزنده، پشتکار، دقت و تعامل خوب جنابعالی در فعالیت های فرهنگی کانون و مسجد به موجب این حکم جنابعالی را به عنوان مسئول..... ستاد اوقات فراغت کانون منصوب می نمایم.

شایان ذکر است اهم وظایف جنابعالی عبارتند از:

۱-

۲-

امید است با استعانت از خداوند متعال و با همت، درایت و پشتکاری که بحمدالله از آن برخوردارید با همدلی، تلاش و مساعدت کلیه همکاران ارجمند، در به ثمر رسیدن اهداف کانون در جهت غنی سازی اوقات فراغت جوانان و نوجوانان موفق باشید.

از خداوند تبارک و تعالی موفقیت جنابعالی و سایر همکاران آن امور را در انجام امور محوله مسئلت می نمایم.

با آرزوی توفیقات الهی

نام و نام خانوادگی

مدیر مسئول کانون فرهنگی - هنری ---

صحیفہ استقامت

ای سید ما! ای مولای ما!

ما آنچه باید بکنیم، انجام می دهیم؛ آنچه باید گفت، ہم گفتیم و ہم خواهیم گفت.

من جان ناقابلی دارم، جسم ناقصی دارم، اندک آبرویی ہم دارم؛ کہ این را ہم خود شما به ما دادید.

همه این ها را من کف دست گرفتم؛ در راه این انقلاب و در راه اسلام فدا خواهم کرد؛ این ها ہم نثار شما باشد.

سید ما! مولای ما! دعا کن برای ما.

صاحب ما تویی، صاحب این کشور تویی، صاحب این انقلاب تویی، پشتیبان ما شما هستید.

ما این راه را ادامه خواهیم داد؛ با قدرت ہم ادامه خواهیم داد.

در این راه ما را با دعای خود، با حمایت خود، با توجه خود، پشتیبانی بفرما.

امیر قافله بصیرت و استقامت

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی

حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مدظله العالی)

